

**T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINARÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ŞARKILARIN
KONUŞMA BECERİSİNİ GELİŞTİRMEDEKİ
ROLÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
-BİR OLGUBİLİM ÇALIŞMASI-**

**Serkan ÖZDEMİR
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Muharrem Kürşad YANGİL**

Kütahya, 2020

Yemin Metni

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “7. Sınıf Öğrencilerinin Şarkıların Konuşma Becerisini Geliştirmedeki Rolüne İlişkin Görüşleri -Bir Olgubilim Çalışması-” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların “Kaynaklar” bölümünde gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25/11/2020

Serkan ÖZDEMİR

Kabul ve Onay

Serkan ÖZDEMİR' in hazırlamış olduğu “7. Sınıf Öğrencilerinin Şarkıların Konuşma Becerisini Geliştirmedeki Rolüne İlişkin Görüşleri -Bir Olgubilim Çalışması-” başlıklı yüksek lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü eğitim öğretim yönetmeliğinin ilgili madde yönetmeliğine göre değerlendirilip oy birliğı ile kabul edilmiştir.

25/11/2020

Dr. Öğr. Üyesi Muharrem Kürşad YANGİL (Danışman) _____

1. Doç. Dr. Esra KARAKUŞ TAYŞI _____

2. Doç. Dr. İbrahim Seçkin AYDIN _____

Prof. Dr. Şahmurat ARIK
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

Önsöz

Konuşma; duygu, düşünce ve izlenimleri iletişim kurulan kişi veya kişilere aktarma becerisidir. Konuşma öncesinde edilgen durumdaki sözcükler, konuşma anında zihinsel bir süreçle birlikte etken duruma dönüşür. Konuşmak; kişiliğin, zihinsel ve sosyal becerilerin dışı vurumudur. İnsanın kendini ifade ediş şekli, toplumsal ilişkilerinin de belirleyicisi olur.

Konuşmayı öğrenme süreci ile kişiliği edinme süreci birlikte ilerler. Yaş aldıkça içinde bulunduğu sosyal çevrenin etkisiyle konuşmayı öğrenen birey, diğer yandan kişiliğini de edinir. Kişiliğin; durağan bir kavram olmadığı ve konuşarak ifade edildiği gerçeğinden hareket edilirse konuşmayı geliştirmenin, kişiliği geliştirmek demek olduğu anlaşılır. Bu nedenle iletişim kurulan kişinin konuşmasına bakarak kişiliğine ve bulunduğu sosyal konuma dair birçok bilgi edinilebilir.

Doğuştan sahip olunan konuşma yeteneğini, etkili bir konuşma becerisine dönüştürmek konuşma eğitimi ile mümkündür. Çünkü etkili ve güzel konuşma kendiliğinden kazanılabilecek bir beceri değildir.

Daha iyi konuşabilmek için eğitim alma gerekliliği, yaygın eğitim kurumlarında ayrı bir disiplin alanı olarak diksiyon eğitimi; örgün eğitim kurumlarında ise Türkçe derslerinde temel beceri alanlarından biri olarak konuşma becerisini ortaya çıkarmıştır.

Öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarının; her geçen gün hatta her geçen dakika değiştiği öğretim ortamlarında, konuşma becerisinin geliştirilmesi için farklı öğretim araçları ile uygulamaya yönelik çalışmalar yapmak gerekir. Şarkıların eğitim-öğretim sürecine katkısı, konuşma becerisini geliştirmedeki rolüne ilişkin öğrenci görüşlerini inceleme fikrini ortaya çıkarmıştır.

Teşekkür

Akademik bilgisiyle araştırma sürecine, kişiliğiyle de bana rehberlik eden değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Muharrem Kürşad YANGİL' e;

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bilgi, birikim ve tecrübelerinden faydalandığım kıymetli hocam Doç. Dr. Esra Karakuş TAYŞI' ye;

Bu araştırmanın tez savunma jürisinde yer alarak çalışmaya alan eğitimi açısından katkılarını sunan kıymetli hocam Doç. Dr. İbrahim Seçkin Aydın'a;

Araştırma sürecinde görüşlerinden sıkça faydalandığım, sorduğum tüm sorulara sabır ve samimiyetle cevap veren değerli hocam Arş. Gör. Dr. Abdullah Kaldırım'a;

Tezimi yazma sürecinde manevi desteklerini benden esirgemeyen değerli öğretmen arkadaşlarım Burak İNCİ' ye ve Barış ÇAMLIBEL' e;

Maddi ve manevi destekleri ile her zaman yanımda olan, üzerimdeki haklarını ödeyemeyeceğim anneme, babama ve ablama;

Süreç boyunca göstermiş olduğu destek, anlayış ve fedakârlıktan dolayı eşime yürekten bir teşekkürü borç bilirim.

Bu tez, 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir'de meydana gelen depremde 91 saat sonra enkaz altından çıkarılarak en karanlık anda dahi umudun diri tutulması gerektiğini bizlere hatırlatan 3 yaşındaki Ayda GEZGİN' e ithaf edilmiştir.

Son olarak yapılan bu çalışmanın alan yazına ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara katkı sağlamasını temenni ederim.

İçindekiler

Yemin Metni	i
Kabul ve Onay	ii
Önsöz	iii
Teşekkür	iv
İçindekiler	x
Tablolar Dizini	xv
Şekiller Dizini	xi
Kısaltmalar	xii
Özet	xii
Abstract	xiii
Birinci Bölüm.....	1
Giriş.....	1
Kuramsal Çerçeve	3
Konuşma	3
Konuşmanın unsurları.....	5
Konuşmanın zihinsel yönü.....	5
Konuşmanın fiziksel yönü.....	7
Etkili ve Güzel Konuşma.....	9
Vurgu	12
Tonlama	13
Ezgi	14
Durak	14
Ulama.....	15
Konuşma Hızı	15
Diksiyon.....	16
Ses Bilgisi	16
Söyleniş özellikleri	17
Ünlüler.....	17
A, (a) ünlüsü	18

E, (e) ünlüsü.....	18
I, (ı) ünlüsü	18
İ, (i) ünlüsü	19
O, (o) ünlüsü.....	19
Ö, (ö) ünlüsü.....	19
U, (u) ünlüsü.....	19
Ü, (ü) Ünlüsü	19
Boğumlama.....	20
Ünsüzler	20
“B” ünsüzü.....	21
“C” ünsüzü.....	21
“Ç” ünsüzü.....	22
“D” ünsüzü	22
“F” ünsüzü	22
“G” ünsüzü	22
“Ğ” ünsüzü	22
“H” ünsüzü	23
“J” ünsüzü.....	23
“K” ünsüzü	23
“L” ünsüzü.....	23
“M” ünsüzü.....	24
“N” ünsüzü	24
“P” ünsüzü	24
“R” ünsüzü.....	24
“S” ünsüzü	24
“Ş” ünsüzü	25
“T” ünsüzü.....	25
“V” ünsüzü	25
“Y” ünsüzü	25
“Z” ünsüzü.....	26
Boğumlanma kusurları.....	26

Gevşeklik	26
Gılama	26
Islıklama	26
Değiştirme	27
Atlama	27
Tutukluk	27
Kekemelik	27
Beden dili	27
Yüz hareketleri	29
Göz ilişkisi	30
Beden duruğu	30
Ellerin kullanılması	30
Baş hareketleri	31
Ayak ve bacak hareketleri	31
Konuşma ve Dinleme İlişkisi	32
Konuşma ve şarkı ilişkisi	34
şarkı	36
şarkıların insan yaşamındaki yeri	37
Günümüzde en çok dinlenen şarkı türleri (genre)	37
Türkiye’de en fazla dinlenen tarzlar ve istatistikler	38
Problem Durumu	39
Araştırmanın Amacı ve Önemi	43
Problem Cümlesi	43
Varsayımlar	43
Sınırlılıklar	43
İlgili Yayın ve Araştırmalar	44
İkinci Bölüm	46
Yöntem	46
Araştırma Modeli	46
Çalışma Grubu ve Örnekleme	47
Verilerin Toplanması	54

Veri Toplama Araçları.....	54
Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği.....	58
Verilerin Analizi.....	58
Üçüncü Bölüm	59
Bulgular ve Yorumlar	59
Birinci Tema: Kelime Öğrenimi.....	60
Türkçe kelime öğrenme	60
Kelimeleri öğrenme yöntemi	61
Dinlenen müzik türü ve sanatçının önemi.....	62
Kalıcı kelime öğrenme.....	64
Sadece yabancı şarkılardan kelime öğrenme	66
Kelime öğrenmeme.....	68
İkinci Tema: Konuşma Hataları	68
Yöresel ağız kullanımı	69
Mizahi amaçla ağız kullanımı	69
Yöresel söyleyişleri güzel bulma	70
Yöresel söyleyişlerden etkilenmeme.....	72
Çevrenin etkisi.....	72
Türkçe şarkı dinlememe	73
Yalnızca şarkıya eşlik ederken ağız kullanma.....	73
Şarkılardaki telaffuz hataları.....	73
Atlama, değiştirme ve boğumlama hataları	74
Şarkı ve konuşma ritminin farklı olması.....	75
Dinlenen şarkıcının etkisi	75
Hızlı konuşma	76
Ses tonu	76
Yöresel ağız kullanımı	77
Konuşurken doğal olma isteği.....	77
Örnek alınan kişilerin farklı olması.....	78
Yabancı kelime kullanma	78
Argo kelime kullanma	79

Üçüncü Tema: Etkili Konuşma	80
Şarkılarda vurgu, durak ve tonlama	81
Şarkılar ve akıcı konuşma	83
Rap şarkılar ve akıcı konuşma	83
Kelime öğrenme ve akıcı konuşma	84
Yabancı şarkılar ve telaffuz becerisi	84
Şarkı ve konuşma hızı	85
Rap şarkı ve hızlı konuşma	86
Düşük ritimli şarkılar ve yavaş konuşma	87
Etkinliklerde şarkı kullanımı	88
Faydalı olur	88
Faydalı olmaz	90
Dördüncü Bölüm	92
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	92
“Kelime Öğrenimi” Temasına İlişkin Sonuçlar	92
“Konuşma Hataları” Temasına İlişkin Sonuçlar	94
“Etkili Konuşma” Temasına İlişkin Sonuçlar	97
Öneriler	99
Kaynakça	101
Ekler	110
Ek-1: Araştırma İzin Dilekçesi	110
Ek-2: Araştırma İzni	111
Ek-3: Anket Formu ve Görüşme Soruları	114
Özgeçmiş	117

Tablolar Dizini

Tablo 1. Ünlülerin Gruplandırılması.....	17
Tablo 2. Ünsüzlerin Gruplandırılması.....	21
Tablo 3. Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı	48
Tablo 4. Öğrenci Kişisel Bilgileri	49
Tablo 5. Katılımcılara Ait Diğer Kişisel Bilgiler	53
Tablo 6. Görüşmelere İlişkin Bilgiler	57

Şekiller Dizini

Şekil 1. Dünyanın Favori Şarkı Türleri (Rihter, 2018)	38
Şekil 2. Araştırma Süreci	47
Şekil 3. Öğrencilerin Şarkıların Konuşma Becerisini Geliştirmedeki Rolüne İlişkin Görüşlerine Dair Oluşturulan Ana Temalar	59
Şekil 4. Kelime Öğrenimi Temasına İlişkin Ulaşılan Alt Tema ve Kategoriler	60
Şekil 5. Konuşma Hataları Temasına İlişkin Ulaşılan Alt Temalar ve Kategoriler.....	69
Şekil 6. Etkili Konuşma Temasına İlişkin Ulaşılan Alt Temalar ve Kategoriler ...	81

Kısaltmalar

- E** Erkek
EBA Eğitim Bilişim Ağı
K Kız
Vb. Ve Benzeri

Özet

7. Sınıf Öğrencilerinin Şarkıların Konuşma Becerisini Geliştirmedeki Rolüne İlişkin Görüşleri -Bir Olgubilim Çalışması-

Bu araştırmanın amacı; yedinci sınıf öğrencilerinin, şarkıların konuşma becerisini geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada örneklem olarak İzmir ilinin Ödemiş ilçesinin her kesimini temsil etmesi amacıyla farklı büyüklüklerde, farklı sosyoekonomik düzeyde ve farklı olanaklara sahip yedi okul seçilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, bu okullarda öğrenim gören toplam 26 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Analizde öncelikle ses kayıtlarının yazıya dökümü yapılmış ve daha sonra bu kayıtlar çözümlenmiştir. Yapılan görüşmelerin sonucunda, öğrencilerin dinledikleri şarkılar ile konuşma becerisine ilişkin görüşleri; “Kelime Öğrenimi”, “Konuşma Bozuklukları”, “Etkili Konuşma” olmak üzere üç ana tema altında toplanmıştır. Oluşturulan ana temalar; öğrencilerden gelen farklı görüşler doğrultusunda çeşitli alt temalara, alt temalar ise kendi içinde birtakım kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Kelime öğrenimi; “Türkçe kelime öğrenme”, “kalıcı kelime öğrenme”, “sadece yabancı şarkılardan kelime öğrenme” ve “kelime öğrenmeme” olmak üzere dört alt temadan oluşturulmuştur. Konuşma hataları teması; “yöresel ağız kullanımı”, “şarkılardaki telaffuz hataları”, “şarkıcının etkisi”, “yabancı kelime kullanma” ve “argo kelime kullanma” olmak üzere beş alt temadan oluşturulmuştur. Etkili konuşma teması; “şarkılarda vurgu, durak ve tonlama”, “şarkılar ve akıcı konuşma”, “şarkılar ve konuşma hızı”, “etkinliklerde şarkı kullanımı” olmak üzere dört alt temadan oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Konuşma becerisi, nitel araştırma, olgubilim, şarkı

Abstract

Opinions of 7th Grade Students on the Role of Songs in Developing Speaking Skill -A Phenomenological Study-

The purpose of this research is to examine the 7th grade students' views on the role of songs in developing speaking skills. The phenomenology design, one of the qualitative research designs, is used in the study. Participants are determined using the maximum variation sampling method, one of the purposive sampling methods. In the study; 7 (seven) schools of different sizes, different socioeconomic levels and with different opportunities are selected as a sample in order to represent every part of Ödemiş, district of Izmir. 26 (twenty-six) students studying in these schools are participants of the study. Research data are collected through a semi-structured interview form developed by the researcher. Descriptive analysis method is used in analyzing the data. In the analysis, the sound recordings are transcribed firstly and then these recordings are analyzed. As a result of the interviews, the views of the students on speaking skills with the songs they listen to are gathered under 3 (three) main themes: "Vocabulary Learning", "Speech Disorders", "Effective Speaking". Considering the different opinions of the students; the main themes created are analyzed by dividing them into various sub-themes, and sub-themes into some categories within themselves. Vocabulary learning is composed of 4 (four) sub-themes: "Turkish word learning", "permanent vocabulary learning", "learning words only from foreign songs" and "not learning words". The theme of speech mistakes is composed of 5 (five) sub-themes: "local dialect use", "pronunciation errors in songs", "singer's effect", "using foreign words" and "using slang words". The theme of effective speaking is composed of 4 (four) sub-themes: "stress, pause and intonation in songs", "songs and fluent speech", "songs and speaking speed", "use of songs in activities".

Keywords: Phenomenology, song, speaking skill, qualitative research

Birinci Bölüm

Giriş

Konuşma; duygu, düşünce ve izlenimleri iletişim kurulan kişi veya kişilere aktarma becerisidir. Konuşma öncesinde edilgen durumdaki sözcükler, konuşma anında zihinsel bir süreçle birlikte etken duruma dönüşür. Konuşmak; kişiliğin, zihinsel ve sosyal becerilerin dışı vurumudur. İnsanın kendini ifade ediş şekli, toplumsal ilişkilerinin de belirleyicisi olur.

Konuşma, iletişimin sözlü olarak cereyan etmesidir. Bu iletişimin bireyler arasında ya da birey toplum arasında gerçekleşmesi şeklinde olabilir. Duyguların ve düşüncelerin kelimelerle, doğru, anlaşılabilir, nitelikli bir şekilde aktarılabilmesi için konuşma ile ilgili özelliklerin kişinin davranışa dönüştürülerek özümsemesi gerekmektedir. Bu aşamaya gelebilmek için ise eğitim öğretimin ilk kademesinden son kademesine kadar uygun çalışmalarla bu becerinin gelişmesi desteklenmelidir (Yangil ve Topçuoğlu Ünal, 2019: 322).

Konuşma becerilerinin geliştirilmesi kapsamında, öğrencilere verilecek derslerin daha ilgi çekici ve eğlenceli hale getirilmesi için en kolay ulaşılabilen araçlardan birisi şarkılardır. Öğrenmesi ve eşlik etmesi kolay olduğundan öğrencilerin katılımı kolayca sağlanabilir ve böylece öğrenciler kendi istekleri ile iletişime geçebilirler. Şarkılar, günlük konuşma dilinin öğretilebilmesi bakımından oldukça faydalıdır. Şarkıların içerisinde deyim ve sözcüklerin farklı şekillerde kullanımları mevcuttur. Aynı zamanda telaffuz ve tonlamayı da geliştirmektedir. Şarkı sözlerinin ezberlenmesi ile sözcükler daha kalıcı hale geldiğinden hatırlanması da kolaylaşmaktadır. Bu durumda şarkılar aracılığı ile kelime ezberlenmesi ve kelimelerin farklı kullanımlarının bir arada görülebilmesi sebebiyle şarkılar, konuşma becerilerinin gelişmesinde son derece etkilidir (Eren Şengül, 2019).

Geçmişten günümüze kadarki süreçte müzik, her zaman için bir toplumda veya kültürde yer alan ve bu süreçte toplumlar üzerinde etkili olan sosyal faktörlerden biri olmuştur. Bu nedenle müzik; herhangi bir toplumun hayattarına, toplum zeminindeki felsefeyi, kültür ile arasındaki bağı, dil örgüsüne ilişkin bilgileri aktarabilme özelliğine sahiptir. Bunun nedeni ise müziğin genel olarak

ortaya çıktığı dönemin yapısını yansıtmaktadır. Bu yönü ile bireyler, dil de olduğu gibi kendilerini ifade etmede müziği de kullanmaktadır (Doğan, 2019).

Şarkıdaki sözler; bireye, dinlediği şarkıda yer alan mesajı algılamasında yardımcı olarak farklı bir bakış açısı kazandırır. Şarkı; şiirsel bir metne, müziğe ve sözlere eşit önem veren kısa bir müzik eseridir. Bir veya birkaç ses için yazılabilir ve genellikle enstrüman eşliğinde gerçekleştirilir. Ayrıca kısa bir şiir veya müziğe yerleştirilmiş ve söylenmesi amaçlanan belirli bir sayıda dize olarak tanımlanır. Bu araştırma; dinlenen şarkıların, duyguları olduğu kadar konuşma becerisini de etkilediği düşüncesiyle hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin dinledikleri şarkıların konuşma becerilerini geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşlerini incelemektir.

Çalışmanın birinci bölümünde konuşmanın tanımı ve konuşma becerisi ile ilgili detaylar ele alınmış ayrıca konuşma ile şarkı ilişkisi incelenerek şarkı olgusu üzerinde durulmuştur. Konuşmanın ve şarkının hem toplumda hem de bireyin hayatındaki etkisine değinilerek önemi belirtilmiştir. Bu noktada bireyin; sanatsal unsurların yer aldığı bir ortamda hayatını sürdürürken kültürel, doğal ve toplumsal çevresi ile devamlı olarak etkileşerek toplumsallaşma sürecini tamamlayıp belli bir kültürel düzeye eriştiği görülmektedir. Bu düşünceden hareketle bireyin içinde bulunduğu çevre ve bu çevrenin müziksel niteliği, bireyle beraber devamlı olarak gelişim ve değişim gösterir.

Çalışmanın ikinci bölümünde araştırmanın nasıl yürütüldüğünü açıklayan yöntem bölümüne yer verilmiştir. Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu ve örneklem, verilerin toplanması, veri toplama araçları, araştırmanın geçerlik-güvenirliği ve araştırmadan elde edilen verilerin analizi başlıkları yer alır.

Üçüncü bölümde, öğrencilerle yapılan görüşmelerin sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin dinledikleri şarkılar ile konuşma becerisine ilişkin görüşleri, üç ana tema etrafında toplanarak incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise araştırmanın sonucu ile ilgili değerlendirmeler yapılmış ve ilgililere birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Kuramsal Çerçeve

Konuşma

Konuşma; zihinde yer alan duygu, düşünce ve izlenimlerin akciğerlerden gelen nefesin sese dönüşmesiyle birlikte dilin söyleyiş özelliklerini de dikkate alarak iletişim kurulan kişi veya kişilere aktarma becerisidir.

Konuşmaya ilişkin yapılan bazı tanımlar şunlardır: Duygu, düşünce ve dilekleri görsel ve işitsel olarak iletişim kurulan kişiye iletmektir (Taşer, 2015). Yaşantıları başkalarıyla paylaşma işidir (Özdemir, 2014). Akciğerlerden başlayıp ağız ve burun boşluğunda yer alan organlarda oluşan ses aracılığı ile duygu ve düşünceleri dile ait; içerisinde kelimeler, cümleler oluşturularak ifade edilen zihinsel, psikolojik, fizyolojik ve sosyal bir süreçtir (Altunkaya, 2017). Duygu ve düşüncelerin sözlü aktarımıdır (Güneş, 2017). İnsanın düşünce ve duygularını çevresine aktarırken kullandığı iletişim aracıdır (Topçuoğlu ve Özden, 2012).

Konuşma genel olarak sesler aracılığı ile duyguların, düşüncelerin ve bilginin aktarılması şeklinde açıklanmıştır. Bir kişinin başka bir kişi ya da topluluğa sözel olarak duygu ve düşüncelerini aktarmasıdır. Aynı zamanda konuşma bu düşünce, duygu ve isteklerin işitsel araçlar ile karşı tarafa iletilmesi, açıklanması ve dışa vurulması olarak da değerlendirilmektedir. Konuşma eylemi, konuşan kişinin amacı ve sezdirmeleri ile dinleyicilerin çıkarımlarının toplamıdır. Başka bir deyişle zihinde tasarlanan bir konunun, karşıdaki kişilere aktarılması ve bunun alıcı tarafından anlaşılmasıdır (Kurudayıoğlu, 2003).

Konuşma ile ilgili yapılan tanımların hepsinde; duygu, düşünce ve hayallerin kolay, anlaşılır ve etkili bir biçimde aktarılmasının önemi vurgulanır. Dolayısıyla toplum hayatının her alanında etkili konuşma becerisine sahip olmak önemlidir. Sağlıklı ilişkilerin kurulması, kişinin konuşma becerisini geliştirmesine bağlıdır (Vatansever Bayraktar ve Doğan, 2013).

Konuşma; dünden bugüne insanların birbiriyle ilişkilerini düzenlemede, birbirlerinin duygu ve davranışlarını etkilemede en etkili araç olmuştur. İnsan; aile, okul, iş kısaca toplumsal ilişkilerin her alanında ya konuşmacı ya da dinleyici olarak bulunur. Toplumsallığın temelini oluşturan konuşma, bu özelliğiyle toplumbilimin ilgi alanına girer (Kurudayıoğlu, 2013).

İçerisinde birden fazla süreci barındıran konuşma, iletişim kavramının yanı sıra kişilik oluşumu ve sosyal becerilerle de ilişkilendirilmiştir. “Gerçek anlamda insan olmak ancak ana dille gerçekleşen bir başarıdır. Her bakımdan insana benzeyen fakat konuşamayan bir canlı insan değildir” (Uygur, 2018: 132).

Konuşma ve kişiliği birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Kişilikten yoksun olarak doğan insan, doğuştan tam bir varlık değildir. Sınırlı tepkilerin dışında birtakım biyolojik gereksinimler tarafından yönetildiğinden belirli davranışlardan öteye geçemez. Kişiliğin boyutunu, yapılan konuşma ile başkalarının konuşmasına karşı gösterilen tepki belirler. Toplumdaki herkes, içinde bulunduğu koşullara göre değişik roller üstlenir ve hayatındaki bu rolü sözlü şekilde gerçekleştirir. Haliyle oynanan rolün başarısı, ne kadar iyi konuşulduğuna bağlıdır. Yapılan çalışmalar; konuşma becerisini geliştirmenin, kişiliği de olumlu yönde geliştirdiği sonucunu ortaya çıkarmıştır (Taşer, 2015).

Konuşmayı öğrenme süreci ile kişiliği edinme süreci birlikte ilerler. Yaş aldıkça içinde bulunduğu sosyal çevrenin etkisiyle konuşmayı öğrenen birey, diğer yandan kişiliğini de edinir. Kişiliğin; durağan bir kavram olmadığı ve konuşarak ifade edildiği gerçeğinden hareket edilirse konuşmayı geliştirmenin, kişiliği geliştirmek demek olduğu anlaşılır. Bu nedenle iletişim kurulan kişinin konuşmasına bakarak kişiliğine ve bulunduğu sosyal konuma dair birçok bilgi edinilebilir.

Konuştığımız insan hakkında dilinden yola çıkarak esaslı bilgilere sahip olur; muhatabımızın diline bakarak nereli, nasıl ve neci olduğuna dair kanaatlerimizi belirleriz. Hımm, filan kelimeyi aksanlı kullanıyor, demek ki doğu ile batı arasında bir yerden. Filan lafı pek cafcıflı idi, demek ki aşağıyla yukarı arasından bir sosyal sınıftan; filan kelime yerine filanca kelimeyi kullanıyor, demek ki sağdan ya da soldan (Develi, 2011: 35).

İnsan, konuşma yeteneği ile kendini ifade etme şansı bulmuş ve toplumsallaşmanın temelini atmıştır. İnsanın doğumu ile başlayıp aile ortamında ve okul hayatı boyunca geliştirilen bir beceri olan konuşma, sosyal bir varlık olan insanın iletişim kurmasını sağlar. Bu nedenle etkili konuşma, herkes için yadsınamaz bir öneme sahiptir (Sevim, 2017). Konuşma sürecinin kalitesi, konuşmadaki zihinsel ve fiziksel unsurlara bağlı olarak şekillenmektedir.

Konuşmanın unsurları

Konuşmanın zihinsel yönü

Konuşma; insan zihnindeki duygu, düşünce ve izlenimlerin sözcüklerle anlatılmasıdır. Yaşadığı süre boyunca yeni şeyler öğrenerek zihnine yeni bir şema ekleyen birey; öğrendiği bu şemaları, sözcüklerle kodlar ve bu kodları da konuşarak ifade eder. Fletcher (2017) konuşma anında kişinin ilk başvurduğu kaynağın kendi belleği olduğunu vurgulamıştır.

Öğrenilen tüm bilgiler, yeri geldiğinde hatırlanmak üzere hafızada depolanır. Güçlü bir hafıza, konuşmacı için son derece önemlidir. Çünkü konuşmacı, hazır bir metni okuyan sunucudan farklı olarak söyleyeceği sözlerin birçoğunu doğaçlama şekilde seslendirir. Bu noktada başvuracağı ilk kaynak, bilgilerini emanet ettiği hafızasıdır. Topluluk önünde konuşan bireyin özgüveni, hafızasındaki bilgileri istediği zaman geri getirmesine bağlıdır (Tüzemen, 2016).

Bilgiyi işleme kuramına göre uyarılar, ilk olarak duyuşal kayıt bölümüne gelir. Kapasitesi son derece geniş olmasına rağmen buraya gelen uyarılar, yalnızca birkaç saniye saklanır. Daha sonra kısa süreli belleğe aktarılan uyarılar, burada ise yirmi saniye tutulur. Gelen bilgi ile daha önceki bilgiler arasında ilişki kurulmaz ve uzun süreli belleğe iletilmezse unutulur. Bilginin saklandığı asıl yer ise uzun süreli bellektir (Sallabaş, 2011).

Akıl, insanı gezegendeki tüm canlılardan ayırır. İnsan akıl yürüterek ulaştığı düşünceleri, söze dönüştürür ve insanlara ulaştırır. Bu sayede düşüncelerini ölü bir sessizlikten kurtarır. Yeni düşüncelerin filizlenmesi de buna bağlıdır. Dolayısıyla konuşma becerisi, düşünme gücünü de geliştirir (Özdemir, 2016). Zihinsel gelişimle dil gelişimi birbiriyle yakından ilişkilidir, konuşmayı öğrenmemek çocukların zihinsel gelişimlerini de etkiler (Taşer, 2015). Zihinsel olarak konuşmaya hazırlık, motor hazırlıktan daha sonra gelir. Yani konuşma organlarının gelişimi belli bir olgunluğa eriştikten sonra zihinsel hazırlık oluşur. Beyin, çocuğun geçmişte yaşananları hatırlayabileceği ya da yaşanan olaylarla şimdiki arasında bağlantı kurabilecek kadar geliştiğinde konuşmaya hazır hale gelir (Yavuzer, 2018).

Konuşma ve diğer bilişsel beceriler, beyin kabuğunda gerçekleşir. Beyin kabuğunda, konuşmaya ilişkin bilgiler Nörolog Broca ve Wernicke' nin afazi yani

dil yitimi ile ilgili yaptığı çalışmalar sonucunda elde edilmiştir. Konuşma becerisi ile ilgili ana bölgeler, alın lobunun alt arka tarafındaki Broca alanı ile şakak lobunun üst arka tarafındaki Wernike alanından oluşmaktadır. Broca alanı cümle kurulması, Wernike alanı dili anlama ile ilgilidir. Duyulan uyarıcıların değerlendirildiği Wernike alanındaki bozukluk, konuşulanların anlamlandırılmasını olumsuz etkilerken daha çok motor işlevleri yerine getiren Broca alanındaki bir bozukluk ise konuşma üretimi işlevinde bir hasara neden olur. Bu iki alanın hem konuşmada hem de anlama sürecinde önemli görevleri vardır. Fakat yapılan araştırmalar, beyindeki dil alanlarının bu iki alanla sınırlı olmadığını göstermiştir. Anlama ve anlatma becerilerinin sağlıklı şekilde ifade edilebilmesi, beynin bütün halinde çalışmasına bağlıdır (Kurudayıoğlu, 2013).

Konuşma ile beyin arasındaki ilişkinin insanlık tarafından her zaman merak ediliyor olması ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, beyin ve dil ilişkisini inceleyen farklı yaklaşımları ortaya çıkarmıştır. Beyin ve dil ilişkisini inceleyen üç yaklaşım bulunmaktadır.

Bunlardan ilki, beyni sağ ve sol yarım küre olmak üzere ikiye ayıran modeldir. Bu yaklaşıma göre; etkili bir konuşma, beynin sağ yarım küresi ile sol yarım küresinin iş birliği içinde çalışması ile gerçekleşir. Konuşma anında anlamlı ve mantıklı cümlelerin sarf edilmesi, beynin sol yarım küresinde gerçekleşirken sarf edilen bu cümlelere vurgu, tonlama ve ezgi gibi duygu kazandıran parça üstü birimler beynin sağ yarım küresinde meydana gelir. Yapılan araştırmalar bireyin doğumundan sonraki ilk yıllarda dil kazanım sürecinde beyninin sağ yarım küresini, sonrasında ergenlik döneminde ise beyninin sol yarım küresini daha baskın şekilde kullandığını ortaya çıkarmıştır. Bunun nedeni ise ergenlik dönemi ile birlikte beynin daha çok bilgi aktarımında kullanılmasıdır. Beynin sağ yarım küresi, beden dili üzerinde de etkilidir. Konuşurken beynin sol yarım küresi tarafından söylenen cümlelere, beynin sağ yarım küresi tarafından yönetilen jest, mimik gibi beden dilinin diğer öğeleri eşlik eder (Onan, 2005).

1970' li yılların başında, beyni sağ ve sol yarım küre olmak üzere ikiye ayıran modelin bazı eksiklikleri giderilerek “Üçlü Beyin Modeli” geliştirilmiştir. Bu modele göre beyin, sağ ile sol yarım kürenin yanı sıra bir de korteksten oluşur ve düşünme burada gerçekleşir (Onan ve Akgül, 2010).

Bütünsel beyin modeli ise diğer iki model temel alınarak oluşturulmuştur. Bu modele göre beyin; sol-üst, sol-alt, sağ-üst, sağ-alt olmak üzere dört bölüme ayrılmış ve insan ilgi, yetenek ve eylemleri doğrultusunda bu bölgelere ayrılmıştır. Genel anlamda beyinin; sol-üst çeyreği rasyonel işler, sol-alt çeyreği koruyuculuk, sağ-üst çeyreği deneysellik, sağ-alt çeyreği ise duygusallıkla ilişkilidir. Bu modele göre beynin tüm bölgeleri birbiri ile işbirliği halinde çalışır (Akgül, 2010).

Görüldüğü üzere bilişsel becerilerle de bağlantılı olan konuşmanın gerçekleşmesi, beynin tüm bölgelerinin aktif halde çalışmasına bağlıdır. Bu nedenle konuşma ve beyin ilişkisi sürekli araştırılmaktadır. Öyle ki düşüncelerin planlanmasını ve planlanan düşüncelerin de kelimelere dönüşmesini sağlayan beyin, konuşma organlarının da görevlerini yerine getirmesini sağlar. Konuşma organları, beyinden gelen emirler doğrultusunda görevlerini gerçekleştirir. Bu nedenle konuşmanın fiziksel süreci, beyin tarafından yönetilmektedir.

Konuşmanın fiziksel yönü

“Zihinsel bir süreçle başlayan konuşma, zihinde meydana gelen olguların ses organlarına ve dil-ses kalıplarına aktarılmasının ardından seslendirilmesiyle ve farklı şekillerde ifade edilmesiyle oluşmaktadır” (Göçen, 2011: 9).

Ses, konuşma unsurlarının en başında gelir. Konuşmanın etkili ve güzel olması iyi bir ses ile mümkündür. Ses, insan kulağının işitebildiği titreşimlerin genel adıdır. Konuya diksiyon açısından bakıldığında ise duyulabilen her titreşim ses olarak anlaşılmamalıdır. Çünkü gürültü de bir sestir fakat konuşma eyleminin içinde yer almamaktadır. Belirtmek istenen, konuşmak amacıyla çıkarılan düzenli titreşimlerdir (Özkırımlı, 2006). Dil, sınırlı seslerle sınırsız anlamlar oluşturan eşsiz bir iletişim aracıdır. Akciğerlerden soluk verirken gelen hava akımı, gırtlaktaki ses telleri arasından geçerek sesi meydana getirir. Bu ses, konuşma organları aracılığı ile konuşmaya dönüşür (Akkaya, 2017).

Konuşmanın son derece karmaşık bir süreç olduğunu anlamak için konuşma için ayrı ve tek bir organın olmadığını bilmek yeterlidir. Konuşmada görevli diyafram, akciğerler, ses telleri, yumuşak damak ve küçük dil, dil, dişler, dudaklar, çeneler ve burun aslında başka görevleri olan organlardır. Diyafram ve akciğerlerin ana görevi solunumdur. Ses tellerinin görevi, ağız veya burun yoluyla hava dışındaki yabancı maddelerin akciğerlere geçmesine mani olmaktır. Yumuşak

damak ve küçük dilin görevi solunum ve yutkunmada burun boşluğu ile ağız boşluğunu boğaza açıp kapamaktır. Dil, diş, çene, dudak ve burnun da görevleri yine başkadır (Erdem, 2017).

Konuşma organları; akciğer, gırtlak ve ses kanalı olmak üzere üç başlık altında toplanır. Akciğerler, sesin kaynağıdır. Bu nedenle, güç kaynağı gibi davranırlar ve gırtlığa hava akışını sağlarlar. Gırtlak, akciğerden gelen havayı biçimlendirir ve ses kanalına periyodik veya gürültü olarak iletir. Ses kanalı; burun, ağız ve yutak boşluğundan oluşur ve sese rengini verir. Ardından, dudaklardaki değişen hava basıncı ile bu iş birliği sonucunda duyulan sesin oluşumu tamamlanır (Engin, 2010). Şenbay (2018) soluk gücünün sesin şiddetini belirlediğini ifade etmiş ve iyi bir konuşma sesine ancak doğru şekilde nefes alarak sahip olunabileceğini belirtmiştir.

Bu nedenle; konuşma becerisini geliştirmeye yönelik verilen eğitimin ilk aşamasını, doğru solunumun gerçekleşmesi adına nefes egzersizleri oluşturur.

Konuşma kapsamındaki en önemli unsurlardan birisi, nefesin doğru kullanılmasıdır. Bu da nefes çalışmaları yapılarak gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte diksiyon için doğru nefes almak son derece önemlidir. İki tür soluk alma bulunmaktadır. İlki diyaframla soluk alma ikincisi göğüsten soluk almadır. Diyafram kasının alçalıp yükselmesi ile diyaframla soluk alma gerçekleşir. Bu tür nefes alma her zaman için tavsiye edilmektedir. Ancak diyaframın zorlanması sonucu iç organlar zarar görebileceğinden bu konuda dikkatli olunması gerekmektedir. Kaburgaların alçalıp yükselmesi ile de göğüsten soluk alma gerçekleşmektedir. Göğüsten soluk alma genellikle önerilmemektedir. Soluk almada en çok tavsiye edilen göğüsten soluklamanın aşağı kısım ile yapılmasıdır. Burada diyafram hafifçe kasılmaktadır (Bağcı Ayrancı, 2016).

İnsan yaşamı için en temel gereksinimlerden biri olan solunum, bir dili doğru ve etkili konuşabilmenin de ön koşuludur. Çünkü ses, akciğerlerden gelen havanın ses yolunda meydana getirdiği titreşimler sonucu oluşur. Bu nedenle doğru soluk alıp vermeyi bilmeyen kişiler doğru ve etkili konuşamazlar. Hırıltılı, soluk soluğa ve öksürükle kesilen bir konuşmanın kulağa hoş geleceğini kimse savunamaz. Soluk soluğa kalmadan, pürüzsüz ve hırıltısız bir sesle konuşabilmenin püfnoktası bilinçli solunum yapmaktan geçer (Ünsal ve Şahin, 2015). Birçok insan nefes

alırken göğüs boşluğunu kullanıyor olabilir fakat doğru olan diyafram nefesidir. Diyafram nefesi, diyafram kasının eğitilmesi ile geliştirilebilen, karın bölgesinin yardımı ile yapılan solunumdur (Kolat, 2018).

Diyafram nefesi alabilmek için birtakım hususlara dikkat etmek gerekir.

Diyafram nefesine başlarken:

- Burundan nefes alınmalı, ağızdan verilmelidir
- Akciğerler, nefesi uzun süre alıp tutmada ve vermede zorlanır. Bu duruma ciğerlerin alıştırılması gerekir.
- İnsanlar doğduklarında diyafram nefesi alırlar. Dolayısıyla sırt üstü yere uzanıldığında kendinizi rahat bırakınca diyafram nefesi aldığınızı karnınızın ileri doğru hareketinden anlayabilirsiniz.
- Bir-dört-iki oranı uygulanmalıdır. Nefes alma, tutma ve verme oranları buna göre ayarlanmalıdır. Mesela üç saniyede nefes alınıyorsa, nefes içinizde on iki saniye tutulmalı, altı saniyede geri verilmelidir. Bu çalışma alınan havanın vücutta yeterince tutulması için yararlıdır. Fakat bu çalışma yapılırken kişi kendini çok kasarsa sesi hırıltılı çıkacaktır.
- Nefesin derin, düzenli, rahat ve sessiz alınıp verilmesi gerekir (Topçuoğlu ve Özden, 2012).

Etkili ve Güzel Konuşma

Doğuştan sahip olunan konuşma yeteneğini, etkili bir konuşma becerisine dönüştürmek konuşma eğitimi ile mümkündür. Çünkü etkili ve güzel konuşma kendiliğinden kazanılabilecek bir beceri değildir. Etkili ve güzel konuşma; vurgu, durak ve tonlamayı doğru şekilde gerçekleştirmeyi, kelimeleri doğru şekilde telaffuz etmeyi ve uygun bir konuşma hızına sahip olmayı içine alan bir beceridir. Özdemir (2015) güzel ve etkili konuşmanın, doğuştan getirilen bir yetenek değil deneme ve çalışma sonucunda kazanılan bir beceri olduğunu vurgulamıştır.

Diyafram nefesiyle başlayan etkili konuşma süreci; nefes kontrolü, doğru telaffuz, vurgu, tonlama, ifade, sunum becerileri ve düşünce süreçlerini kapsayan çok boyutlu bir eylemdir. Konuşmanın etkili olabilmesi için sunum becerilerinin gelişmiş olması, dilin sahip olduğu tüm ses imkânlarının kullanılması, konuşmanın beden diliyle desteklenmesi ve konuşmanın doğru üslup ve ifadelerden oluşarak bütünlük taşıması gerekir (ÇintaşYıldız, 2015)

Etkili ve güzel konuşma ailede başlar ve okulda devam eder. Konuşma eğitiminin hedeflerine ulaşabilmesi için Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin yanı sıra diğer ders öğretmenlerinin de Türkçeyi iyi ve doğru konuşmaları gerekir. Çünkü öğretme eyleminin başarısı, dilin etkili şekilde kullanılmasına bağlıdır (Gürzap, 2017).

Çocuk okula gelmeden önce konuşmayı bilir. Bu nedenle konuşma öğretimi çocuğa konuşmayı öğretmek değil ona etkili iletişim kurmayı, kelimeleri doğru seslendirmeyi, konuşmanın kurallarına uymayı ve kendini daha iyi ifade edebilmeyi öğretmektir. Bunların gerçekleşmesi için belirli amaç, kazanım, ilke, aşama ve etkinlikler vardır. Fakat tüm bunlar, belirli bir süreç içerisinde gerçekleşir. Öğrencinin topluluk karşısında kendini düzgün ve etkili şekilde ifade edebilmesi; türlü etkinliklerde aktif rol almasına, heyecanını kontrol etmesine, bedenine hâkim olmasına ve konuşma kurallarına uymasına bağlıdır. Bu da ancak yaşantı yoluyla gerçekleşir. Etkili ve güzel konuşma öğretiminde, gerekli teorik bilgi ve eğitim verildikten sonra bunların uygulamasına geçilmelidir. Temel hedef öğrenciye bir üslup kazandırmak olmalıdır (Yıldız, 2010).

Konuşma; duygu ve düşüncelerin içe içe geçtiği fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutları olan insana özgü bir beceridir. Konuşma becerisi, kişinin kendisini sözlü olarak doğru ve etkili şekilde ifade edebilmesidir. Bu beceri; öğretmenin dersi etkili şekilde anlatmasını, hastanın durumunu doktora tam ve doğru şekilde ifade edebilmesini, dostlukların devamını, ülkeler arası iş birliği gibi birçok alanı etkiler. Konuşma eğitimi nefesi doğru alma, doğru ses kullanımı, etkili beden dili kullanımı gibi konuşmanın fiziksel unsurlarından; sağlıklı bir beyin yapısı, güçlü bir bellek ve bilgi birikiminin sürekli geliştirilmesi gibi konuşmanın zihinsel boyutlarına kadar uzanır. Bu eğitimle bireyin; sesini ve beden dilini etkili kullanması, konuşma türleri hakkında bilgi sahibi olup bu konuşmaları yapabilecek yeterliliğe ulaşması, kendi konuşmasını birçok yönden değerlendirmesi, kendini etkili ve doğru şekilde ifade edebilme alışkanlığı kazanması beklenir (Altunkaya, 2017).

Yapılandırıcı dil yaklaşımında, konuşmanın zihinsel süreçlerine ağırlık verilir. Bu kapsamda konuşma öğretiminde dil ve iletişim becerileri yanında düşünme, algılama, sorgulama, analiz ve sentez yapma gibi birtakım zihinsel becerilerin geliştirilmesi amaçlanır. Zihinsel becerilerin yanı sıra sosyal becerileri

geliştirme ve zihinsel bağımsızlık becerilerini geliştirme de ele alınır (Güneş, 2017).

Giray (2017) Türkçeyi doğru ve etkili konuşabilmek için “9 Doğru, 1 Ölçü” olarak belirlediği şu ilkeleri öne sürmüştür: doğru ses, doğru durak, doğru soluk, doğru yorum, doğru üslûp, doğru telaffuz, doğru tonlama, doğru vurgu, doğru ölçü, doğru mimik ve jest. Bahsedilen bu ilkeleri yerine getirebilmek için her şeyden önce iyi bir konuşmacı olmak gerekir. Çotuksöken (2015) iyi bir konuşmacının sahip olması gereken nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Kelimeleri doğru seslendirir.
- Cümleleri hem anlamlıdır hem de dil bilgisi kurallarına uygundur.
- Ana dilinde karşılığı bulunan yabancı sözcükleri kullanmaktan kaçınır.
- Konuşurken gereksiz sözcük kullanmaz.
- Tekrara düşmez.
- Ses tonunu ve perdesini, konuşmanın içeriğine ve hedef kitlesine göre ayarlar.
- Rahat, derin, düzenli, gürültüsüz şekilde nefes alıp verir.
- Kelime ve cümle vurgusuna dikkat eder.
- Açık, anlaşılır ve doğru cümleler kurar.
- Duraklamalarında, konuşmanın akışına dikkat eder.
- Beden diline özen gösterir, abartılı jest ve mimiklerden kaçınır.
- Argo sözlerden ve yerel ağız kullanımından kaçınır.
- Konuşurken gereksiz ayrıntılara girmez.
- Sesini tüm dinleyicilerin duyabileceği şekilde ayarlar.

Etkili bir konuşma için konuşmacının sahip olduğu niteliklerin yanı sıra konuşmanın da birtakım nitelikler taşıması gerekir. Topçuoğlu ve Özden’ e (2012) göre nitelikli bir konuşmada bulunması gerekenler şunlardır:

- Dinleme becerisiyle ilintilidir.
- Bir hedef için yapılıdır.
- Planlı olmalıdır.
- Konusu hem dinleyici hem de konuşmacı için önemli olmalıdır.
- Konuşmacı, konusuna hâkim olmalıdır.
- Bilgi birikimi gerektirir.

- Konuşma, doğru ve kesin bilgilerden oluşmalıdır.
- Hem konuşmacı hem de dinleyiciler için dikkat çekici olmalıdır.
- Konuşmada gereksiz detaylara yer verilmemelidir.
- Dikkat çekici bir girişle başlanmalıdır.
- Muğlâk ifadelere yer verilmemelidir.
- Konuşmacı sesini, jest ve mimiklerini etkili kullanmalıdır.
- Akıcı, içten, duru, özgün söyleyiş tarzı seçilmelidir.
- Uygun yöntem seçilmelidir.
- Dinleyiciyle iletişim kurulmalıdır.
- Dinleyiciler rencide edilmemelidir.
- Konuşma, konuşmacının kişiliğiyle uyumlu olmalıdır.
- Dilin canlı bir varlık olduğu unutulmamalıdır.
- Konuşmayla ilgili tüm unsurlar tahlil edilerek oluşturulmalıdır.

Görüldüğü üzere başarılı bir konuşma için hem konuşmanın hem de konuşmacının birtakım nitelikler taşıması gerekmektedir. Çünkü konuşmada sarf edilen sözün yanı sıra o sözün ifade ediliş şekli de önemlidir. Konuşmanın dinlenirliği, konuşma içeriğinin ve konuşmacının yeterliliğinden ileri gelir. Bunun için konuşmacının konuşma becerisini, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirmesi ayrıca konuşmasını da iyi bir şekilde planlaması gerekmektedir.

Vurgu

Vurgu, cümledeki kimi sözcük veya hecelerin diğer sözcük ve hecelere göre daha baskılı şekilde seslendirilmesidir (Özdemir, 2016). Diksiyon ilkeleri gereği vurgunun doğru yapılması, duygunun da doğru çıkmasını ve konuşmanın dinleyici tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlar. Vurgu, sözcük vurgusu ve cümle vurgusu olmak üzere ikiye ayrılır (Eken, 2017).

Türkçede sözcükler seslendirilirken genellikle vurgu son hece üzerinde yapılır. Fakat özellikle yer adlarında ve pek çok sözcükte ilk hecede seslendirilen vurgunun bazen orta hece üzerinde yapıldığı da olur. Vurgunun yeri, sözcüğün durumuna göre değiştiği için vurgunun kesin kuralı yoktur. Bu nedenle, çeşitli meslek gruplarından Türkçeyi güzel ve akıcı konuşan kişilerin konuşmalarını dinlemek, vurgunun doğru yapılması adına önemlidir (Kıbrıs, 2011).

Sözcükte vurguda heceler önem kazanırken cümlede ise sözcüklere odaklanılır. Gezici vurgu olarak adlandırılan cümle vurgusunda; anlamca önem taşıyan sözcük, cümle içinde yükleme yaklaştırılarak vurgulanır. Anlamda farklılık yarattığı için “mantık vurgusu”, “değer vurgusu” gibi adlar da verilmiştir. Cümle vurgusunun; doğru şekilde yapılabilmesi için okunan metnin ya da anlatılan konunun, ilgili kişi tarafından çok iyi şekilde anlaşılması gerekir (Ünsal ve Şahin, 2015).

Konuşurken veya yüksek sesle bir metni okurken sözcükler ve cümleler bir anlamda bestelenir. Her dilin, kendine özgü bir “melodisi” vardır. Bu nedenle yabancı dilde konuşan biriyle karşılaşıldığında -o dil bilinmese bile- hangi dilde konuştuğu tahmin edilebilir. Dilin melodisi, tonlama ve vurgulamayla oluşur. Vurgu, cümlede anlamca önemli olan kelimelerin öne çıkmasını sağlayabileceği gibi anlamın da değişmesine sebep olabilir. Konuşurken çok sık vurgu yapılması durumunda ise anlamca önemli olan kelime dikkatten kaçabilir, dilin melodisi bozulabilir ve dinleyici yorulabilir (Giray, 2007).

Tonlama

Tonlama; sözlü iletişim esnasında, konuşmanın anlamına ve içeriğine uygun olarak seste meydana gelen değişiktir. Ağızdan çıkan sözcüklerin, duygu ve düşüncelere dönüşmesi, uygun şekilde tonlanmasına bağlıdır. Ses tonu, kişiye özgüdür. İletişim sırasında konuşmacıyı hiç görmeyen birinin, işittiği ses aracılığıyla konuşmacıyı tanınmasının sebebi budur.

Konuşma anında cümlenin anlamına uygun olarak, sesin alçaltılıp yükseltilmesi ya da serleştirilip yumuşatılmasıyla oluşan ses değişikliğine tonlama denir (Giray, 2017). Düzenli titreşimlerin her saniye içindeki sayısına sıklık adı verilir. Sözü edilen sıklık, hertz ile ölçülür. Sesin duyulabilmesi, sıklığın azalıp çoğalmasına bağlıdır. İşitme organı, bu azalıp çoğalmayı ses tonunun alçalıp yükselmesi olarak algılar (Özkırımlı, 2001). Ses titreşimleri çoğaldıkça ses tizleşir, azaldıkça pesleşir. Sözcükler üzerine seçilen doğru tonlar, tekdüzeliği önler, konuşmaya renk katar (Ünsal ve Şahin, 2015).

Sesin rengi olarak da açıklanan tonlama; konuşmada sevgi, üzüntü, merak, kızgınlık, öfke, yakınma gibi hisleri ifade edebilmeye imkân sağlar. Bütün sözcükleri aynı olan bir cümle, farklı tonlama ile başka bir anlam taşıyabilir. Mesela

“Kim o?” sorusu, bir kapının arkasından meraklı bir tonlama ile sorulursa merak duygusu oluşturur. Aynı iki sözcük sert bir tonlama ile “Kim o?” şeklinde seslendirilirse hesap sorma anlamı taşır. Ses tonu aynı zamanda bireyleri birbirinden ayıran bir özelliktir. Dünya üzerinde yaşayan tüm insanların ses tonu birbirinden farklıdır. Bu durum; kişiyi sesinden tanımayı sağlayarak iletişimi kolaylaştırır (Altunkaya, 2017).

Ezgi

Konuşurken sözün anlamına ve yapısına uygun olarak ses perdesinde yapılan değişikliklerin hepsine ezgi, bu işlemin kendisine ise ezgileme adı verilir (Demircan, 2015).

Konuşmacının eğitimi, sosyal konumu, içinde bulunduğu ruh hâli ve konuşmasını yaptığı fiziki ortamın konuşmanın ezgisini etkilemesi sebebiyle ezginin birtakım standart kurallara bağlanması oldukça güçtür. Buna karşın araştırmacılar tarafından ezgi sistemi araştırılmış ve genel ilkeler etrafında üç tür ezgiden söz edilmiştir. Bunlar biten ezgi, süren ezgi ve soru ezgisidir (Ergenç, 1995).

Biten ezgi, konuşmada cümlelerin sona erdiğini gösterir. Ses tonu, cümlelerin bitiminde yoğunlaşır. Süren ezgi, cümlelerin devam edeceğini gösteren ezgidir. Uzun cümlelerde konuşma anında yapılan kısa bir durak, konuşmanın devam edeceğini ve süren ezgiyi gösterir. Soru ezgisinde ise soruya verilen cevabın kısalığı veya uzunluğu, ezginin süresini ve melodi doruğunun yerini sürekli olarak değiştirir. Melodi doruğu, soru ezgilerinde genellikle cümlelerin sonunda olur fakat “mı” soru edatı vurgu almadığından bir önceki heceye kayar (Güler ve Hengirmen, 2005).

Durak

Konuşma anında; nefesi ayarlamak, önemli yerleri vurgulamak, anlam karışıklığının önüne geçerek metni daha anlaşılır kılmak, dinleyiciyle göz teması kurmak gibi amaçlarla duraklama yapılır. Duraklama, akıcı konuşabilmek için de son derece önemlidir.

Konuşma anında bazı kelime ya da kelime gruplarından sonra verilen kısa araya durak denir. Bu noktada konuşurken verilen kısa aralar ile yazı yazarken

kullanılan noktalama işaretleri aynı görevleri üstlenir (Özkırımlı, 2001). Ünsal ve Şahin (2015) nerelerde duraklama yapılması gerektiğine ilişkin şunları belirtmiştir:

- Noktadan sonra,
- Ara söz ve ara cümlelerden hem önce hem de sonra,
- Sorular ve yanıtlar arasında,
- Önemli bir olayı belirtirken hem önce hem de sonra,
- Özellikle vurgulanması gereken sözlerden önce ve sonra,
- Vurgulanan karşıt ifadelerden sonra
- “ve” bağlacı nokta yerine kullanıldığı veya kendisinden sonra gelen kelimelerin anlamını pekiştirdiği zaman,
- İki cümleyi birbirine bağlayan, bağlaç niteliği taşıyan ifadelerden önce,
- Ünlem ifade eden kelimeler ve ünlem cümlelerinden sonra duraklama yapılır.

Ulama

Art arda gelen iki kelimededen ilkinin son sesinin ünsüz ile bitmesi ve ikinci kelimenin ünlü ile başlaması durumunda iki ses birbiriyle boğumlandırılır. Buna ulama denir (Güler ve Hengirmen, 2005).

Konuşmaya akıcılık, ulamayla kazandırılır. Ulama yapılmazsa konuşma kesik kesik olur. Bu durum, vurguların değişmesine de sebep olarak anlaşılabilirliği zorlaştırır (Giray, 2017).

Her zaman ulama yapılmaz. Anlam değişikliği olacaksa ve ulama yapılacak kelimelerden ilki, öge grubunun son kelimesi ise ulama yapılmaz. Bilakis özne öbeğinin son bulunduğu yerde de ulama yapmak doğru değildir (Erdem, 2017). Cümle içinde sözcüğün önemini belirtirken ulama yapılmamalıdır (Gürzap, 2017).

Konuşma Hızı

Akıcı konuşma, uygun bir konuşma hızıyla gerçekleşir. Konuşma hızı; vurgu, tonlama, durak, ulama gibi konuşmanın diğer unsurları ile de ilişkilidir.

Konuşma akışındaki hız, kelimeyi seslendirme süresi ve durakların birleşiminden oluşur. Aşırı derecede hızlı konuşmak, sesli harflerin çabuk söylenmesinden ve konuşmadaki ideal durak süresine uymamaktan kaynaklanır.

Kelimeler doğru boğumlandırılmadığı için konuşmadaki anlaşılabilirlik düzeyi de zorlaşır. Konuşma hızı düşük bireyler ise sözcükleri gevşek söylerler. Temposu düşük konuşmacılar ise dinleyicileri sıkar. Konuşmaya eşlik eden gereksiz duraklar, konuşmanın akıcılığını bozar ve dinleyicileri yorar. Konuşma hızı düşük konuşmacılar genellikle pes perdeyi kullanırlar (Okur, 2013).

Dakikada 125 ile 175 arasında kelime kullanarak konuşmak, uygun bir konuşma hızı olarak kabul edilir. Bu hızın altındaki bir konuşma, sıkıcı ve tekdüze bir hâl alırken dakikada 175 kelimedenden fazla söylemek ise konuşmanın takip edilmesini güçleştirir. Kelimeleri, ulamalara dikkat etmeden hızla art arda söylemek hatalı bir konuşmadır. Konuşma hızı kişilikle ilgili olabileceği gibi yorgunluk ve heyecan da konuşma hızını etkiler (Ünsal ve Şahin, 2015).

Diksiyon

Konuşma sanatı olarak açıklanan diksiyon; vurgu, tonlama, hız özelliklerini kullanarak konuşmanın bestelenmesidir (Gürzap, 2017). Bireyler arasındaki iletişimde önemli olan diksiyon; sözcük bilgisi, anlam bilgisi, sesbilgisi ve dilbilgisi kurallarını bilmeyi ve yerinde kullanmayı gerektirmektedir. Diksiyonun içeriğinde ses, nefes, artikülasyon ve prozodi konuları vardır. Ancak diksiyon bunlarla ilgili teorik bilginin pratiğe dönüştürülmesidir (Eken, 2017).

Diksiyonun ilkeleri tespit ederken disiplinler arası bir iş birliğine ihtiyaç duyulur. Fonetik, beden dili, sosyoloji, psikoloji gibi disiplinler diksiyonun ilgi alanına girmektedir. Bu disiplinlerden diksiyon açısından en önemlisi şüphesiz fonetik yani ses bilgisidir (Erdem, 2017).

Ses Bilgisi

Ses bilimi konuşurken çıkarılan sesleri, bu seslerin geçirdikleri evrimi inceleyen ve bu seslerin o dilde doğru çıkışını öğreten bir bilim dalıdır (Güler ve Hengirmen, 2005). Neredeyse tüm dünya dillerinde sesler, çıkış biçimine ve çıkış yerine göre sınıflandırılır. Bu sınıflamada asıl olan çıkış biçimidir. Çıkış biçimleri açısından dil sesleri ünlü (vokal) ve ünsüz (konsonant) olmak üzere ikiye ayrılır (Özkırımlı, 2001).

Söyleniş özellikleri

“Söyleniş (söyleyiş); sözcüklerin ses, hece, tonlama ve vurgularla birlikte, konuşma organlarının doğru hareketiyle, kurallarına uygun bir şekilde seslendirilmesidir” (Ünsal ve Şahin, 2015: 49). Söyleniş bozuklukları, ünlülerin fonetik açıdan yanlış biçimlendirilmesinden kaynaklanmaktadır (Şenbay, 2018). Bu nedenle söyleniş bozukluklarının önüne geçmek için ünlülerin nasıl oluştuğunu bilmek gerekmektedir.

Ünlüler

Özgür ve gürültüsüz sesler olan ünlüler, akciğerlerden gelen soluğun hiçbir sürtünme ve engellemeye uğramadan dilin üstünden çıkardığı seslerdir. Gürültüsüzdürler çünkü bu sesler çıkartılırken konuşma organlarının herhangi bir yerinde kapanma ya da daralma olmaz. Ünlülerin çıkarılışında en önemli görevi üstlenen konuşma organları dil, çene ve dudaklar olduğu için ünlülerin gruplandırılması da bu organların durumuna göre yapılır (Ergenç, 1995). Özkırmılı (2001) ünlüleri bir çizelgeyle şu şekilde göstermiş:

Tablo 1

Ünlülerin Gruplandırılması

	KALIN (ART ÜNLÜLER)		İNCE (ÖN ÜNLÜLER)	
	Geniş (Açık)	Dar (Kapalı)	Geniş (Açık)	Dar (Kapalı)
Düz	a	ı	e	i
Yuvarlak	o	u	ö	ü

Güler ve Hengirmen (2005) diksiyon bilgisinde Türkçede yabancı dillerden gelen sözcükler nedeniyle on iki ünlü bulunduğunu belirtmiş ve bu ünlüleri şu şekilde sıralamıştır: kalın a, ince a, uzun a, açık e, kapalı e, ı, i, kalın o, ince o, kalın u, ince u ve ü.

A, (a) ünlüsü

“A sesi; kalın, düz ve geniş bir ünlüdür. A sesi çıkarılırken dil, bir tümsek oluşturarak ağzın arka bölgesinde bu sesin boğumlanmasını sağlar. Dilimizde üç farklı a sesi vardır” (Erdem, 2017: 102).

Sözcük başında, sözcük ortasında ve sözcük sonunda görülebilen bir ses olan “kalın a” Türkçe sözcüklerde yer alan art damaksız bir ünlüdür (Eken, 2017). “İnce a”, “kalın a” ya göre daha ileriden söylenir. Söylenirken dudaklar adeta yapmacık bir gülümseme ile gerilir ve dil ucu biraz daha üst diş etlerine doğru uzar. “İnce a” ünlüsü ile karıştırılma ihtimali olan “uzun a” sesinin, söyleniş süresi “normal a” ya göre yarım ses daha uzundur (Ünsal ve Şahin, 2015).

E, (e) ünlüsü

Dil ve damağın ön tarafında söylenen, orta uzunlukta bir ünlüdür. Konuşurken birbirinden farklı söylenen iki “e” ünlüsü bulunur. Bunlardan birisi “açık e” diğeri “kapalı e” olarak adlandırılır. “Kapalı e” için Türkçenin dokuzuncu ünlüsü diyen akademisyenler de vardır (Ünsal ve Şahin, 2015). Örneğin Banguoğlu (1990) “kapalı e” yi Türkçede kökten (primordial) sayılan dokuzuncu ses olarak tanımlamıştır.

“Kapalı e” de ağız, “açık e” ye göre biraz daralır ve dilin alt ön damağa baskısı aşağıya doğru gerçekleşir. “Açık e” de ise dudakların arası, “kapalı e” ye oranla daha açıktır. Dilin alt ön damaklara baskısı, düz şekilde gerçekleşir (Kıbrıs, 2011).

I, (ı) ünlüsü

Ağız dar ve dudak uçları kulaklara doğru hafif gerilir, dudaklar kapalıya yakındır. Dil ucu damaklara değmeyecek şekilde hafifçe geriye çekilir. Dilin sol kenarı, hafifçe sol üst dişlere dokunur (Kıbrıs, 2011). Düz ve dar bir ünlü olan “ı” sesi; bazı kaynaklarda orta dil, bazı kaynaklarda ise arka dil ünlüsü olarak kabul edilir (Eken, 2017). Bu ünlü, Türkçeye özgü bir sestir. Hece taşıma özelliği az olması sebebiyle eski Türkçede, sözcük başında ya “i” ünlüsüne dönüşmüştür ya da kendisinden evvel “y” ünsüzü gelmiştir (Ünsal ve Şahin, 2015).

İ, (i) ünlüsü

“İnce, düz ve dar bir ünlüdür. Söylenişte dil hafif tümsek, dudakların köşesi kulaklara doğru açılır” (Erdem, 2017: 106). Bu ünlünün uzun ve kısa söylenişleri mevcuttur, uzun söylenişli “i” sesi yabancı kökenlidir (Taşer, 2015).

Konuşma dilinde kaynaşmayla “ile, ise, idi, imiş” gibi “i” ile başlayan ek veya bağlaçlar, ünlü düşmesine uğrayarak kendisinden önceki sözcükle bitişik söylenir (Topçuoğlu ve Özden, 2012).

O, (o) ünlüsü

Türkçe konuşurken kullanılan iki ayrı “o” ünlüsü vardır. Bunlardan biri “kalın o” diğeri “ince o” dur (Çevik, 2002: 93). “Kalın o” seslendirilirken dil ortaya doğru hafif yükselir. Dudakların alt ve üst kenarları büzülerek birbirine yaklaşır. Ağız açıklığı tam bir yuvarlaktır (Güler ve Hengirmen, 2005). “İnce o” seslendirilirken dil arkaya doğru değil hafifçe öne doğru kabartılmalıdır (Kıbrıs, 2011).

Ö, (ö) ünlüsü

Çene açık, dil damağın ilerisine doğru hafif yükselmiş durumdadır. Dudakların alt ve üst köşeleri birbirine yaklaştırılır, ağız açıklığı küçük bir yuvarlak şeklini alır (Çevik, 2002).

“Öğle> ö: le, böyle> bö: le, şöyle> şö: le, böğürtlen> bö: ürtlen” örneklerini veren Topçuoğlu ve Özden; (2012) “ö” ünlüsünün, konuşma dilinde “ğ” ya da “y” ile kullanıldığında uzun okunması gerektiğini ifade etmişlerdir.

U, (u) ünlüsü

Kalın, dar ve yuvarlak bir sestir. Dudaklar ön kısımda daralarak yuvarlaklaşır ve ağızın arka kısmında bu ses meydana gelir. Türkçeye yabancı dillerden giren sözcüklerde, bu ünlünün uzun söylenişi de bulunmaktadır (Erdem, 2017). “Uzun u” sesi, “normal u” sesinin yarım ses uzatılmasıyla söylenir (Ünsal ve Şahin, 2015).

Ü, (ü) Ünlüsü

Çene ve dil, “açık e” ünlüsündeki gibidir. Dudakların alt ve üst kenarları birbirine yaklaşır büzülür (Şenbay, 2018).

Boğumlama

Boğumlama; kelimeleri oluşturan hecelerin, heceleri oluşturan seslerin tam yerinden ve süresine uygun şekilde seslendirilmesidir (Okur, 2013). Boğumlamayı gerçekleştiren organlar, hareket eden ve hareket etmeyen boğumlama organları olmak üzere ikiye ayrılır. Hareket edenler alt çene, dudak ve dil; hareket etmeyenler ise diş, diş etleri, damak ve yumuşak damaktır (Gürzap, 2017). Doğru boğumlamanın yapılabilmesi konuşma organlarının doğru şekilde çalıştırılmasına bağlıdır. Doğru boğumlamanın yapılamamasındaki en büyük engellerden biri de dudak tembelliğidir.

Dudak tembelliği yaşayan bireyler, ağzını açmadan konuştuğundan dinleyicinin anlaması zorlaşır. Doğru boğumlamayla kelimenin hakkının verilmesi gerekmektedir (Eken, 2017).

Ünlü harflerin seslendirilmesinde boğumlama alanı varken ünsüz harflerin seslendirilmesinde boğumlama noktası vardır. Boğumlama çalışmaları aslında ünsüzlerin eğitimidir. Ünsüz harfler, dilin temas noktasına göre; dudak, diş, diş-dudak ve damak olarak sınıflandırılır. Bu ünsüzlerin, doğru çıkmasını sağlamak boğumlama eğitiminin temel amacıdır (Erdem, 2017). Boğumlama bozuklukları ünsüzlerin fonetik yönünden biçimlenmelerindeki yanlışlıklardan kaynaklanır (Şenbay, 2018).

Bu yanlışların giderilmesi için konuşma organlarıyla yapılan çalışmaların yanı sıra metinler üzerinde de çalışmalar yapılmalıdır. Seslerin birbiriyle uyumunu sağlamak amacıyla tekerleme çalışmalarının yapılması önemlidir ancak tekerleme çalışmalarının gereğinden fazla yapılması durumunda konuşmada bir monotonluk oluşabilir. Bu nedenle tekerlemelerin yanı sıra değerli şairlerin şiirlerinden de yararlanılmalıdır (Gürzap, 2017).

Ünsüzler

Ünsüzler, akciğerlerden gelen havanın ses yolunda kapanma ya da daralmayla engellenmesi sonucu oluşur. Dilimizdeki 21 ünsüz harf, şu harflerle gösterilir: B/b C/c Ç/ç D/d F/f G/g Ğ/ğ H/h J/j K/k L/l M/m N/n P/p R/r S/s Ş/ş T/t V/v Y/y Z/z (Özkırımlı, 2001).

Türk alfabesindeki 21 ünsüz, yazı dilinde kullanılan ünsüz harf sayısını göstermektedir. Türkçedeki ünsüzlerin sayısı daha fazladır. “G”, “K”, “L” ünsüzlerinin hem kalın hem de ince şekilleri bulunmakta fakat yazı dilinde başka harflerle gösterilmediğinden yalnızca konuşma dilinde kullanılmaktadırlar (Çevik, 2002). Özkırımlı (2001) ünsüzleri; çıkış yerlerini, çıkış biçimlerini ve sestellerinin durumunu göz önünde bulundurarak aşağıdaki şekilde tablolastırmıştır:

Tablo 2

Ünsüzlerin Gruplandırılması

Çıkış Yeri	Çıkış Biçimleri			
	Titreşimli (Ötümlü)		Titreşimsiz (Ötümsüz)	
	Sürekli (Sızmalı)	Süreksiz (Patlamalı)	Sürekli (Sızmalı)	Süreksiz (Patlamalı)
Dudak	m	b		p
Diş	l-n-r-z	d		s-t
Damak	ğ-y	g		k
Diş-Dudak	v		f	
Diş- Damak	j	c	ş	ç
Gırtlak			h	

“B” ünsüzü

Türkçede “b” sesi; ciğerlerden gelen havanın, ağız boşluğundan geçerek alt ve üst dudakların birleştiği noktada engele çarpıp patlamasıyla oluşur. Başka bir ifadeyle dudakların kapanıp açılmasıyla söylenir. Bundan dolayı ötümlü ve patlayıcı çift dudak ünsüzü olarak betimlenir (Çotuksöken, 2013).

“C” ünsüzü

Süreksiz ve yumuşak bir dişeti-damak ünsüzüdür. Seslendirilirken dişler birbirinin üzerinde binecek kadar yaklaşır ve dil ucunun kenarları, çift sıra halindeki

dişlerin arasına yayılır. Tonlu olarak çıkan bu ses, “d” ve “j” ünsüzlerinin kaynaşmasıyla meydana gelir (Ünsal ve Şahin, 2014).

“Ç” ünsüzü

Ağzın durumu “c” harfi ile aynıdır. Sadece tonsuz olarak meydana gelir (Güler ve Hengirmen, 2005). Bu sesin iç seste başka bir ünsüzle bulunması durumunda ses yitimi oluşur (Eken, 2017).

“D” ünsüzü

D ünsüzü; yumuşak, süreksiz ve çıkış yerine göre diş ünsüzüdür. Söylenme anında, dişler birbirine yaklaşır ve açılırken dil üst damakta diş etlerine doğru geçer (Topçuoğlu ve Özden, 2012).

“F” ünsüzü

Ön dişlerin alt dudağın iç kısmına dokunup açılmasıyla oluşan sürekli, sert bir ünsüzdür. Türkçede çoğunlukla kelime başında, seyrek olarak da kelime ortasında ve sonunda yer alır (Okur, 2013).

“G” ünsüzü

Genellikle kelime başında bulunan “g” sesi, dil sırtının damağın gerisini ve damağın ön kısmını kapatmasıyla tonlu olarak oluşur (Okur, 2013). Bu ünsüz süreksiz, patlayıcı ince ünlülerle söylendiğinde ötümlü, ön damak; kalın ünlülerle söylendiğinde ötümlü, art damak ünsüzü olarak betimlenmektedir (Çotuksöken, 2013).

“Ğ” ünsüzü

Yumuşak ve sürekli bir art damak ünsüzü olan “ğ” sesi, yazı dilinde kullanılmasına karşın konuşma dilinde kullanılmamaktadır. Konuşma dilinde kullanılmayan bu ünsüz; fonetik açıdan incelediğinde ince ünlülerle ön damakta, kalın ünlülerle ise art damakta boğumlanır. Genellikle kendisinden önce gelen ünlünün yarım ses daha uzatılmasıyla söylenir ve sözcüklerde mutlaka bir ünlüden sonra gelir (Ünsal ve Şahin, 2014). Türkçede “ğ” sesi seslendirilirken “y” ve “v” ünsüzüne de dönüşür. Örn: eğer/eyer, diğer/diyer, eğlence/eylence, eğitim/eyitim,

eğelenmek/ eyelenmek... Oğmak/ ovmak, koğmak/ kovmak, soğan/ sovan, koğan/kovan, döğmek/ dövme gibi (Çotuksöken, 2013).

“H” ünsüzü

Ağzın durumu, “kalın a” ünlüsündeki gibidir. Dil; doğal duruşundan geriye doğru hafif yükselmektedir. Dudaklar hareketsiz, yanaklar gevşek ve çeneler açık durumdadır. Tonsuz olarak boğumlandırılır (Çevik, 2002). Bu ünsüz, ses yolunda engelle uğramadan çıkar. Fakat ötümsüz olup tıpkı “w, y” ünsüzlerinde olduğu gibi ünlü ya da ünsüz olarak değil kayıcı bir ses olarak açıklanır (Demircan, 2015). Rumeli ve külhanbeyi ağzında “h” ünsüzü, sözcük başında ve ortasında kaybolur. Türkçede çoğunlukla kelime başında bulunur (Güler ve Hengirmen, 2005).

“J” ünsüzü

Dil, damağın diş köklerine doğru kalkar; dudaklar ileriye doğru uzar; dişler birbirine yaklaşır ve hava dilin ortasından tonlu olarak sızarken oluşur (Çevik, 2002). Bu harf; Türkçeye, Farsça ve Fransızcadan geçen kelimelerle gelmiştir. Halk arasında “j” sesinin, “c” olarak seslendirildiği de görülür (Güler ve Hengirmen, 2005).

“K” ünsüzü

Ötümsüz bir ünsüz olan k, kalın ünlülerle birlikte söylenirken dil sırtının yumuşak damağa doğru yükselmesi ile ince ünlülerle söylenirken dil önünün sert damağa tümsekleşmesiyle çıkarılır (Erdem, 2017).

“L” ünsüzü

Dil ucunun, damağın ön kısmını ve daha gerisini kapatmasıyla; havanın dilin kenarlarını titreterek sızmasıyla tonlu olarak oluşur. Tıpkı “g” ve “k” seslerinde olduğu gibi “l” sesi de iki çıkaklıdır. İnce ünlülerle seslendirilirken dil ucu üst dişlerin dibine, kalın ünlülerle seslendirilirken dil daha arkaya, diş etlerine değer (Çevik, 2002). Bu ünsüz; özellikle sözcük ortalarında yer alması durumunda düşebilir, bu nedenle iyi boğumlanması gerekmektedir (Güler ve Hengirmen, 2005).

“M” ünsüzü

Yumuşak, sürekli ve dudak ünsüzlerindedir. İki dudağın birleşip havanın çıkmasına engel olarak ardından havanın dışarı bırakılmasıyla meydana gelir. Seslendirilme anında burun boşluğunu titretir (Topçuoğlu ve Özden, 2012).

“N” ünsüzü

Dilin; damağın ön kısmına, diş köklerine dayanıp açılmasıyla ve yumuşak damağa alçalmasıyla tonlu şekilde oluşur. Türkçede başta, ortada ve sonda bulunur (Güler ve Hengirmen, 2005).

“P” ünsüzü

Dudakların birleşip açılmasıyla ve havanın bir çarpıda boşaltılmasıyla tonsuz olarak meydana gelir (Çevik, 2002). İlk seste bulunması halinde daha kuvvetli bir patlama ile çıkarılan “p” sesinin, orta ve son seste bulunması halinde patlamalılık derecesi azalmaktadır (Eken, 2017).

“R” ünsüzü

R ünsüzü, dilin ucunu damağa kadar kaldırıp biraz geriye doğru rulomsu bir kıvrımayla seslendirilir. Dil, kuvvetle çıkan havaya dokununca geri çekilir ve bir tür titreme meydana gelir (Kıbrıs, 2011). “/r/ sesbiriminin iki genel üyesi vardır: birisi sözcük başı ve ortasında kullanılan çarpmalı -r, ötekisi de sözcük sonunda kullanılan sızmalı ve ötümsüz -r. Her ikisi de dudakların durumu bakımından ünlülere uyarlar” (Demircan, 2015: 53).

Sözcük başında bulunan “r” sesi kolay söylenirken sözcük sonlarındaki “r” sesine önem verilmemesi durumunda anlaşılması güçleşir (Güler ve Hengirmen, 2005).

“S” ünsüzü

Çıkış yeri “z” ünsüzünde olduğu gibidir. Dilin ucu üst kök dişlere yaklaşır, hava dilin ortasından tonsuz olarak sızar, bu sırada dudaklar açıktır. Türkçede kelime başında, ortasında ve sonunda görülür (Okur, 2013).

“Ş” ünsüzü

Dişler birbirine yaklaşır, dudaklar ileri doğru uzar, dilin arka kısmı damağa doğru kalkarken havanın dar bir geçitten sızmasıyla tonsuz olarak seslendirilir (Çevik, 2002). Sürekli ve ötümsüz öndamak ünsüzü olan “ş” sesi; Türkçede ön, iç ve son seste bulunmaktadır (Çotuksöken, 2013).

“T” ünsüzü

Ciğerlerden gelen hava ile birlikte dilin, damağın ön kısmına ve diş köklerine yüklenip açılması esnasında patlayarak meydana gelir. Bundan dolayı süresiz, ötümsüz ve soluklu bir diş ünsüzü olarak tarif edilir. Türkçe sözcüklerde ön, iç ve son seste bol miktarda görülür (Çotuksöken, 2013). Kelimenin başında yer aldığı daha soluklu seslendirilirken iç sese ve son sese doğru kayması durumunda soluksuzlaşır (Eken, 2017).

“V” ünsüzü

Üst kesici dişlerin alt dudağın iç kısmına değip açılmasıyla tonlu şekilde meydana gelir. Bu ünsüz seslendirilirken dudaklar yarı açık durumdadır (Çevik, 2002). Önünde ve arkasında arka dil ünlüleri olması durumunda “v” sesinin yarı ünlü niteliği kazandığını belirten Eken, (2017) bu durumun söylenişte ünlü kaymasına (diftong) neden olduğunu belirtmiş ve şu örnekleri sıralamıştır: avuntu> a. untu, tuvalet> tu. alet, kavuk> ka. uk, davul> da. ul.

“Y” ünsüzü

Dudakların şekli önce ve sonra gelen ünlülerle belirlenir. Kelimenin sonunda yarı ötümsüzleşir; hece başında bir yarı ünlü, hece sonunda bir kayıcı göreviyle kullanılır (Demircan, 2015).

Çıkış yeri olarak “i” ünlüsüne benzemesi diftonga sebep olmaktadır. Kaynaşma ünsüzlerinden biri olan bu ses, eylem üzerinde bulunması halinde; arayan> arıyan, gelmeyen> gelmiyen, arayacak> arıyacak örneklerinde olduğu gibi kendisinden önce gelen ünlünün daralmasına neden olur (Eken, 2017).

“Z” ünsüzü

Dil ucunun üst diş köklerine yaklaşp havanın dil ucundan sızmasıyla tonlu olarak oluşur. Katı, sızmalı ve titreşimli bir diş ünsüzü olan “z” ünsüzü; yansıma sesler dışında Türkçede ön seste bulunmamaktadır (Çevik, 2002).

Boğumlanma kusurları

Gevşeklik

Konuşma organlarının tembelliğinden kaynaklanan bir kusur olması nedeniyle dudak veya ağız tembelliği olarak adlandırılır. Seslerin anlaşılmasına neden olur (Ünsal ve Şahin, 2014). Bu sorunu düzeltmek için en iyi yöntem, dişlerin arasına bir kalem sıkıştırarak heceleri tane tane söylemeye çalışmaktır (Güler ve Hengirmen, 2005). Çevik (2002) bu uygulamayı, çenenin gereğinden fazla kapanmasına ve dişlerin arasından konuşmaya neden olması sebebiyle gevşeklik sorunu olmayan kişilere önermemektedir.

Gılama

“R” ünsüzünün, küçük dilin titremesiyle boğazda oluşması yani boğazda boğumlandırılmasıdır (Güler ve Hengirmen, 2005). Bu sorunun çözümüne ilişkin ebeveynlere büyük görev düştüğünü belirten Eken, (2017) küçük çocukların bu hataları fark edildiğinde onların yaptıkları gibi cevap vermek yerine, yanlış söylenen kelimenin doğru halinin vurgulu şekilde söylenmesi gerektiğini belirtmiştir. Kurudayıoğlu (2013) “r” ünsüzünü doğru boğumlandırabilmek için “r” sesinin bol olduğu tekerlemelerden faydalanmak gerektiğini ifade etmiştir.

Islıklama

Tıslama olarak da adlandırılır ve “s” ünsüzünün şiddetini abartmaktan kaynaklanır. Dişlerde yapısal bir bozukluk olması durumunda havanın dişlerin arasından sızmasıyla bu sorun ortaya çıkacağından ilk önce bu sorunun giderilmesi gerekir. Ardından bu ünsüzün doğru boğumlandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır (Ünsal ve Şahin, 2014).

Değiştirme

Kıymaz (2017) “değiştirme” sorununu bir ünsüzün yerine bir başkasını koyma olarak tanımlamış ve bu hatanın sebeplerini boş vermişlik, özensizlik, acelecilik ve kelimenin doğrusunu bilmemek olarak sıralamıştır.

Atlama

Günlük konuşmada söylediklerine özen göstermeyen kişilerde ortaya çıkan bir boğumlanma kusurudur. Türkçeyi çok iyi konuştuğu düşünölen kişiler bile umursamazlık ve acelecilikten kaynaklı olarak bazen bu hatayı yapmaktadır. Bu sorunu ortadan kaldıracılamak için konuşma hızına ve seslerin çıkışına özen göstermek gerekir (Çevik, 2002).

Tutukluk

Tutukluk; bazı heceleri olması gerekenden fazla tekrar etmek ve diğer heceye geçmede problem yaşamaktır. Genellikle bireyin içinde bulunduğu psikolojik durum sebebiyle oluşan bu sorun, bireyin sosyalleşmesi ve özgüven kazanması yolu ile giderilebilir (Kıymaz, 2017).

Kekemelik

Önemli bir konuşma bozukluğu olan kekemelik; konuşma anında birden duraklama ve buna eşlik eden yüz buruşturması ile gerileme hareketiyle seslerin, söz öbeklerinin tekrarlanmasıdır (Yılmaz ve Yılmaz Semerci, 2017).

Kekemeliğin diğer boğumlanma kusurlarından farkı, fiziksel olmasının yanı sıra psikolojik nedenlere de dayanmasıdır. Bu sorunun giderilmesi için konunun uzmanlarından yardım alınmalı ve birtakım çalışmalar yapılmalıdır (Güler ve Hengirmen, 2005). Yapılması gereken çalışmalarla ilgili olarak Çevik; (2002) solunum ile ilgili alıştırmaların her gün tekrarlanması, hecelerin doğru çıkarılmasına gayret gösterilmesi ve tekerleme söylenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Beden dili

Etkili bir iletişimde beden dilinin önemi son derece büyüktür. Beden dilinin etkili kullanılması hem anlaşılabilirliği artırır hem de dikkatlerin konuşma üzerinde

yoğunlaşmasını sağlar. Ayrıca anlatımdaki inandırıcılık ve doğallık, yapılan konuşma ile kullanılan beden dili arasındaki uyumla sağlanır.

Beden dili; iletişim anında, beden aracılığıyla karşı tarafa yollanan mesajdır. Beden dili; el, kol hareketlerini, baş hareketlerini, gözler ve bakışları, mimikleri, arada bırakılan mesafeyi, oturma düzenini ve bacakları kullanma şeklini içine almakta ve insanın var olduğu andan itibaren iletişim kurmak için kullanılmaktadır (Dinar Dizdar, 2018).

Sözsüz mesajın kapsamı içerisinde olan ve sözlü mesajı güçlendirici, anlamı kuvvetlendirici özellik taşıyan beden dili; el, kol, baş ve vücudun diğer kısımları ile yapılır (Gün: 2017). Çerçi' ye (2013) göre bir konuşmanın başarılı olarak nitelendirilebilmesi için konuşmanın; zihinsel boyutunun, fizyolojik boyutunun ve fiziksel boyutunun bir bütünlük taşıması ayrıca dilin tüm olanaklarını kullanarak beden diliyle desteklenmesi gerekmektedir.

Sözel olmayan davranışlar olmadan etkili bir iletişim kurmak mümkün değildir. Bilgisayar, yazılı mesaj, elektronik posta, telefon, video konferans gibi teknolojilerin elimizin altında olduğu bir çağda insanların hala toplantı yapmak için kilometrelerce yol kat etmelerinin nedeni karşılıklı olarak sözel olmayan bir iletişim kurma ve birbirilerini gözleme ihtiyacıdır (Navarro ve Karlins, 2019).

Sözel kodların yanı sıra iletilen bu sözsüz kodlar ile birlikte iletişim daha etkili hâle gelir. Anlatılanlar, aktarılmaya çalışılan duygular ya da fikirler bu sayede iletişim kurulan bireyler tarafından daha kolay anlaşılır. Yalnızca bedenin bilinçli veya bilinçsiz hareketi değil, herhangi bir harekette bulunulmaması da sessiz iletişimin içine girer. Yüz yüze kurulan iletişim sırasında sözel olmayan mesajların tümü beden hareketleri ile gönderilir. Beden hareketleri bazen anlatmak isteneni pekiştirir bazen de anlatılmayanı gün yüzüne çıkarır. Tanışmayan ya da aynı dili dâhi konuşamayan bireyler, birbirlerine gülümseyerek ya da çeşitli el hareketleri yaparak birbirleriyle anlaşma sağlayabilirler. Bazen de iletişim kurulan kişinin, beden dilinden hoşlanmamak sebebiyle ilgili kişiyle iletişim sonlandırılabilir (Dinar Dizdar, 2018).

İnsanlar arasında iletişimin temelini oluşturan beden dili, sosyal bir varlık olan ve binlerce yıldan beri kendine ait değerler sistemi geliştirerek kültür birikimi oluşturan toplumların kültürel değerlerini de yansıtır. Dünya üzerinde birçok kültür

bulunmakta ve her kültür kendine ait nitelikler, bazı karakteristik özellikler taşımaktadır (Gün, 2017).

Dünya üzerinde millet sayısı kadar kültür vardır. Beden dili açısından incelendiğinde korku, öfke, nefret, üzüntü, mutluluk, şaşkınlık gibi durumlar açısından birtakım benzerlikler bulunsa da her kültürü oluşturan insanların beden dili özellikleri birbirinden farklıdır. Buradan hareketle iletişim kuran bireylerin, kültürlerindeki ortak özellikler ölçüsünde beden dillerini anlayabilecekleri ifade edilebilir. Bu insanların daha rahat anlaşabilmeleri birbirlerinin kültürlerini, hayata bakış açılarını, yaşam biçimlerini bilmelerine bağlıdır (Temizkan, 2017).

Beden, bireyin yaşamdaki zaman diliminde ve dünya üzerinde yer alan maddi varlığıdır. Bu beden içinde onun yaşamını, hareketlerini barındıran müthiş bir mekanizma yer alır. Burada önemli olan normal bir insan bedeninin hareketsizken ya da hareket halindeki durumunun incelenmesidir. Çünkü beden plastiğinin durumu, bireyin kendisini ifade ederken çok önemli bir görev yüklenmiştir. Bu ifade bazen tüm bedenle bazen de beden çeşitli organlarıyla gerçekleştirilir. Bunlar; gözler, yüz, omuzlar, kollar, eller, parmaklar, sırt, bel, bacaklar, dizler, ayaklardır (Gürzap, 2017).

Beden dilinin öğeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Yüz hareketleri

Yüz hareketlerine beden dilinde mimik denir. Mimik duyguların ve düşüncelerin tesiri ile bireyin yüzünde oluşan kıvılcıklar ve hareketlerdir. İnsanın yüzünde mimikleri oluşturan çoğu çift olmak üzere yaklaşık 20 kas grubu vardır. Bu kasların gerilip gevşetilmeleri ile yüzlerce farklı görünüm oluşmaktadır (Güler ve Hengirmen, 2005).

İnsanın yüzü bir anlamda zihnin tuvali olarak düşünülebilir. Hissedilenler; gülümseme, kaş çatışı ya da sınırsız mimikle iletilebilir. Bu durum, insanı diğer tüm canlılardan ayırır ve onu gezegendeki ifade gücü en yüksek canlı haline getirir. Yüz ifadeleri, evrensel bir dil olarak insanın hizmetindedir. Bu evrensel dil, insanlığın var olduğu günden beri ortak bir dile sahip olmayan insanlar arasında pratik bir iletişim dili olarak kullanılmıştır. İnsanların yüz ifadelerinden içinde buldukları ruh hali anlaşılabilir (Navarro ve Karlins, 2019).

Göz ilişkisi

Konuşmacı ile göz teması kurulmaması etkili bir iletişime engel olur. Göz teması, etkili bir iletişimin gerçekleşmesi adına beden dilinde dikkat edilmesi gereken unsurların başında gelir.

Beden dilinin en önemli organları sıralandığında ilk sırayı gözler alır. Kişinin sol ya da sağ üste bakan gözleri hatırlamaya çalıştığını, kocaman açtığı gözleri şaşırıldığını, dalgın gözleri ya da boş bakışı hayal kurduğunu, göz ucuyla bakışı karşısındakini süzdüğünü, gözlerini kısarak bakışı sinsiliğini, gözlerini kısarak gülüşü içtenliğini, kaşların çatılmasıyla yapılan bakışı kızgınlığını ve aşağı doğru yönelen bakışı ise üzümlüğünü ve suçluluğu ifade etmektedir (Topçuoğlu ve Özden, 2012: 103).

Başarılı bir konuşmacıda bulunması gereken en önemli unsurlardan biri göz temasıdır. Bakışların konuşma metninden uzaklaşarak dinleyici ile buluşması son derece önemlidir. Bu hem konuşmacının dikkatle dinlenmesini hem de dinleyicilerin tepkilerinin ölçülmesini sağlar. Göz teması kurmadan dinleyiciyi etki altına almak oldukça güçtür (Gürhan, 2013).

Beden duruşu

Beden dilinde duruşa “postür” adı verilir. İyi bir postür, dik ve rahat duruş demektir. Bacaklar; omuz genişliğinde açık, kollar ise yanda sabittir. Bunları yaparken vücudun gergin olmamasına gayret edilmelidir (Urgancı, 2008’ den aktaran Ünsal ve Şahin, 2015: 308). Beden gerginliği başta nefes sistemi olmak üzere sesi ve boğumlanma olmak üzere konuşmayı olumsuz etkiler (Gürzap, 2017). Beden duruşu, ruh halini ve özgüveni etkilemektedir. Dik ve sağlam bir duruş ruh halini ve özgüveni olumlu yönde etkilerken kambur ve öne eğik bir duruş ise olumsuz yönde etkilemektedir (İzğören, 2019)

Ellerin kullanılması

Eller, ifade gücü açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel, başka hiçbir canlıda yoktur. Çok ince hareketler yapabilen eller, beyinde cereyan eden birçok his ve düşünceyi yansıtabilecek niteliktedir. Eller, doğrudan beyinle ilgili olmayan neredeyse hiçbir şeyi gerçekleştirmediğinden el hareketlerine bakarak sözel olmayan iletişimin çözümlenmesi kritik önem taşır. Milyonlarca yıllık evrim sürecinin sonunda kazanılan konuşma yetisine rağmen duygu, düşünce ve hisler yansıtılırken beyin hâlâ elleri devreye sokar. Bu nedenle el hareketleri,

gözlemlenen kişilerin duygu ve düşüncelerinin anlaşılmasına yardımcı olan önemli bir bilgi kaynağıdır (Navarro ve Karlins, 2019).

Mimiklerin ardından dikkatleri üzerine en çok eller ve kollardaki beden hareketleri çeker. Bireyin kollarını kavuşturması, kendisini iletişime kapattığı ya da iç tedirginliğini bastırma çabası içinde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Açık ve aşağıya doğru salınan eller ise kişinin iletişime açık ve özgüven sahibi olduğunun göstergesidir (Üstünel, 2011).

Baş hareketleri

Baş hareketlerinde başın iki yana, arkaya ve öne hareketleri mevcuttur. Başın normal pozisyonunda dik durması, iletişime açıklığı ve tarafsızlığı ifade eder. Aşağıya doğru bakan baş olumsuzluğu, hafif yana doğru eğilen baş hareketi ise etkin dinlemeyi ve konuşmacıya katılmayı ifade eder (Üstünel, 2011).

Bazı anlarda, içinde bulunulan fiziksel durumdan rahatsız olduğunu ifade etmek için istemsizce baş hareketi yapılır. Boynun ağrması ya da oturuş yerden rahatsız olunması durumunda, baş sağa ve sola doğru hareket ettirilerek rahatlamaya çalışılır (Dinar Dizdar, 2018).

Ayak ve bacak hareketleri

İnsanoğlunun evrimi açısından kritik bir öneme sahip olan ayaklar ve bacaklar, beden en dürüst parçalarıdır. Ayak ve bacak hareketleriyle ilgili bilgiler beden diğer bölgelerinden gelen işaretler ile birleştirildiğinde kişinin düşündükleri, hissettikleri ve yapmak istedikleri daha iyi anlaşılabilir (Navarro ve Karlins, 2019).

Diğer beden hareketlerinde olduğu gibi bacak ve ayak hareketleri de kişinin ruh hali ve içinde bulunduğu ortama dair düşünceleri hakkında mesajlar verir. Özellikle önemli toplantılarda, iş görüşmelerinde ya da okul ortamlarında bacak ve ayak hareketlerinin verebileceği mesajların farkında olarak bu bilinçle beden yönetilmesi gerekmektedir. Çoğunlukla olumsuz duyguları çağrıştıran ayak hareketleri, iletişim içinde bulunan bireylerin birbirlerine dair hisleri hakkında önemli ipuçları verir (Kahyaogulları Aksoy, 2016).

Ayaklar, iletişim anında bireyin samimi düşüncelerini ortaya çıkarır. Bu durum ayakların, vücudu yöneten baş bölgesinden en uzak uzuv olması sebebiyle

kontrolünün de diğer uzuvlara göre daha kısıtlı olmasından ileri gelir. Konuşma anında, konuşmacının ayaklarının gösterdiği yön konuşmanın seyriyle ilgili fikirlerini ortaya koyar. Dinleyicinin ayakları, karşısındaki konuşmacıyı gösteriyorsa ilgili kişinin konuyla ilgili olduğu ve konuşmacıyı dinlediği sonucu çıkarılabilir. Ancak kişinin ayakları kapıyı gösteriyorsa gitmeyi düşündüğü ve konuşmanın bir an evvel bitmesini beklediği düşüncesi oluşabilir. Ayakların, konuşmacı dışında başka bir yönü göstermesi ise kişinin konuşmayla çok ilgili olmadığının göstergesidir (Balaban, 2014).

Bacak bacak üstüne atma alışkanlığı tüm toplumlarda görülür. Bazen daha rahat veya estetik bir oturuş için bazen de özgüvenin ifade edilmesi için kullanılır. Bacakların çapraz oluşturulduğu bir durumda ise bireyin gergin veya endişeli olduğu izlenimi oluşabilir (Üstünel, 2011).

Konuşma ve Dinleme İlişkisi

Konuşma ve dinleme iletişim sürecinde birbirini tamamlayan unsurlardır. Konuşma, sözlü iletişim süreci olarak değerlendirildiğinde konuşmacı verici; dinleyici de alıcıdır. Dolayısıyla konuşma ve dinleme, iletişim sürecinin iki önemli unsurudur. Ayrıca konuşmacının duygu, düşünce ve görüşlerini ifade ettiği ve dinleyicinin de bu iletileri anlama çabası içinde olduğu ortam aynıdır (Temizkan, 2017).

Konuşma becerisinin kazanılması dil bilgisi kurallarının, diğer bir deyişle söyleme ve sözcük bilgisinin iyi bir şekilde öğrenilmesi ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle öğrencilere dil öğretiminin doğru bir şekilde yapılması oldukça önemlidir. Dil öğrenimindeki en önemli noktalar arasında dilin akıcı konuşulabilmesi, doğru ve anlaşılabilir bir şekilde kullanılması yer almaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalar sonucunda dil öğreniminin temel hedefinin iletişim becerisi kazanmak olduğundan bahsedilmektedir. İletişimin temelinde ise sözlü iletişim becerileri arasında yer alan dinleme ve konuşma becerileri yer almaktadır (Barın, 2018).

Konuşma becerisi, çocukların kazandığı dil becerileri arasında dinlemeden sonra en çok kullanılan beceri olarak değerlendirilir. Dinleme becerisi anne karnında başlarken konuşma becerisi ise bebeğin dünyaya gelmesi ile birlikte çıkardığı seslerle başlar. Konuşma tek yönlü değil, dinleme ile birlikte yapılan bir etkinliktir. Dinleme gerçekleşmeden konuşma da gerçekleşmemektedir. Bu

sebeple öğrencilere dinleme alışkanlığı kazandırmak ve bu beceriyi geliştirmek son derece önemlidir. İyi bir dinleme becerisi ile bilgiler beyne düzenli bir şekilde yerleştirilebilir. Böylece iyi bir konuşmanın temeli atılmış olur. Bu nedenle konuşma eğitiminin dinleyerek verilmesi tavsiye edilmektedir (Ekici, 2017).

Konuşmanın başarılı şekilde gerçekleşmesi etkili dinlemeye bağlıdır. Etkili dinleme için dinleme etkinliklerinin eğitim sürecine dâhil edilmesi gerekir (Nunan, 1989). Konuşmanın bir beceri olarak ortaya çıkması dinleyiciye bağlıdır. Eğiticiler; eğitimlerini konuşma becerisinin, dinleme becerisi ile ayrılmaz bir bütün olduğu düşüncesiyle gerçekleştirmelidir. Dinleme becerisi alanında öğrenilenlerin, konuşma becerisi alanına taşınması konuşmayı olumlu yönde etkiler. Hem başarılı şekilde konuşan hem de konuşulanları doğru anlayıp yorumlayan bireylerin yetişmesi, dinleme ve konuşma becerilerinin birbirini destekler nitelikte kazandırılmasına bağlıdır (Altunkaya, 2017).

Konuşma yeteneği ile dünyaya gelen çocuk, bu yeteneğini aktif hâle getirebilmek için insan sesi duymaya ve taklit etmeye ihtiyaç duyar. Konuşma yeteneğinin geliştirilmesi, dinleme alışkanlığının kazanılmasına bağlıdır. Güzel konuşmak isteyen kişilerin önce çevresine kulak vermesi ardından kendi sesini dinlemesi gerekir (Okur, 2013). Sözlü iletişim sırasında dinlemenin; konuya ilişkin bilgi sahibi olmak, düşünceleri toparlamak adına zaman kazanmak, konuşmacıya duyulan saygıyı göstermek gibi birçok faydası bulunmaktadır. Bu da ancak etkili dinlemeyle gerçekleşir.

Etkili dinlemek, dinlediğini konuşmacıya fark ettirmek anlamına gelir. Etkili konuşma ile eş değer olan etkili dinleme, konuşmacıyla kurulan iletişimi zenginleştirir. Konuşmacının konuşmasına gösterdiği özen artar. Kendini daha rahat hissederek özgüveni artar. Konuşmacı, etkili bir dinleyici karşısında moral bulacağından verimliliği artar (Gürzap, 2017).

Bireyler arasında yaşanan sorunların ana sebebi, yanlış ya da eksik anlamalara bağlı iletişim kopukluğudur. Dinleme eğitimi almayan ya da dinleme alışkanlığı kazanmamış bireyler, anlamakta ve anlatmakta birtakım sorunlar yaşamaktadırlar. Birey; söylenenleri anlayamadığı zaman, savunmaya geçmekte ve sorunun kendinde değil konuşmacıda olduğunu iddia etmektedir. Bu durum ise sağlıklı iletişimin gerçekleşmesini engellemektedir (Özbay ve Çetin, 2011).

Sözlü iletişimin başarılı şekilde gerçekleşmesinde konuşmacıya da önemli görevler düşer. Konuşmacının etkili ve güzel konuşması, bilgi birikimi, kullandığı beden dili ve konuşmanın içeriği konuşmanın dinlenirliğini artırır.

Taşer (2015) başarılı bir konuşmada, konuşmacının sahip olması gereken özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Gözlem gücünü geliştirmiştir.
- Dinleyicisini yakından tanır.
- Seçtiği konuşma alanlarında geniş bir bilgi birikiminden faydalanır.
- Düşünme yeteneğini geliştirmiştir.
- Kendi yeteneklerini değerlendirmeyi, sınırlarını saptamayı bilir.
- İletişimde kişiliğin önemini göz önünde bulundurur.
- Konuşma eylemini oluşturan fiziksel öğelerin önemini bilir.
- Kendi kendisinin eleştiricisidir.
- Ahlaksal sorumlulukları bulunduğu farkındadır.

Yapılan konuşmanın iyi olup olmadığını değerlendirecek olanlar dinleyicilerdir. Dolayısıyla konuşmacı yapacağı konuşmanın iyi olmasını hedefliyorsa dinleyici faktörünü dikkate almalıdır. Bu nedenle konuşmacı; dinleyicilerini tanımalı, dinleyenlerin dikkatini canlı tutmalı ve dinleyenlerle sağlıklı bir iletişim kurmalıdır (Sevim, 2017).

Konuşma ve şarkı ilişkisi

Birey, doğmadan önce anne karnında annesinin kalp atışlarından etkilendiğinden dolayı doğum sonrasında bu tanıdık sesi tekrardan bulunca kendini güvende hisseder. Gelişim çağı itibari ile ev ortamında, sokakta, okulda, tören ve toplantılarda, eğlenme ve dinlenme yerlerinde, iş yerinde, radyo ve televizyonda sürekli olarak müzik ile karşılaşmakta ve bütünleşmektedir. Bu doğrultuda bireyin müzikten etkilenmesi direkt bir ilişki haline döner ve gittikçe çeşitlenerek yaşam boyu zenginleşir. İnsanların iletişim ve ifade gereksinimlerinden doğan müzik, bireyde değişik duyguların ortaya çıkmasına neden olur. Bu noktada insanların farklı duygularına hitap eden farklı müzik türleri ortaya çıkmıştır. Bu müzik türleri gün geçtikçe çeşitlenmekte ve türlerin arasında gerçekleştirilen tercihler, bireylerin karakterleri ve içerisinde yer aldıkları sosyokültürel ortamdan oldukça etkilenmektedir (Ercan, 2014).

Konuşma ve şarkı söyleme arasında birtakım ortak özellikler bulunmaktadır. Sözlü ya da yazılı cümleler ezgi ile bir araya geldiğinde müziksel cümleler oluşmaktadır. Konuşma ve şarkı sesinde ritim, ezgi ve dinamik gibi ortak bazı öğeler vardır. Bu nedenle hem konuşma hem de şarkılar için geçerli bir takım kurallar ve ilkeler bulunmaktadır. Şarkıda sesli fonemler daha fazla uzatılmaktadır. Bu durumun sebebi ezgiyi taşıma fonksiyonudur. Bu nedenle armonikler daha zengindir. Konuşma bir iletişim aracı olma özelliğini yanı sıra duygu ve düşünceleri anlatabilmek için en etkili yollardan birisidir. Ses, bu ifadelerin ortaya konmasında bazı organ ve mimiklerden faydalanmaktadır. Sesin kuvveti ortama göre değişerek alçalıp yükselebilmektedir. Konuşmak; tüm istek, ihtiyaç ve temennileri en kolay şekilde aktarabilme özelliğine sahiptir. Fakat bu düşünce ve isteklerin etkili ve doğru bir şekilde karşı tarafa ulaşabilmesi için sesin tonlamasından, iniş ve çıkış özelliğinden faydalanılmaktadır. Düşüncelerin ve duyguların sözcüklere dönüşebilmesi için konuşmaya şekil vermek gerekmektedir. Diğer bir deyişle cümlelere canlılık kazandırmak gerekmektedir (Şenbay, 2005: 29' dan akt. Ertuğrul, 2006: 45).

Şarkıların hem konuşma ile arasında bulunan ortak özellikler hem de bireyin yaşam sahasında kapladığı geniş yer, eğitim sürecine dâhil edilme fikrini ortaya çıkarmıştır. Berk (2008) müziğin öğrencilerin dikkatini çekmede, sınıf içerisinde ilgilerini çekmeye, öğrenci ve öğretmen arasında iletişim kurmaya, anlamayı geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Toplu hâlde şarkı söyleyen çocuk sesini kontrol etmeyi ve arkadaşlarıyla uyum sağlamayı öğrenerek grup içinde ortak iş yapmanın gerekliliğini kavrar. Disiplinli olmayı öğrenir. Tekerleme, saymaca, çocuk şarkıları ve türküler dil gelişiminde önemlidir. Şarkı sözlerini öğrenen çocuğun kelime hazinesi genişler. Çocuk eğer şarkı sözlerini doğru söylemeye teşvik edilirse Türkçeyi güzel kullanma becerisi de gelişir (Çelikkol, 2007).

Konuşma becerisinin geliştirilebilmesi için şarkılarla yapılabilecek çeşitli yöntemler bulunur. Şarkı kartları kısa ve yavaş şarkılar için kullanılır. Bir şarkıda geçen tüm kelimeler, öğretmen tarafından boş kartlara yazılır. Her kartta bir kelime bulunur. Öğrenciler şarkıyı dinlerken aynı zamanda karışık olarak verilen şarkı sözlerini sıraya dizerler. Şarkı yazmada öğrencilere kısa ve yavaş bir şarkı dinletilir. Öğrenciler duydukları kelimeleri yazarlar. Öğrenciler şarkının tamamını yazana

kadar aktivite tekrar edilir. Diğer bir yöntemde hikâye anlatan şarkılar kullanılmaktadır. Şarkıdan önce şarkının hikâyesi anlatılır ve sonra şarkı dinletilir. Ardından öğrencilere şarkıda geçen karakter ya da kelimeler ile ilgili soru sorulur.

Konuşma becerisinin şarkıyla olan ilişkisinde şarkıya ait unsurların ve şarkının ne olduğunu ele almak gerekir. Bu nedenle şarkının tanımı ve unsurları incelenmiştir.

Şarkı

Genellikle birincil sesler ve ikincil seslerden oluşan şarkıda; ikinci unsur olarak yer alan şarkı sözlerinin, müziğin kendisine önemli ölçüde katkı sunduğu bilinmektedir. Sözler, dinleyiciye şarkıda yer alan mesaj hakkında derin bir anlayış kazandırmaktadır. Başka bir ifadeyle şarkı sözleri, şarkıda yer alan mesajı açığa çıkarma görevini üstlenmektedir (Firdaus, 2013).

Bu anlamda şarkılar, melodi ve şarkı sözleri arasında güçlü ve karmaşık bir bağ içerir. Melodi ve şarkı sözleri genellikle genel duygusal anlam, stres noktaları, gruplama, beklenti ve kapanış için koordine edilir. Bazı durumlarda, konuşma ile ilişkili prozodik örüntüler bir şarkının melodik ve ritmik yönlerini yaratmada yapılan kompozisyon seçimlerini etkiler (Thompson ve Russo, 2004).

Şarkının tanımı kişilere göre farklılık gösterebilmektedir. Aşağıda alan yazında yer alan şarkıya ait bazı tanımlar yer almaktadır:

- Şarkıların müzik aletlerinin eşliğinde söylenen bir sanat eseri olduğu ifade edilmektedir (Jamalus, 1988' den akt. Ratnasari, 2007).
- Şarkı, kısa bir şiir veya müziğe yerleştirilmiş ve söylenmesi amaçlanan belirli bir sayıda dize olarak tanımlanmaktadır (Hornby, 1995' ten akt. Ratnasari, 2007).
- Şarkı, şiirsel bir metine, müziğe ve sözlere eşit önem veren kısa bir müzik eseridir. Bir veya birkaç ses için yazılabilir ve genellikle enstrüman eşliğinde gerçekleştirilir (Americana Ansiklopedisi, 1998' den akt. Ratnasari, 2007).

Yukarıda şarkıya ait olan tanımlardan yola çıkarak, şarkının, enstrümantal eşliklerle veya eşiksiz olarak söylenmesi amaçlanan bir tür sanat eseri olduğu sonucuna varılmaktadır. Sonuç olarak şarkı, genellikle kelimelerden oluşan kısa bir müzik parçasıdır denilebilir.

Şarkıların insan yaşamındaki yeri

Müzik; insanlar arasında bir bağ kuran evrensel bir dildir ve dini, dili farklı olan insanları aynı melodide bir araya getirecek bir güce sahiptir. Bu özelliği ile diğer sanat dalları arasında ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Birey; sanatsal unsurlardan oluşan bir ortamda yaşamını idame ettirirken kültürel, doğal ve toplumsal çevresi ile devamlı olarak etkileşerek toplumsallaşma sürecini tamamlar ve belirli bir kültüre sahip olur. Çevrenin müziksel niteliği, bireyle beraber devamlı olarak gelişim ve değişim gösterir. Bu anlamda müziğin, toplumsal hayatın ilerleyişi ile doğru orantılı bir hareket halinde olduğu söylenebilir. Toplumsal hayattaki farklı dalgalanmalar, müzikte dolayısı ile şarkılarda da kendisini ön plana çıkarmaktadır. Bu durumda müzik olgusunun kendisinin, bireyler ve toplumlar üzerindeki etkisinin olumlu veya olumsuz yönde kullanılabildiği görülmektedir. Bu bağlamda, toplumu güçlendirme ve iyileştirerek geliştirme konusunda ilerleme kaydetmek adına kullanılabilecek araçlardan birinin müzik olduğu söylenebilir (Biber Öz, 2001).

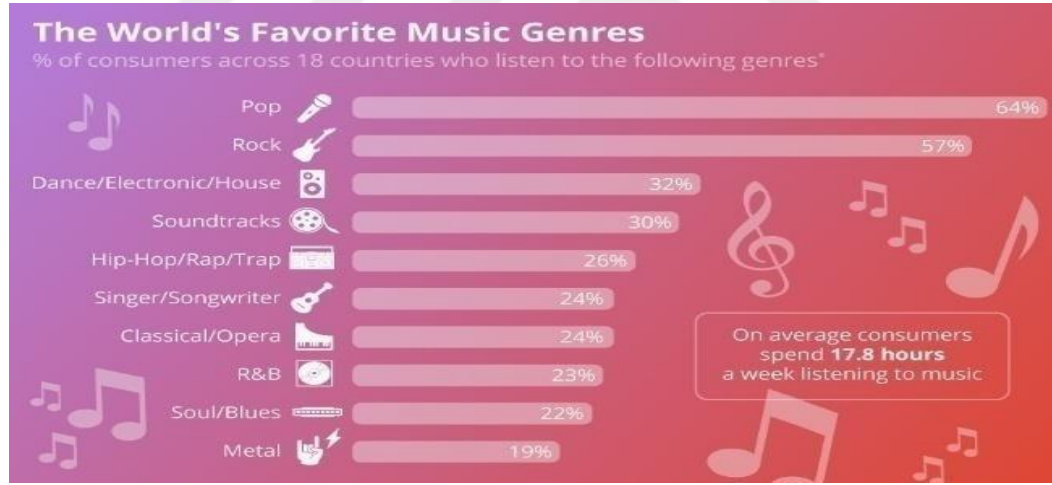
Bireyleri hem fiziksel hem de coşkusal anlamda birbirine yaklaştırma özelliğine sahip olan müzik, ritim veya şarkılar; bireyin çevresine karşı olan duygusal algılarını kapsayacak biçimde fiziksel bilinç düzeyinin yükselmesine yol açabilir. Müzik, şarkı veya dans ritminde birey; bilinçli değil, öz bilinçli olur. Duygu gücünün, kelimelerin gücünden çok daha ön planda olduğu şarkılarda; oldukça basit günlük konular, sevilen aile, sevgili, tatil, spor takımları, ülke, mevsimler, tanrı, karşılıksız sevgi, savaş, kötü zamanlar gibi konular yer almaktadır. Buradan hareketle müziğin esas unsurlarını oluşturan ritim ve ezgi; sözlerle topluma verilmek istenen mesajı aktarabilmektedir. Dolayısıyla müzik ve şarkılar aslında bireylerin yaşamlarının her alanında yer almaktadır (Çuhadar, 2007).

Günümüzde en çok dinlenen şarkı türleri (genre)

Müzikler melodi, lirik, ruh hali, ritim, uyum ve enstrümantasyonun genel formlarını sergiler. Bu anlayıştaki müzik türü; müzik eserlerinin içindeki müzikal, lirik içerik ve yapıları analiz ederek ayırt edilen bir müzikolojik kategoridir (Silver, Lee ve Childress, 2016). Küreselleşen dünyada gelişim gösteren teknoloji ve medya araçlarıyla beraber müzik dinleme alışkanlıkları, müzik video kliplerini izlemeyle

mevcut varlığını arttırarak sürdürmektedir. Bu yolla dinlenen müzik türleri de birçok dinleyiciye ulaşmakta ve bu şekilde dinleyiciler arasında da bir fark oluşmaktadır. Ayrıca dinlenen müzik türlerinin bireyler üzerinde etkili rol oynadığı da belirtilmektedir (Uluçay, 2018).

Buradan hareketle günümüzde dünyada en çok dinlenen şarkı türlerine bakıldığında bu şarkı türlerinin genel olarak pop, hip-hop ve rap müzik olduğu görülmektedir. Ayrıca Güney Kore kökenli bir pop müzik türü olan ve internet aracılığıyla çok geniş kitlelere yayılmış olan k-pop şarkı türünün Uluslararası Fonogram Endüstrisi Federasyonun Müzik Dinleme Raporu'na göre en çok dinlenen müzik türü olduğu belirtilmektedir. Pop, rock ve oldies dünyanın dört bir yanında en popüler olan üç tür iken; hip-hop / rap, dans / elektronik ve indie / alternatif müziğin de sıralamalarda K-pop' dan önce geldiği görülmüştür. Bunu metal, R&B ve klasik müzik izlemiştir. Rapora göre, hip-hop özellikle 16-24 yaşları arasında popüler olan şarkı türlerinden biri olmuştur (Herman, 2019). Aşağıda 2018 yılına ait müzik türlerinin dinlenme oranları verilmiştir.

Şekil 1. Dünyanın Favori Şarkı Türleri (Rihter, 2018)

Türkiye’de en fazla dinlenen tarzlar ve istatistikler

Eski dönemlerden bugüne kadar ortaya çıkan pek çok müzik türü mevcuttur. Bu müzik türlerinin bazıları, bütünüyle kendine özgü bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bazıları ise yalnızca müzik sektörü ve ekonomi arasında oluşan bağ ile ortaya çıkmıştır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de birçok müzik türü mevcuttur. Bunlar; Arabesk/Fantezi müziği, Blues, Caz, Country, Elektronik müzik, Etnik Müzik (Arap müziği, Azeri müziği, Balkan müziği, Ege müziği, Hint müziği, Karadeniz

müziği, Roman müziği, Rumeli müziği, Yunan müziği vb. müzikler), Flamenko, Grunge, Hiphop, Kelt Müziği (İskoçya, İrlanda, Galler vb.), Klasik Müzik, Latin Müzik, New Age (Yeni Dönem), New Wave (Yeni Dönem), Rock Müzik, R&B, Rap Müzik, Pop Müzik, Punk, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Tasavvuf Müziktir (Angı, 2013).

Buradan hareketle Türkiye genelinde en çok dinlenen şarkı türleri incelendiğinde ise bunların genel olarak pop ve rap müziği olduğu görülmektedir. Efe ve Sonsel (2019) tarafından Spotify üzerinde yapılan bir çalışmada, mercek altına alınan şarkılar arasında tür açısından en fazla dinlenen şarkıların pop türünde olduğu görülmüştür. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen araştırmalar doğrultusunda pop müzik türünün ardından ikinci sırada rap müzik türünün yer aldığı belirtilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda Türkiye’deki dinleyici profilinin rap müziğe eğilim gösterdiği görülmüştür. Bu durumda rap müzik türünün; yeni dönemin küresel ve yerel zeminde Türkiye’de özellikle İstanbul’ un evrensel bir şehir haline gelmesi aşamasında yeni bir kategori şeklinde meydana çıkan yeni yoksul kimliğinin, küresel yoksul kimliğiyle bağlantılı bir yapıya sahip olduğu ileri sürülmektedir (Efe ve Sonsel, 2019).

Problem Durumu

Sosyal bir varlık olan insan, bulunduğu hemen her ortamda iletişim halindedir. Bu iletişimin büyük bir bölümü de sözlü olarak gerçekleşir. Fletcher (2017) bir kişinin günde ortalama 34.000 kelime konuştuğunu; bu sayının haftada birkaç kitaba, yılda ise on iki milyon kelimedenden fazlasına denk geldiğini belirtmiştir. Özdemir (2014) de kişinin; ailede, okulda ya da toplumun herhangi bir kurumunda bireyselliğini ancak konuşma yoluyla ifade edebileceğini ve birçok etkinliğe konuşma aracılığıyla katılabileceğini dile getirmiştir.

Konuşmanın bireyin günlük yaşamında önemli bir yer kaplaması; konuşmadaki başarının sosyal ilişkileri, eğitim ve iş hayatını etkilemesi beraberinde konuşma becerisini geliştirmenin gerekliliğini de getirmiştir. Göçen, (2011) konuşmanın kendiliğinden gelişen bir beceri alanı olmadığını vurgulayarak konuşma için eğitim almak ve sürekli çalışmak gerektiğini ifade etmiştir.

Daha iyi konuşabilmek için eğitim alma gerekliliği, yaygın eğitim kurumlarında ayrı bir disiplin alanı olarak diksiyon eğitimini; örgün eğitim

kurumlarında ise Türkçe derslerinde temel beceri alanlarından biri olarak konuşma becerisini ortaya çıkarmıştır. Konuşma eğitimi ile öğrencilere; doğru nefes alma, topluluk karşısında kendini ifade edebilme, hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşmalar yapabilme, konuşurken dilin vurgu, tonlama, ulama, telaffuz gibi unsurlarını yerine getirme ve beden dilini etkili kullanma gibi becerileri kazandırmak amaçlanmaktadır.

Konuşma eğitimi ile konuşmanın fiziksel unsurlarını öğrenen bireyin, beraberinde zihinsel ve sosyal becerilerini de geliştirmesi amaçlanır. Fakat konuşma eğitimine dair tüm amaç ve kazanımlar büyük ölçüde ders kitaplarına ve dil bilgisi kurallarına bağlı kalınarak birtakım kuralların öğretilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Konuşma becerisinin geliştirilmesinde bireysel farklılıklar ve özellikle çevre etkilidir. Çocuğun doğumuyla birlikte konuşma becerisini aile ve çevre şekillendirir. Bireyin doğal çevresi, konuşma becerisini kimi zaman olumsuz etkiler. Bu olumsuz etkiler, çevrede bulunan modeller ve kitle iletişim araçlarından kaynaklanır. Birey henüz daha okula başlamadan yerel ağız kullanma, bazı sesleri yanlış telaffuz etme gibi birtakım konuşma bozuklukları yaşar. Konuşma yanlışlarının düzeltilmesi ise çocuğa birtakım kuralların ezberletilmesi ile değil uygun örneklerin sunulmasıyla sağlanır. Bu sebeple örgün eğitim kurumlarında olumsuz konuşma davranışlarını genellikle düzeltermeyeni insanlar, diksiyon kurslarına yönelir (Başaran ve Erdem: 2009).

Ülkemizde ilköğretimden yükseköğretime kadar konuşma eğitimi verilmesine rağmen öğrenciler, konuşma becerisine istenen düzeyde sahip değildir (Çintaş Yıldız, 2015).

Konuşma eğitiminde özellikle sese dayalı unsurlar olan telaffuz, vurgu ve tonlama konuları dil bilgisi konuları içerisinde, yazılı kurallarla öğretilmeye çalışılmaktadır. Fakat konuşma becerisi, bilgi aktarımı ile değil taklit yoluyla geliştirilen bir beceri alanıdır. Bu nedenle, konuşma becerisinin geliştirilebilmesi için uygulama, tekrar ve alıştırma gibi unsurların öğretim sürecine dâhil edildiği dinleme destekli bir öğretim süreci izlenmelidir (Çerçi, 2013). Yazma becerisinde olduğu gibi bazı kuralları ezberlemeye çalışmak konuşma becerisini geliştirmez. Bu becerinin geliştirilmesinde en uygun yöntem, iyi konuşan konuşmacıları

dinleyerek onları örnek almak ve buna yönelik uygulamalar yapmaktır (Kurudayıoğlu, 2003).

Öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarının; her geçen gün hatta her geçen dakika değiştiği öğretim ortamlarında, konuşma becerisinin geliştirilmesi için farklı öğretim araçları ile uygulamaya yönelik çalışmalar yapmak gerekir.

Dil öğrenimiyle ilgili programlar bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli yenilenmektedir. Yenilenen eğitim ve öğretim sistemleriyle birlikte bireyler için ideal eğitim ve öğretim sistemi geliştirilerek uygun öğretim yollarına kavuşmaları ve temel dil becerilerini iyi seviyelere taşımaları amaçlanmaktadır. Konuşma becerisi de geliştirilmesi gereken beceri alanlarından bir tanesidir. Bunun için öğrenciye ideal öğretim yolları ve gerekli imkân sunulmalıdır. Öğretmenin anlattığı, öğrencinin dinlediği geleneksel öğretim sistemi; konuşma becerisi ile ilgili sorun yaşayan öğrencilerin sorunlarını halletmeleri için yeterli değildir. Bunun için bireysel farklılıkların dikkate alındığı ve öğrencinin birden fazla duyusuna hitap eden öğretim ortamları oluşturulmaya başlanmıştır (Akın, 2017).

Her öğrencinin bireysel farklılıklara sahip olduğu düşüncesinden hareketle eğitimde öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını tespit etmek son derece önemlidir. Eğitimde bireysel farklılıkları göz ardı ederek tek bir yöntemin kullanılması doğru değildir. Türkçe derslerinde kullanılan materyaller de dersin amacına uygun, öğrencinin derse karşı güdülenmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu noktada öğrencinin birden fazla duyusuna hitap eden materyaller, öğrenmenin daha kalıcı olmasını sağlar. Müzik de bu anlayışa uygun olan materyallerin başında gelir. Öğrencinin dinlediği müzik tarzına yönelik çalışmalar derse olan ilginin istenen düzeyde olmasını sağlar. Dil ve müzik ilişkisi düşünüldüğünde Türkçe dersi ile müziğin ilişkili alanlar olduğu anlaşılır. Bu düşünceden hareketle öğrencilerin ilgi duyduğu müzik tarzının, Türkçe dersi için uygunluğunun değerlendirilmesi son derece önemlidir (Doğan, 2019).

İnsan kendisini ifade etmek için dil ve müzik olmak üzere iki araç kullanır. Bu iki ayrı alan söz ve müziğin oluşturduğu şarkı şeklinde birleşir. Birbiriyle ilişki kurmak zorunda olan insanların iletişim ihtiyaçlarından konuşma ve şarkı söyleme doğmuştur. Şarkı, her toplumda ve her eğitim düzeyindeki insanın en doğal dışı vurum yoludur. Çocuklar da okul öncesi dönemden itibaren oyunlarında bile

şarkıları kullanır. Oyunlarında söyledikleri şarkılar, saymacalar ve tekerlemeler dil gelişimlerine önemli katkı sağlar (Çelikkol, 2007).

Çelik; (2018) öğrenme sürecini aktif ve eğlendirici hâle getirerek yaşam boyu öğrenmeyi sağlayan şarkıların, taşıdığı dil ve kültürel özelliği sebebiyle hem dil ediniminde hem de ikinci dil öğretiminde tercih edildiğini belirtmiş ve şarkıların özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- İnsanlar kişisel beğenilerine göre şarkı seçiminde bulunurlar.
- Şarkılar içerdikleri melodi ve tekrarlarla kelimelerin ve bazı dil bilgisi yapılarının hatırlanmasını sağlar.
- Dil öğrenme yaşantısını zenginleştirmek adına iletilebilen güçlü duyuları harekete geçiren şarkılarda konuşma dili kullanılır.
- Şarkılar; güdüleme, katılım, işbirliği, rahatlama, eğlenme ve özgüven gibi bazı olumlu kazanımlara yardımcı olur.

Şarkı; televizyon izleyicisi, radyo dinleyicisi veya herhangi bir teknoloji kullanıcısı olan günümüz insanının, bazen bile isteye dinlediği bazen de maruz kaldığı sözlü kültür unsurlarından bir tanesidir. Bu özelliğiyle şarkı, her an ve her ortamda bireyin karşısına çıkmaktadır.

Günümüzde şarkılar; Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan, önemi ve kullanım sahası pandemi süreciyle birlikte her geçen gün daha da artan sosyal nitelikli eğitsel bir elektronik ağ olan “Eğitim Bilişim Ağı” nda kısa adıyla EBA’da da kendisine yer bulmaya başlamıştır. Çiftçi ve Aydın (2020) pandemiden dolayı uzaktan eğitim sürecine geçildiğini ve eğitim-öğretim sürecine EBA üzerinden devam edildiğini ifade etmiştir. Türkçe derslerinde de konuşma becerisine ait kazanımlar aktarılırken konuşma dilinin ve kültürel mirasın zenginliğini yansıtan şarkılardan faydalanılabilir. Bunun yanı sıra konuşma eğitimi ile ilişkilendirilerek değerler eğitimi, önemli halk ozanların tanıtılması, dil bilgisi ve kelime öğretiminin aktarılmasında da şarkıların derse zenginlik katması sağlanabilir. Derste şarkı kullanımını hem temel dil becerilerinin birbiriyle olan ilişkisini arttıracak hem de dersi daha eğlenceli hale getirerek konuşma becerisinin geliştirilmesine önemli bir katkı sunacaktır.

Şarkıların eğitim-öğretim sürecine katkısı, konuşma becerisini geliştirmedeki rolüne ilişkin öğrenci görüşlerini inceleme fikrini ortaya çıkarmıştır. Araştırmada diğer araştırmalardan farklı olarak öğrencilerin dinledikleri şarkılar ve konuşma becerileri arasındaki ilişkiye dair görüşleri nitel araştırma yaklaşımı kullanılarak incelenmiş ve konuya ilişkin farklı görüşlere ulaşılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Alan yazında; şarkıların, konuşma becerisi üzerindeki etkilerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu araştırma ile ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin, şarkıların konuşma becerisini geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşlerini almak ve ilgili görüşlerden yola çıkarak konuya ilişkin kuramsal bir temel oluşturmak amaçlanmaktadır.

Problem Cümlesi

İlköğretim 7. Sınıf öğrencilerinin, dinledikleri şarkıların konuşma becerisini geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri nelerdir?

Varsayımlar

- Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin bu çalışma için uygun olduğu,
- Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve görüşme sorularını içeren Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formuna öğrencilerin samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2019-2020 eğitim-öğretim yılında İzmir ili Ödemiş ilçesindeki ilçe merkezinde bulunan iki ortaokul, ilçe merkezine uzak mahallelerde bulunan üç ortaokul, bir BİLSEM ve bir özel okul olmak üzere toplam yedi okulda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri ile,
- Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve görüşme sorularını içeren Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ile sınırlandırılmıştır.

İlgili Yayın ve Araştırmalar

Aycan (2017) tarafından yapılan çalışmada ses eğitimi derslerinin interaktif olarak işlenmesi sonucu derslerin daha keyifli bir hale geldiği, öğrenmenin kalıcı bir hale gelmesini sağladığı, konsantrasyonu arttırdığı, konuşma ve metin okumada ileri düzeyde iyileşmeler sağladığı görülmüştür. Aynı zamanda farklı fikirlerin bir arada bulunarak birlikte çalışma ortamı oluşturduğu, müzik öğrenimi esnasında yeni ve farklı fikirlerin ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Ekici' nin (2017) yapmış olduğu çalışmada, konuşma ve şarkı söyleme arasında farklar olsa da fiziksel süreçlerin aynı olduğu belirtilmiştir. Konuşma, şarkı söylemenin temeli olarak ele alındığında şarkı söylemenin prensiplerinin rahat bir konuşma düzeyinde öğrenilebileceği ortaya konmaktadır.

Eren Şengül (2019) dil öğreniminde konuşma problemleri yaşandığından bahsetmektedir. Bu doğrultuda teorik ve dil bilgisi gibi derslerin aynı sıra içerisinde tiyatro ve müzik gibi konuşma içeren aktivitelerin bulunduğu derslerin konulması ve sözlü iletişim ile ilgili ders saatlerinin artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Ertuğrul (2006) tarafından yapılan çalışmada, şarkı söylemenin temel öğelerinden birisi olan diksiyonun ses eğitimi bakımından önemi, müzik eğitimi, ses eğitimi, konuşma eğitimi ve dil müzik ilişkileri ele alınmıştır. Gerçekleştirilen çalışma sonucunda diksiyon eğitiminin yalnızca güzel konuşmaya yönelik bir ders olarak görülmemesi gerektiği, ses eğitimi içinde de bu eğitime konuşma eğitimi olarak yeterince yer verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Çelikkol (2007) yaptığı çalışmada, ilköğretim 6. ve 7. sınıflarda Türkçe derslerinde kelime kazanımında müziğin kullanılmasının klasik yönteme göre başarıyı arttırdığı ve öğrencilerin derse güdülenmesini sağlayarak katılımın artmasına katkı sağladığını belirtmiştir. Bununla birlikte Türkçe derslerinde müzik zekâsından yararlanmanın dersi daha verimli hale getirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Kurudayıoğlu (2003) sınıf etkinlikleri içerisinde öğrencilerin diksiyonlarının geliştirilebilmesi için müzik ve oyun içeren aktiviteler uygulanması gerektiği böylece öğrencilerin daha kolay bir şekilde konuşma becerisi kazanabilecekleri belirtilmiştir.

Oyman Özarak (2019) otizmliler üzerinde yaptığı çalışmada çocuk şarkılarının konuşma bozukluğu yaşayan otizmliler için eğitimler oldukça destekleyici olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra konuşma bozukluğu yaratan genetik, fiziksel ya da çevresel etmenler için terapi çalışmaları yapılması gerektiğine değinmiştir.

Üçkaya (2018) kekemeler ile yaptığı çalışmada, müzik terapisinin hem bir eğitim materyali hem de bir eğitim metodu olarak kullanılması sonucunda konuşma-dil gelişimi oldukça olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Bununla birlikte kekeme kişilerin sosyal becerilerinde ve ritim algısı kazandırılmasında da etkili olduğu görülmüştür.

Shen (2009) öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede İngilizce şarkıların etkisini incelemiştir. Çalışma grubu olarak üniversite düzeyinde aynı sınıf düzeyinde iki farklı sınıf seçilmiştir. Sınıflardan birinde İngilizce ders müfredatı eski şekliyle işlenirken diğerinde şarkılarla desteklenen bir öğretim programı oluşturulmuştur. Çalışmanın sonucunda şarkılarla desteklenen öğretim programının lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

İkinci Bölüm

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın nasıl yürütüldüğünü açıklayan yöntemin aşamalarına yer verilmiştir. Yöntem bölümünde araştırmanın modeli, araştırma grubu ve örnekleme, verilerin toplanması, veri toplama araçları, araştırmanın geçerlik-güvenirliği ve araştırmadan elde edilen verilerin analizi başlıkları yer almaktadır.

Araştırma Modeli

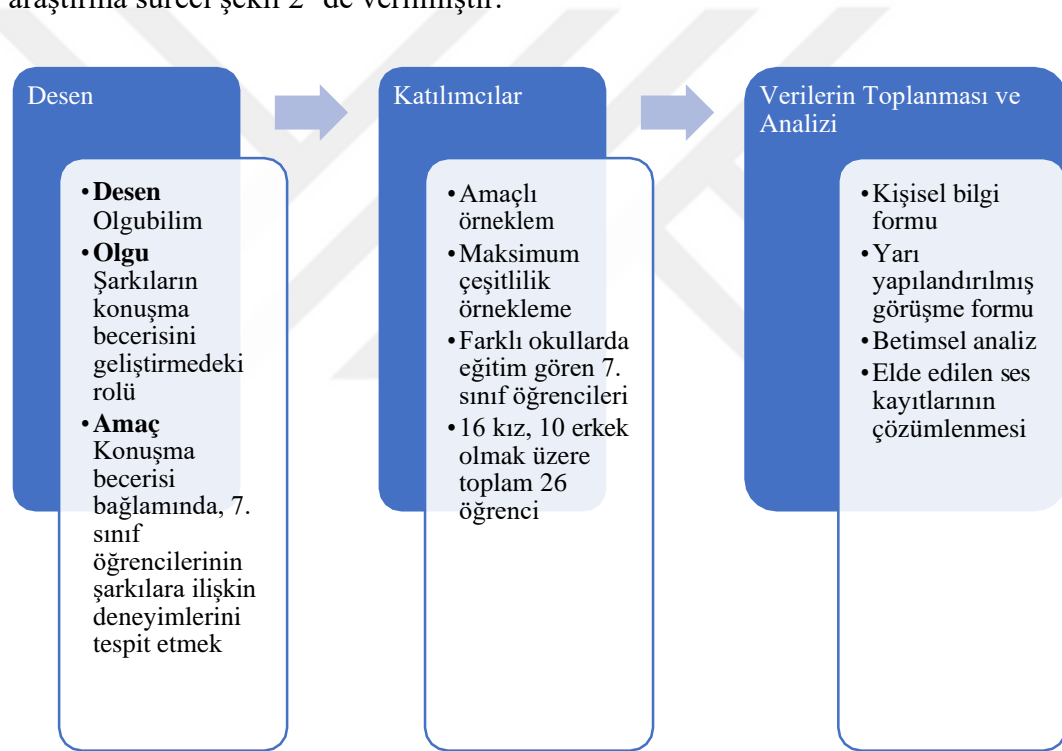
Bu çalışma, nitel araştırma modelinde yapılandırılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak verilerin öğrencilerden yüz yüze görüşmelerle toplanması sağlanmıştır.

Nitel araştırmalar, genelde sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alanlarında sıkça tercih edilen, sözel ağırlıklı ve yoruma dayalı çalışmalarda kullanılmaktadır. Nitel araştırmalar insanların tutum, davranış ve deneyimlerine odaklanmaktadır. Nitel yöntemde tümevarım mantığı, toplanan veriler doğrultusunda genellemeler yapma gibi hususlar ön plandadır. Nitel yaklaşımda genellikle gözlem, görüşme ve anket teknikleri sıkça kullanılmaktadır. Nitel araştırmalar kendi içinde; olgubilim çalışmaları, durum çalışmaları (casestudy), eylem araştırmaları, kültür analizi, feminist araştırmalar ve grounded teori gibi alt gruplara ayrılabilir (Padem, Göksu ve Konaklı, 2012). Bu çalışmada nitel araştırma modellerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın doğası gereğince öğrencilerin tutum ve deneyimlerine odaklanan olgunun kendi gerçekliğine ilişkin derinlemesine incelenmesi hedeflenmiş ve bu nedenle nitel araştırma yönteminin daha uygun olduğu düşünüldüğü için olgubilim deseni tercih edilmiştir.

Olgubilim, öznel deneyim ve bilinç çalışmalarına odaklanmaktadır. Olgubilimin temel ilkesince gerçeklik, onları deneyimleyen kişiler tarafından algılandıkları şekilde nesnelere ve olaylardan meydana gelmektedir. Olgubilimsel araştırmalar, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir

anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Olgulara ilişkin deneyimleri ve anlamları ortaya çıkarmak amacıyla görüşmeler yapılmaktadır. Olgubilim araştırmaları, koşulları anlamada ve çözümler üretmede birey odaklıdır ve araştırma sürecinde kimin araştırılacağının belirlenmesi önem arz etmektedir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018).

Öğrencilerin dinledikleri şarkılar ve şarkıların konuşma becerilerine olan etkilerine yönelik bireysel tecrübelerinden hareket edileceği için bu tecrübeleri yaşamış veya yaşamakta olan kişiler araştırmaya dâhil edilmiştir. Ayrıca olgubilim çalışmalarında birincil kaynaklardan ve öznel bilginin toplanması da çalışmada uygun modelin seçilmesinde önemli bir etken olmuştur. Bu araştırmada izlenen araştırma süreci Şekil 2’ de verilmiştir.

Şekil 2. Araştırma Süreci

Çalışma Grubu ve Örnekleme

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında İzmir ili Ödemiş ilçesinde bulunan ilçe merkezindeki iki ortaokul, ilçe merkezine uzak mahallelerde bulunan üç ortaokul, bir BİLSEM ve bir kolej olmak üzere toplam yedi okulda 7. sınıfta öğrenim gören 26 öğrenci oluşturmaktadır. Okulların altısı devlet okulu olup yalnızca bir tanesi özel okuldur. Araştırmada örnekleme olarak

İzmir ilinin Ödemiş ilçesinin her kesimini temsil etmesi amacıyla farklı büyüklüklerde, farklı sosyoekonomik düzeyde ve farklı olanaklara sahip okulları özenle seçilmiştir. Araştırma kapsamında görüşme yapılan örneklem sayısının okullara göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı

Okul Adı	Öğrenci Sayısı
Uzak Mahalle Okulu 1	2
Uzak Mahalle Okulu 2	2
Uzak Mahalle Okulu 3	2
İlçe Merkezindeki Okul 1	8
İlçe Merkezindeki Okul 2	6
Özel Okul	5
Bilim ve Sanat Merkezi	1
TOPLAM	26

Araştırmada olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, derinlemesine araştırma yapmak amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir. Amaçlı örnekleme, belirli kriterleri karşılayan ya da belirli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde tercih edilmektedir (Koç-Başaran, 2017). Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, çalışma problemine ilişkin kendi içerisinde benzeşik farklı durumların belirlenerek araştırmanın bu durum üzerinde yapılmasını tanımlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2018). Amaçlı örneklemede maksimum çeşitliliğin kullanımının farklı özellikleri barındıran temaları bulup tanımlaması nedeniyle bu çalışmada farklı okullarda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri dikkate alınarak örneklem zenginleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgileri aşağıda tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Öğrenci Kişisel Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yerleşim Yeri Bilgisi	Not Ortalaması	Baba Eğitim Durumu	Anne Eğitim Durumu	Okul Dışında Müzik Eğitimi	Çalabildiği Müzik Aleti	Dinlenen Müzik Türü
Ali	E	(İlçe Merkezi)	100	Lisans	Lisans	Evet	Keman Melodika	Pop Rap Yabancı Türkü
Arda	E	(İlçe Merkezi)	95	Lise	Lise	Evet	Gitar Melodika	Pop Rap Rock
Fatma	K	(İlçe Merkezi)	93	Lise	İlkokul	Evet	Yok	Pop Arabesk Rock
Ceren	K	(İlçe Merkezi)	76	Lise	İlkokul	Hayır	Melodika	Pop
Oktay	E	(İlçe Merkezi)	89,5	İlkokul	İlkokul	Hayır	Yok	Rap
Ebru	K	(İlçe Merkezi)	76	Lisans	Lise	Evet	Keman	Pop Rap
Melisa	K	(İlçe Merkezi)	92	Lise	Ortaokul	Hayır	Melodika Gitar	Rap Pop Rock
Nilay	K	(İlçe Merkezi)	96	Lisans	Lisans	Hayır	Flüt	Pop Rap Yabancı
Çağdaş	E	(İlçe Merkezi)	84	Lise	İlkokul	Hayır	Melodika	Pop Rap Yabancı
Öykü	K	(İlçe Merkezi)	91	Lise	Ortaokul	Hayır	Yok	Pop
Murat	E	(İlçe Merkezi)	93	Lisans	-	Hayır	Yok	Pop Rap Türkü
Buse	K	(İlçe Merkezi)	96	Lise	Lise	Evet	Gitar Flüt	Pop Rap Rock Yabancı
Ege	E	(İlçe Merkezi)	98,5	Lisans	Lisans	Hayır	Melodika Flüt	Rap
Dilan	K	(İlçe Merkezi)	96	Lisans	Lise	Hayır	Flüt	Rap

Tablo 4 (devam)

Öğrenci Kişisel Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yerleşim Yeri Bilgisi	Not Ortalaması	Baba Eğitim Durumu	Anne Eğitim Durumu	Okul Dışında Müzik Eğitimi	Çalabildiği Müzik Aleti	Dinlenen Müzik Türü
Cem	E	(İlçe Merkezi)	99,3	İlkokul	Ortaokul	Hayır	Flüt	Pop Rap
Ayla	K	(İlçe Merkezi)	94	Lise	Lise	Hayır	Gitar	Pop Yabancı
İnci	K	(İlçe Merkezi)	99	Lisans	Lisans	Hayır	Gitar Flüt Melodika	Yabancı
Kağan	E	(İlçe Merkezi)	93	Lisans	Lisans	Evet	Gitar Piyano	Pop Rap Rock
Buğra	E	(İlçe Merkezi)	97	Lisans	Lisans	Evet	Gitar Flüt Melodika Piyano	Rap Yabancı
Merve	K	(İlçe Merkezi)	97	Lisans	Lisans	Hayır	Keman	Pop Rap Yabancı
Şermin	K	(Uzak Mahalle)	80	İlkokul	İlkokul	Hayır	Piyano Flüt	Pop Rock Yabancı
Leyla	K	(Uzak Mahalle)	97	Ortaokul	Ortaokul	Hayır	Flüt Melodika	Rap Yabancı
Gülçin	K	(Uzak Mahalle)	94	Ortaokul	İlkokul	Hayır	Gitar Flüt	Pop Rap
Zeynep	K	(Uzak Mahalle)	95	Lise	Lise	Hayır	Melodika Flüt	Rap Rock
Güzide	K	(Uzak Mahalle)	85	İlkokul	İlkokul	Hayır	Yok	Rap
İbrahim	E	(Uzak Mahalle)	70	Ortaokul	Ortaokul	Hayır	Melodika	Pop Rap

Tablo 4' teki verilere göre:

Katılımcıların 16' sı kız, 10' u erkektir. 20 öğrenci ilçe merkezinde ikamet etmektedir. İlçe merkezinde yaşayan öğrencilerden 14 tanesi devlet okullarına, 5 tanesi özel okula, 1 tanesi ise bilim ve sanat merkezine gitmektedir. 8 öğrencinin öğrenim gördüğü "İlçe Merkezindeki Okul 1", ilçe merkezindeki en kalabalık iki devlet okulundan bir tanesidir. 6 öğrencinin öğrenim gördüğü "İlçe Merkezindeki Okul 2" ise akademik anlamda ilçenin en başarılı devlet okulu durumundadır. 1 öğrenci ise bilim ve sanat merkezinde öğrenim gören üstün zekâlı bir öğrencidir. Öğrenci, başka bir ilçe merkezinde ikamet ettiğini ve hafta sonları öğrenim görmek amacıyla bilim ve sanat merkezine geldiğini belirtmiştir.

Öğrencilerden 6' sı ise ilçe merkezine uzak mahallelerde ikamet etmekte olup mahallelerinde bulunan okullarda öğrenim görmektedir. İlçe merkezine "Uzak Mahalle Okulu 1" 45 km, "Uzak Mahalle Okulu 2" 17 km, "Uzak Mahalle Okulu 3" 15 km uzaklıktadır. Bu okulların öğrenci sayıları, ilçe merkezinde bulunan okullara kıyasla düşüktür.

Öğrenciler, akademik ortalama bakımından iyi ve çok iyi düzeyde başarıya sahiptir. Anne ve baba eğitim durumu ile ilgili olarak ise 10 öğrencinin babası, 7 öğrencinin annesi lisans düzeyinde; 9 öğrencinin babası, 6 öğrencinin annesi lise düzeyinde; 3 öğrencinin babası, 5 öğrencinin annesi ortaokul düzeyinde; 4 öğrencinin babası, 7 öğrencinin annesi ilkokul düzeyinde eğitim almıştır. 1 öğrenci ise anne eğitim durumu ile ilgili olarak herhangi bir bilgi paylaşmamıştır.

Öğrencilerden Güzide, Murat, Öykü, Oktay ve Fatma dışında diğer tüm öğrenciler en az bir müzik aleti çalabildiklerini belirtmişlerdir. 7 öğrenci okul dışında da müzik eğitimi aldığını belirtirken 19 öğrenci ise okul dışında herhangi bir müzik eğitimi almadığını ifade etmiştir. Müzik eğitimi aldığını belirten tüm öğrenciler ilçe merkezinde ikamet etmektedir.

Öğrencilerin dinledikleri müzik türü ile ilgili olarak en fazla dinlenen müzik türünün rap (rep) müzik ile pop müzik olduğu görülmüştür. Öğrencilerin dinledikleri müzik türüne ilişkin elde edilen bu bulgu alan yazındaki diğer araştırmalarla da örtüşmektedir (Eryılmaz, 2019; Yıldırım Bilgen ve Meral Zeytin, 2019; Efe ve Sonsel, 2019). Rap (rep) müziği sırasıyla pop müzik, yabancı müzik,

rock (rak) müzik, Türk halk müziği ve arabesk müzik türleri takip etmektedir. Araştırmaya göre rap (rep) müziğin 20, pop müziğin 18, yabancı müziğin 10, rock (rak) müziğin 7, Türk halk müziğinin 2, arabesk müziğin ise 1 öğrenci tarafından dinlendiği tespit edilmiştir.

Araştırma etiği gereği araştırmaya katılan öğrencilerin gerçek isimleri paylaşılmayarak araştırmacı tarafından kendilerine cinsiyetlerine uygun başka isimler verilmiştir.

Bu verilerin yanı sıra katılımcıların; okul öncesi eğitim alma durumu, hanelerinin aylık geliri, ailelerinin müzikle ilişkisi, günlük müzik dinleme, kitap okuma, internet kullanma ve televizyon izleme süreleri ile bilgiler ise şu şekildedir:

- Öğrencilerin tamamı okul öncesi eğitimi almıştır.
- Ortalama gelir düzeyi olarak il merkezinde yaşayan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi, uzak mahallelerde yaşayan öğrencilerin ailelerine göre daha yüksektir.
- 18 öğrenci ailesinin müzikle ilişkisinin olduğunu belirtirken 8 öğrenci ise ilişkisinin olmadığını belirtmiştir.
- Kardeş sayısı olarak; kardeşi olmayan 1, tek kardeşi olan 14, 2 kardeşi olan 8, 3 ve daha fazla kardeşi olan 3 öğrenci bulunmaktadır.
- Öğrencilerin günlük müzik dinleme, kitap okuma, internet kullanma ve televizyon izleme süreleri ise birbirinden farklılık göstermektedir.
- Katılımcıların, günlük yaşamlarında en çok internet kullanımına vakit ayırırken en az ise kitap okumaya vakit ayırdığı gözlenmiştir. Öğrenciler tarafından günlük müzik dinlemeye ayrılan süre ile televizyon izlemeye ayrılan süre ise benzerlik göstermektedir.

Katılımcılara ait bu bilgiler aşağıda tablo 5' te paylaşılmıştır.

Tablo 5

Katılımcılara Ait Diğer Kişisel Bilgiler

Katılımcı	Okul Öncesi Eğitim	Ailenin Aylık Geliri	Kardeş Sayısı	Ailenin Müzikle İlişkisi	Günlük Müzik Dinleme Süresi (Saat)	Günlük Kitap Okuma Süresi (Saat)	Günlük İnternet Kullanma	Günlük Tv İzleme Süresi (Saat)
Ali	Evet	4001- Üstü	1	Var	0-1	2 ve Üstü	0-1	0-1
Arda	Evet	3001- 4000	1	Var	0-1	0-1	0-1	0-1
Fatma	Evet	3001- 4000	2	Var	0-1	1-2	0-1	0-1
Ceren	Evet	1001- 1500	3 ve Üstü	Yok	2 ve Üstü	0-1	1-2	1-2
Oktay	Evet	4001- Üstü	1	Var	0-1	1-2	0-1	1-2
Ebru	Evet	3001-4000	1	Var	1-2	1-2	1-2	2 ve Üstü
Melisa	Evet	3001- 4000	2	Var	0-1	0-1	0-1	0-1
Nilay	Evet	4001- Üstü	2	Var	1-2	1-2	2 ve Üstü	1-2
Çağdaş	Evet	4001-Üstü	2	Yok	2 ve Üstü	0-1	2 ve Üstü	0-1
Öykü	Evet	4001-Üstü	1	Yok	0-1	0-1	0-1	0-1
Murat	Evet	4001-Üstü	Yok	Yok	0-1	1-2	1-2	2 ve Üstü
Buse	Evet	4001-Üstü	1	Var	1-2	2 ve Üstü	2 ve Üstü	2 ve Üstü
Ege	Evet	4001- Üstü	2	Var	0-1	0-1	1-2	1-2
Dilan	Evet	4001- Üstü	1	Var	2 ve Üstü	2 ve Üstü	1-2	0-1
Cem	Evet	2001- 3000	1	Yok	0-1	1-2	0-1	2 ve Üstü
Ayla	Evet	4001- Üstü	2	Yok	2 ve Üstü	0-1	2 ve Üstü	0-1
İnci	Evet	3001- 4000	2	Var	0-1	1-2	2 ve Üstü	1-2
Kağan	Evet	3001- 4000	1	Var	2 ve Üstü	0-1	1-2	2 ve Üstü
Buğra	Evet	4001- Üstü	1	Var	1-2	1-2	0-1	0-1
Merve	Evet	3001-4000	1	Var	2 ve Üstü	0-1	2 ve Üstü	2 ve Üstü
Şermin	Evet	1501- 2000	3 ve Üstü	Var	2 ve Üstü	0-1	1-2	1-2
Leyla	Evet	1001-1500	2	Var	0-1	1-2	1-2	0-1
Gülçin	Evet	2001- 3000	1	Var	0-1	0-1	1-2	1-2
Zeynep	Evet	3001- 4000	1	Yok	1-2	2 ve Üstü	2 ve Üstü	0-1
Güzide	Evet	1001-1500	3 ve Üstü	Var	1-2	2 ve Üstü	0-1	0-1
İbrahim	Evet	2001- 3000	1	Yok	1-2	1-2	2 ve Üstü	2 ve Üstü

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması aşamasında, veri toplama aracı olarak farklı okullarda öğrenimlerine devam eden 7. sınıf öğrencilerine “kişisel bilgi formu” ve görüşme sorularını içeren “yarı yapılandırılmış görüşme formu” uygulanmıştır. Veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirliği, araştırmacı ve alanında uzman kişiler ve akademisyenler tarafından yapılmıştır.

Bu çalışmada nitel veri toplama yöntemleri arasından görüşme tekniği tercih edilmiştir. Görüşme tekniği, görüşmeci ile birey arasında genellikle bire bir olan ve belirli bir konu dizisi hakkında bilgi toplamak amacıyla yapılan tartışmalardır. Görüşmeler şahsen veya telefonla yapılabilir. Görüşmeler, ankete etkileşime verilen yapı düzeyine göre farklılık göstermektedir (Altunışık, 2012). Görüşmeler, bireylerin farklı konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışlarının olası nedenlerini öğrenmek amacıyla en hızlı yöntem olarak kullanılmaktadır. Birçok kişinin düşüncelerini açıklarken yazılı anlatım yerine sözlü anlatım ifade etmelerinin nedenleri; yazı ile yanlış anlamların ortaya çıkabilmesi, yazılı anlatımda ek açıklamalarda bulunma olanağının sınırlı olması, verilen bilgilere ilişkin belgelerin sorumluluğunun yüklenmek istenmemesi ve görüşmenin genellikle daha rahat ve az zamanda gerçekleştirilmesidir (Karasar, 2018). Bu çalışmada öğrencilerle yüz yüze görüşme yapılarak öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler ses kaydına alınmıştır. Okul yönetiminden görüşmenin yapılacağı yer için sessiz bir yer olması konusunda yardım alınmıştır. Tüm okullarda önce anket formlarının dağıtılması ve incelenmesi sonrasında ses kaydı aracılığıyla görüşmelerin yapılması toplam iki buçuk ay sürmüştür. Alınan ses kayıtlarının süresi, öğrencilerin verdikleri cevaplara göre değişkenlik göstermekle birlikte bir görüşme ortalama 9-10 dakika civarında sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Öncelikle örnekleme alınması planlanan 7 okuldaki tüm 7. Sınıf öğrencilerine araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formları dağıtılmıştır. Ardından dağıtılan bu kişisel bilgi formları incelenmiş, birbirinden farklı özellikte ve konuya ilişkin farklı değerlendirmeler yaptığına inanılan 30 öğrenci belirlenmiştir. Öğrencilerden 4 tanesi, araştırmaya katılmayı istemediğini belirtmiştir. Seçilen 26 öğrencinin görüşmelere katılmasında gönüllülük esası ön planda tutulmuş,

görüşmelerden önce öğrencilerin tümünün gönüllü katılım sağlanması yönünde onayları alınmıştır.

Kişisel bilgi formunda yer alan sorular, öğrencilerin demografik özelliklerini, kişisel özelliklerini ve ailelerine ilişkin soruları kapsamaktadır. Bu sorular; öğrencinin yaşadığı yer, okul öncesi eğitim alma durumu, hanenin aylık geliri, anne ve babanın mesleği, müzik aleti çalıp çalmama ve müzik eğitimi alma durumu, üye olunan sosyal kulüplerin varlığı, dinlenen müzik türü ve şarkının önemi, ailenin müzikle ilişkisi, en fazla dinlenen 5 şarkı, günlük müzik dinleme ve kitap okuma süreleri, internet kullanma ve tv izleme süreleri şeklinde sıralanmıştır. Çalışmada kişisel bilgi formlarının doldurulmasının ardından bire bir yapılan görüşmelere geçilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, araştırmacıların önceden sormayı planladığı soruları kapsayan bir görüşme prosedürü hazırlamayı içermektedir. Ancak araştırmacı görüşmenin gidişatına bağlı olarak farklı yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve detaylandırmasını sağlayabilir. Görüşme tekniğini kullanmada amaç, genellikle bir hipotezin test edilmesi yerine diğer kişilerin deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını anlamaya çalışmaktır. Bu nedenle araştırmacının odaklandığı nokta diğer kişilerin öyküleri, betimlemeleri ve düşünceleridir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı, kişilerle görüşme süresince belirli soruların cevaplarını diğer soruların içerisinde yanıtlamaları durumunda bu soruları sormayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, belirli seviyede bir standarda ve esnekliğe sahiptir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacılara sunduğu en önemli avantajlardan birisi, araştırmacının görüşme öncesi hazırladığı protokole bağlı olması ve daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi elde edilmesidir (Türnüklü, 2000).

Bu çalışmada kullanılan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunda 7. sınıf öğrencilerine 4 adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Öğrencilere yöneltilen sorular şu şekilde sıralanmıştır:

- Dinlediğiniz şarkılar yeni kelime öğrenmenizi sağlıyor mu? Örneklerle açıklayınız.
- Dinlediğiniz şarkılarda geçen şive, ağız özelliklerini konuşmanıza yansıtıyor musunuz? Örneklerle açıklayınız.
- Dinlediğiniz şarkılar akıcı konuşmanızı sağlıyor mu? Sebepleriyle açıklayınız.
- Dinlediğiniz şarkılarda geçen vurgu, tonlama, boğumlama vb. özellikleri konuşmanıza yansıtıyor musunuz? Örneklerle açıklayınız.

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular oluşturulurken bu soruların öğrencilerin sınıf seviyesine uygun ve kolay anlaşılabilir olmasına öncelik verilmiştir. Ayrıca soruların çok boyutlu olmaması da görüşmelerin akıcı olması ve öğrencilerin görüşme esnasında zorlanmamaları/sıkılmamaları açısından önemlidir.

Araştırmacı, öğrencilerle görüşebilmek için öncelikle okul müdürlerinden gerekli izni almış ve araştırmanın içeriği hakkında bilgi vermiştir. Yapılan görüşmelerin hepsi, okul saatleri içerisinde ve okul yönetimlerinin uygun gördüğü saatlerde gerçekleştirilmiştir. Ardından görüşme yapılacak öğrencilere de çalışmanın amacından bahsedilmiş ve kendilerini rahat hissetmeleri adına görüşme için samimi bir ortam oluşturulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler sırasında, okul yönetimlerinden izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmeler iki aylık bir zaman diliminde tamamlanmıştır. Her okul için farklı bir gün belirlenmiş ve 26 öğrenci ile toplam 237 dakikalık görüşme yapılmıştır. Görüşmeler; okul yönetimince uygun görülen yerde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere ilişkin bilgiler tablo 6' da paylaşılmıştır.

Tablo 6

Görüşmelere İlişkin Bilgiler

Katılımcı	Görüşme Tarihi	Süre(Dakika)	Görüşülen Yer
Ali	14/12/2019	17	Sınıf
Nilay	16/12/2019	10	Sınıf
Çağdaş	16/12/2019	7	Sınıf
Öykü	16/12/2019	8	Sınıf
Murat	16/12/2019	9	Sınıf
Ezgi	16/12/2019	9	Sınıf
Ege	16/12/2019	8	Sınıf
Dilan	16/12/2019	9	Sınıf
Cem	16/12/2019	8	Sınıf
Ayla	18/12/2019	9	Etüt Odası
İnci	18/12/2019	10	Etüt Odası
Kağan	18/12/2019	8	Etüt Odası
Buğra	18/12/2019	10	Etüt Odası
Merve	18/12/2019	8	Etüt Odası
Arda	27/12/2019	8	Öğretmenler Odası
Fatma	27/12/2019	11	Öğretmenler Odası
Ceren	27/12/2019	10	Öğretmenler Odası
Oktay	27/12/2019	7	Öğretmenler Odası
Ebru	27/12/2019	8	Öğretmenler Odası
Melisa	27/12/2019	8	Öğretmenler Odası
Leyla	31/12/2019	14	Öğretmenler Odası
Gülçin	31/12/2019	9	Öğretmenler Odası
Şermin	10/01/2020	8	Öğretmenler Odası
Leyla	10/01/2020	7	Öğretmenler Odası
Güzide	14/02/2020	10	Öğretmenler Odası
İbrahim	14/02/2020	7	Öğretmenler Odası

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Geçerlik kavramı, bireylerde ölçülmesi istenen özelliği diğer özelliklerle karıştırmadan hangi düzeyde doğru ölçtüğü ile ilişkilidir. Diğer bir ifadeyle geçerlik, ölçeklerde yer alan sorulara cevap alabilme gücü olarak tanımlanır. Güvenirlik ise belirli bir özelliği ölçmek amacıyla gerçekleştirilen ölçümlerin aynı kişilerde benzer koşullarda tekrar edilebilirliğini ifade etmektedir (Büyüköztürk vd., 2018). Bu çalışmada görüşme sorularının geçerlik ve güvenirliğinin sağlanmasında üç alan uzmanı, üç Türkçe öğretmeni ve iki müzik öğretmeninden uzman görüşü alınmıştır. İlk aşamada hazırlanan beş soru ile katılımcılara pilot bir uygulama yapılmış ve pilot uygulama sonucunda uzmanların önerileri dikkate alınarak hazırlanan bir sorunun yarı yapılandırılmış görüşme formundan çıkarılmasına karar verilmiştir. Kalan dört soru ile yarı yapılandırılmış görüşme formu son şeklini almıştır.

Verilerin Analizi

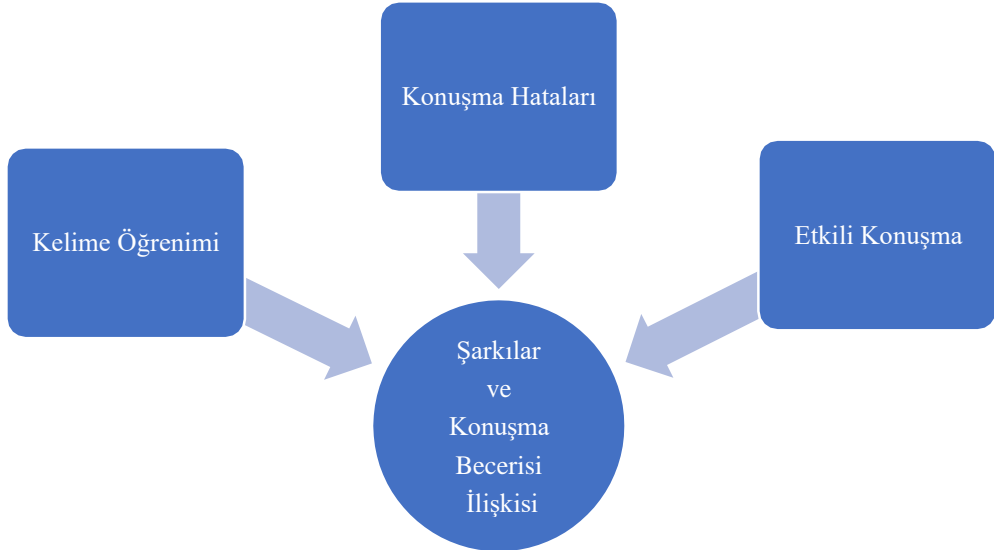
Bu çalışmada 7. sınıf öğrencilerinin dinledikleri şarkı türlerinin konuşma becerilerine etkisine yönelik elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Analizde öncelikle ses kayıtlarının yazıya dökümü yapılmış ve daha sonra bu kayıtlar çözümlenmiştir. Araştırmacı tarafından gerçekleştirilen çözümlenme, araştırmacı dışındaki iki uzman tarafından kontrol edilmiş ve yazılı kayıtlar arasındaki farklılıklar giderilerek çözümlenmeye geçiş yapılmıştır.

Görüşmeler sonucunda katılımcılardan elde edilen ses kayıtlarının çözümlenmesi ile bulgular farklı temalara göre ayrılmıştır. Sorulara verilen yanıtlar, araştırma problemine göre kategorize edilmiştir. Her kategoride yer alacak katılımcı görüşleri; gerekli durumda doğrudan aktarımla sunulmuş, öğrencilerin temalara yönelik ortak görüşleri ya da fikir ayrılıkları söz konusu olduğunda, kategorilerin sonunda araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

Üçüncü Bölüm

Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerle yapılan görüşmelerin sonucunda öğrencilerin dinledikleri şarkılar ile konuşma becerisine ilişkin görüşleri; “Kelime Öğrenimi”, “Konuşma Bozuklukları”, “Etkili Konuşma” olmak üzere 3 (üç) ana tema altında toplanmıştır. Oluşturulan ana temalar; öğrencilerden gelen farklı görüşler doğrultusunda çeşitli alt temalara, alt temalar ise kendi içinde birtakım kategorilere ayrılarak detaylı şekilde incelenmiştir. Yapılan incelemelerde geçerlik ve güvenilirliği sağlamak adına doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Kelime öğrenimi; “Türkçe kelime öğrenme”, “kalıcı kelime öğrenme”, “sadece yabancı şarkılardan kelime öğrenme” ve “kelime öğrenmeme” olmak üzere 4 (dört) alt temadan oluşturulmuştur. Konuşma hataları teması; “yöresel ağız kullanımı”, “şarkılardaki telaffuz hataları”, “şarkıcının etkisi”, “yabancı kelime kullanma” ve “argo kelime kullanma” olmak üzere 5 (beş) alt temadan oluşturulmuştur. Etkili konuşma teması; “şarkılarda vurgu, durak ve tonlama”, “şarkılar ve akıcı konuşma”, “şarkılar ve konuşma hızı”, “etkinliklerde şarkı kullanımı” olmak üzere 4 (dört) alt tema altında incelenmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan ana temalar şekil 3’ te sunulmuştur.

Şekil 3. Öğrencilerin Şarkıların Konuşma Becerisini Geliştirmedeki Rolüne İlişkin Görüşlerine Dair Oluşturulan Ana Temalar

Birinci Tema: Kelime Öğrenimi

Şarkı ve konuşma ilişkisi bağlamında görüşme yapılan öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda oluşturulan ilk ana tema “kelime öğrenimi” teması olarak belirlenmiştir. Bu temaya ilişkin oluşturulan alt tema ve kategoriler şekil 4’ te sunulmuştur:

Şekil 4. Kelime Öğrenimi Temasına İlişkin Ulaşılan Alt Tema ve Kategoriler

Kelime öğrenimi teması; “Türkçe kelime öğrenme”, “kalıcı kelime öğrenme”, “sadece yabancı şarkılardan kelime öğrenme” ve “kelime öğrenmeme” şeklinde alt temalara ayrılarak incelenmiştir.

Türkçe kelime öğrenme

Öğrencilerin dinledikleri şarkılar ile kelime öğrenimi ilişkisine dair görüşleri doğrultusunda oluşturulan ilk alt tema “Türkçe kelime öğrenme” alt temasıdır. Ulaşılan alt temada “kelimleri öğrenme yöntemi” ile “dinlenen müzik türü ve sanatçının önemi” kategorileri incelenmiştir. Bu bölümde, öğrencilerin şarkılar

aracılığıyla öğrendikleri Türkçe kelimeleri hangi şarkılardan nasıl öğrendiklerine dair bulgular incelenmiştir.

Kelimeleri öğrenme yöntemi

Öğrenciler, dinledikleri şarkılarda yer alan bilmedikleri kelimeleri; sözlükten araştırdıklarını, aile bireylerine sorduklarını, içinde geçtiği cümlenin anlamından yola çıkarak tahmin ettiklerini ve ilgili şarkıyı dinleyerek zamanla öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Kesinlikle, çünkü zaten bir sürü şarkı var ve bunların içerisinde de bilmediğimiz kelimeler mantıken olması gerekiyor zaten. Herkes her kelimeyi bilemeyebilir. Zaten bunları araştırarak da bilmediğimiz kelimeleri öğrenebiliriz, diye düşünüyorum. Cümlenin içindeki sözcükleri, cümlenin anlamından da bulabiliriz (Zeynep).”

“Kelime hazinemi biraz daha geliştiriyor, kelime dağarcığım git gide büyüyor. Şarkılarda anlamadığım kelimeler olduğunda onları araştırıyorum, sözlükten buluyorum ve bana güzel bir katkıda bulunuyor (Buse).”

“Tabii ki, illaki şarkılarda bilmediğimiz kelimeler oluyor. Hatta ben şarkıları ailemin yanında da dinliyorum. Dinlediğim anda orada duyduğum bir kelimeyi direk aileme soruyorum, onlar da cevap veriyor (Melisa).”

“Oluyor, genellikle şu oluyor: Bilmediğim kelimeler olduğunda pek araştırmam ama yine de öğrenirim. Duymadığım kelimelerdir hep. (Araştırmama nedenin nedir peki?) Üşendiğim için hocam. Nasıl desem? İhtiyacımız olmadığından ihtiyacımız olsa bilirim zaten hocam. Dinleye dinleye anlıyorum ama tam açıklamasını bilmem hocam (Çağdaş).”

Şarkılarda geçen bilmedikleri kelimeleri öğrenme yöntemlerine ilişkin olarak Zeynep, araştırma yaptığını veya cümlenin anlamından yola çıkarak tahmin ettiğini; Buse sözlükten baktığını; Melisa de aile bireylerine sorduğunu ifade etmiştir. Çağdaş ise günlük hayatında konuşurken şarkıda geçen kelimelere ihtiyaç duymadığı için herhangi bir araştırma yapmadığını fakat buna rağmen şarkıda geçen kelimeleri zamanla öğrenebildiğini dile getirmiştir.

Yukarıdaki bulgulara öğrencilerin çoğu, şarkılarda geçen bilmedikleri kelimeleri araştırarak öğrendiklerini belirtmişlerdir. Yalnızca Çağdaş, bilmediği kelimelere dair herhangi bir araştırma yapmamasına rağmen ilgili sözcüğü süreç içerisinde kendiliğinden öğrendiğini ifade etmiştir.

Dinlenen müzik türü ve sanatçının önemi

Bazı öğrenciler, şarkılar aracılığıyla kelime öğrenilebileceğini düşünmekle beraber, bu durumun dinlenen müzik türüne ve sanatçıya bağlı olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerimizin görüşleri şu şekildedir:

“Örnek aklımda yok ama bence rap (rep) şarkılarda kafiyeye uydurmak için böyle o sözcüğün aynı anlamda ama yazılışları farklı yani söylenişi farklı sözcükleri kullanılıyor. O yüzden yeni kelime öğrenebiliriz rap (rep) şarkılarda (Arda).”

“Dinlediğim şarkılar yeni kelime bana açıkçası kazandırmıyor. Genellikle kazandığım kelimeler kitaplardan oluyor ama şarkılar nadiren de olsa bir kelime kaynağı olabilir. Kelimeler... Yani şu anda, günlük hayatımızda 30-40 kelimeyle konuşur hale geldik yani şarkılarda bunun örneği. Yani ne kadar pop şarkı dinlersem kelime hazinem o kadar azalıyor. Şimdi ben birkaç yıldır marşlar dinliyorum. Mesela orada eski kelimeler kazanabiliyorum mesela (Ali).”

“(...) Türkçe şarkılardan da daha çok böyle türkü falan dinlediğimde –çok türkü dinlemiyorum ama dinlediğim zamanlarda- yeni kelimeler öğreniyorum. ‘Meyletmek’ kelimesi gibi bir kelime... Tam hatırlamıyorum ama anonim bir türküyü sanırım (Ebru).”

“Sağlıyor öğretmenim. Mesela halk kültüründeki türküler sağlıyor bayağı öğretmenim. (Türküler öyle mi?) Evet öğretmenim (Murat).”

Konuyu dinlediği müzik türü ile ilişkilendiren Arda, rap (rep) şarkılarda kafiyeyi sağlamak adına daha önceden bildiği kelimelerin eş ya da uzak anlamlarına yer verildiğini ve bu sayede yeni kelimeler öğrenebildiğini belirtmiştir. Bir başka öğrencimiz Ali, aslında şarkılarla kelime öğrenilebileceğini düşünmekle beraber özellikle pop müzik türündeki şarkıların sınırlı sayıda sözcükten oluşması nedeniyle bu şarkıların kelime öğrenimine katkı sağlamadığını belirtmiştir. Buna rağmen

öğrencimiz, eski marşlar dinleyerek kelime hazinesini geliştirebildiğini ifade etmiştir. Ebru ve Murat ise türkülerin kelime öğrenmelerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerin önemli bölümü, rap (rep) şarkıların hem çok fazla kelimedden oluşması hem de bu şarkılarda kafiye unsurlarının geniş yer kaplamasından dolayı bu şarkılar aracılığıyla yeni kelimeler öğrenebildiklerini belirtmişlerdir.

Diğer yandan Ali, Ebru ve Murat' ın düşüncelerinin birbirini destekleyici nitelikte olduğu gözlenmiştir. Çünkü Ali eski marşlarla; Murat ve Melisa da türküler aracılığıyla yeni kelimeler öğrendiklerini dile getirmişlerdir. Burada dikkat çekici olan nokta, öğrencilerin geneli tarafından türkülerin çok az dinleniyor olmasına rağmen bazı öğrencilerin türküler aracılığıyla yeni kelimeler öğrendiğini belirtmiş olmasıdır. Örneğin Ebru, çok az türkü dinlediğini belirtmesine rağmen anonim bir türkü aracılığıyla “meyletmek” kelimesini öğrendiğini ifade etmiştir. Diğer yandan pop ve rap (rep) türünde şarkılar dinleyen Murat da türküler aracılığıyla yeni kelimeler öğrenebildiğini ifade etmiştir. Bu noktada türkülerin; günümüzde unutulmaya yüz tutmuş birçok kelimeyi ve yazıldığı döneme ait zengin anlatım olanaklarını barındırmasının, kelime öğrenimi ile ilişkilendirmesinde başlıca etken olduğu düşünülmektedir.

Kelime öğrenimi noktasında, arkadaşları gibi dinlenen müzik türünün önemine değinen ve rap (rep) şarkı dinlediğini belirten Dilara; arkadaşlarından farklı olarak dinlenen müzik türünün yanı sıra dinlenen sanatçının önemine de değinmiştir. Öğrencimizin görüşleri şu şekildedir:

“Bence, benim dinlediğim müzik tarzına göre konuşayım. Etki ediyor yani yeni kelime öğrenmemize, büyük bir etkisinin olduğunu düşünüyorum. (Dinlediğin müzik tarzı nedir?) Rap (rep)... (Neden rap (rep) müzik yeni kelime öğrenmemize katkı sağlıyor olabilir?) Dinlediğimiz insana göre değişiyor. Bazıları yabancı kelime kullananları tercih ediyor ama Türkçe kelime kullananları tercih etmemiz bence daha sağlıklı. Mesela yani nasıl söylesem? Bazı bilmediğimiz kelimeler ya da bildiğimiz kelimelerin farklı söyleniş uzak anlamları olabilir. O şekilde kelimeler kullanıldığında ve benim de ilgimi çeken bir kelime varsa ben de onları araştırıp onları yeni

kelime öğreniyorum ve bunları da gündelik hayatımda kullanıyorum (Dilara).”

Dinlenen sanatçının önemine vurgu yapan Dilara; kelime öğrenimi noktasında, özellikle şarkılarında Türkçe kelimelere yer veren sanatçıları dinlemenin daha yararlı olacağını altını çizmiştir.

Yukarıdaki bulgulara göre öğrencilerin çoğu; şarkılar aracılığıyla kelime öğrenilebileceğini düşünmekle beraber, bu durumun dinlenen müzik türü ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Yalnızca bir öğrenci, kelime öğrenimi ile dinlenen sanatçıyı ilişkilendirmiştir.

Kalıcı kelime öğrenme

Dinledikleri şarkılar ile kelime öğrenimi ilişkisine dair öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan ikinci alt tema “kalıcı kelime öğrenme” alt temasıdır. Öğrenciler, şarkılardaki “kafiye”, “süre”, “müzik” ve “tekrar” unsurlarından dolayı öğrenilen kelimelerin kalıcı olduğunu belirtmişlerdir. İfadelere göre bu unsurlara bağlı olarak öğrenilen kelimeler, kolay hatırlandığından kalıcı olarak öğrenilmektedir. Öğrendiği kelimelerin kalıcılığını, şarkılardaki kafiye ve müzik unsuru ile ilişkilendiren Buğra’nın görüşleri şu şekildedir:

“Bence müziğin akılda kalıcılığı var. Bir şeyi oluyor yani. Böyle, nasıl desem? Böyle, kafiyesi olduğu için akılda kalıyor ve söylerken de ‘Şu kelime şöyleydi, bunun anlamı da böyleydi.’ diyebilirim (Buğra).”

Şarkı dinleyerek öğrenilen kelimelerin kalıcılığını, kitap okuyarak öğrenilen kelimelerle karşılaştırarak açıklayan bir diğer öğrencimiz de şu ifadeleri kullanmıştır:

“Kitapta şöyle bir şey var: Mesela, kitabı okuyorsunuz; o kitabın içinde bir sürü bilmediğiniz kelime oluyor. Aynı anda gidip sözlüğe bakınca böyle kitap bölünüyor. Bir satır okuyorsunuz ‘İşte şu kelimeyi anlamadım.’ açıp bir dakika boyunca o kelimeyi arıyorum. Bu defa kitabın bütünlüğü bölünüyor. Şarkıda direk Türkçe alt yazıyı açıyorum ve duyduğum kelimeyi aşağıda okuyorum. Böyle daha kolay ve etkili oluyor (İnci).”

İnci, şarkıların kitaplara göre hem daha az kelimedenden oluşması hem de bu kelimelerin şarkılarda sık sık tekrar edilmesi nedeniyle daha akılda kalıcı olduğunu

ifade etmiştir. Dinledikleri şarkılar aracılığıyla aklında kalan kelimeleri paylaşan diğer öğrencilerimizin ifadeleri şu şekildedir:

“Evet, yeni kelimeler öğreniyorum ve bunun anlamını da araştırıyorum. Mesela geçenlerde ‘İmkânsızım’ dinlemiştim, içindeki ‘platonik’ kelimesini öğrendim. Sonra bir de ‘Felaket’ şarkısında ‘zelzele’, ‘hergele’ kelimelerini öğrendim (İbrahim).”

“Evet, mesela İngilizce şarkılardan ‘Animal’ diye bir şarkı dinledim. Orada daha erkenden dinlemiştim ama şu an aklımda o kalmış. ‘Animal’ diye bir kelime geçiyordu ve daha önce de dinledim ‘hayvan’ demek, bunu öğrendim. İngilizce şarkılardan daha çok yeni kelimeler öğreniyorum. Türkçe şarkılardan da daha çok böyle türkü falan dinlediğimde –çok türkü dinlemiyorum ama dinlediğim zamanlarda- yeni kelimeler öğreniyorum. ‘Meyletmek’ kelimesi gibi bir kelime... Tam hatırlamıyorum ama anonim bir türküydü sanırım (Ebru).”

“Evet sağlıyor. Şöyle bir örnek vereyim: Buray’ın bir şarkısı vardı. ‘Avare’ kelimesi geçiyordu. Ben de ‘Ne bu ya, ne bu ya?’ diyip duruyordum. Dilime dolandı ‘avare, avare, avare...’ diyordum. Merak ettim, en sonunda artık hani baktım yani. Birçok kelimedede geçen kelimeyi bilmediğim için bakıyorum yani (Fatma).”

“ ‘Paralel’ kelimesi... Ben genelde yani ‘karşılıklı’ derdim. ‘Dur ya da koş, dolu ya da boş; dağlara paralel, denize yakamoz.’ (Şarkıyı söylüyor.) O şarkıda ‘yakamoz’ kelimesi de var (Güzide).”

“Örnek aklımda yok ama bence rap (rep) şarkılarda kafiyeye uydurmak için böyle o sözcüğün aynı anlamda ama yazılışları farklı yani söylenişi farklı sözcükleri kullanılıyor. O yüzden yeni kelime öğrenebiliriz rap (rep) şarkılarda. Ama şu an... Evet, var. Mesela, şey var: ‘cihanı fetheden...’ diyor bir rap (rep) çinin şarkısında ya da ‘umut vaat ederim’ diyor. Bence bunlar olur (Arda).”

“Yıldız Tilbe’ nin neydi ya? Şey... ‘Biçare’ (Murat).”

“ ‘Afili’ kelimesini öğrendim mesela (Gülçin).”

“ Absürt... (Cem).”

“ Teşvik... (Melisa).”

Yukarıdaki bulgulara göre şarkılar aracılığıyla kelime öğrendiğini belirten öğrencilerin tamamı, bu kelimeleri kalıcı olarak öğrendiklerini dile getirmiştir. Görüşme esnasında öğrencilere sorulan sorularla ilgili olarak görüşmenin öncesinde herhangi bir bilgi verilmemiştir. Buna rağmen öğrencilerin, öğrendikleri kelimelere ve bu kelimelerin yer aldığı şarkılara dair bilgileri eş zamanlı olarak paylaşması şarkılarla öğrenilen kelimelerin kalıcılığına dair bizlere önemli bir veri sunmaktadır.

Sadece yabancı şarkılardan kelime öğrenme

Dinledikleri şarkılar ile kelime öğrenimi ilişkisi bağlamında, öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan üçüncü alt tema “sadece yabancı şarkılardan kelime öğrenme” alt temasıdır. Bu alt temada, sadece yabancı şarkılar aracılığıyla kelime öğrendiğini ifade eden öğrencilerin görüşlerine yer verilmiştir. Bu öğrencilerimizin görüşleri şu şekildedir:

“Şimdi İngilizce şarkılardan daha çok etkileniyorum ben. Hem telaffuzumda değişiklik oluyor hem de anlamını öğrenmiş oluyorum, o yüzden iyi oluyor yani. Şarkıya gelecek olursak İngilizce şarkı dinliyorum ama Türkçe şarkılara daha çok önem veriyorum, benim daha çok hoşuma gidiyorlar. Hatta gitar ve piyano çaldığım için akorları falan söylemesi aynı anda daha güzel oluyor, hoşuma gidiyor. İngilizceyi daha az dinliyorum, Türkçeye kıyasla. Türkçe zaten kendi dilim olduğu için olmuyor. Ancak dediğim gibi gitar ve piyano çaldığımdan böyle şarkıyı dinlerken veya çalarken kendimi buluyorum. Oradan bakınca pek bir gelişme sağlamıyor. Ancak işte dediğim gibi kelime olarak çok bir şey öğrenmiyorum Türkçe şarkılarda (Hakan).”

“Türkçe şarkılarda zaten dilimiz Türkçe olduğu için normalde bildiğimiz kelimeler karşımıza çıkıyor. Bu yüzden bir katkı sağlamıyor gibi. (...) Evet, bazen İngilizce şarkı dinlediğimde yabancı kelime dağarcığımı geliştirmeme yardımcı olabiliyor (Buğra).”

“Özellikle yabancı şarkı dinlediğim için sadece İngilizce de değil İspanyolca, İtalyanca... Oradan bazen böyle Türkçe alt yazıyı açıyorum

ben. Oradan dinledikçe aklıma takılan kelimeyi okuyorum. Böylece bir yerde o kelimeyi gördüğüm zaman, o kelimenin anlamı aklıma geliyor. Böylece kelime hazinemi geliştirmiş oluyorum. Ben böyle düşünüyorum (İnci).”

“Sağlıyor çünkü ben Türkçeden daha çok İngilizce müzik dinliyorum. Bu yüzden İngilizcem baya iyi. Yani İngilizcem benim galiba ‘Youtube’ dan İngilizce videolar ve İngilizce şarkılar dinlediğim için gelişti. Ama benim ilkokul öğretmenim de çok iyi bir öğretmendi İngilizcede. Ondan da İngilizce şarkıları sevmiş olabilirim (Nilay).”

“Evet sağlıyor. Çünkü İngilizce şarkılarda çok bilmediğimiz kelimeler oluyor. Onları öğreniyoruz ve kalıcı oluyor, sürekli o şarkıları dinlediğimiz için. (Türkçe şarkılarda...) Türkçe şarkılarda çok olmuyor çünkü hep bildiğimiz kelimeler oluyor. Sadece bir iki tane olabiliyor (Öykü).”

“Kesinlikle çok fazla sağlıyor. Mesela örnek verebilirim: Bir tane şarkı dinlemişim ve şarkıda ‘past continuous tense’ diye bir gramer vardı. Okulda daha öğrenmediğim bir gramer tarzını şarkıdan öğrenip herkesten önce bilmeme neden oldu (Ayla).”

Yukarıda görüşlerine yer verilen öğrencilerin bir kısmı sadece yabancı şarkılar dinlediğini ifade ederken bir kısmı ise hem yabancı hem de Türkçe şarkılar dinlediğini ifade etmiştir. Görüşleri incelenen öğrenciler ana dillerinin zaten Türkçe olması sebebiyle Türkçe şarkıların anlamını bildiği kelimelerden oluştuğunu bu nedenle sadece yabancı şarkılar aracılığıyla kelime hazinelerini geliştirebildiklerini ifade etmiş ayrıca yabancı şarkıların telaffuz becerilerini de geliştirdiğinin altını çizmişlerdir.

Öğrenciler; “ana dillerinin Türkçe olması” ve “sadece yabancı müzik dinlemeyi tercih etmeleri” sebebiyle kelime öğrenimi noktasında, sadece yabancı şarkılardan yararlandıklarını dile getirmişlerdir. Burada dikkat çekici olan nokta, özel okulda öğrenim gören öğrencilerimizin tamamının -Ayla, Buğra, Hakan, İnci ve Merve- kelime öğreniminde yalnızca yabancı şarkılardan yararlandıklarını dile getirmiş olmalarıdır. Araştırmanın evrenine dâhil olan özel okulda; devlet

okullarına göre hem yabancı dil öğrenimine ayrılan ders saatinin daha fazla olmasının hem de İngilizcenin yanı sıra Almancanın ikinci bir yabancı dil olarak öğretiliyor olmasının, bu durumun başlıca nedeni olduğu düşünülmektedir. “Özel Okulda” öğrenim gören 7. Sınıf öğrencileri; haftada 10 saat İngilizce, 2 saat de Almanca öğrenimi görmektedir. Devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerden de benzer görüşlere sahip olanlar olmakla beraber -4 öğrenci- bu oran özel okula kıyasla son derece düşüktür.

Kelime öğrenmeme

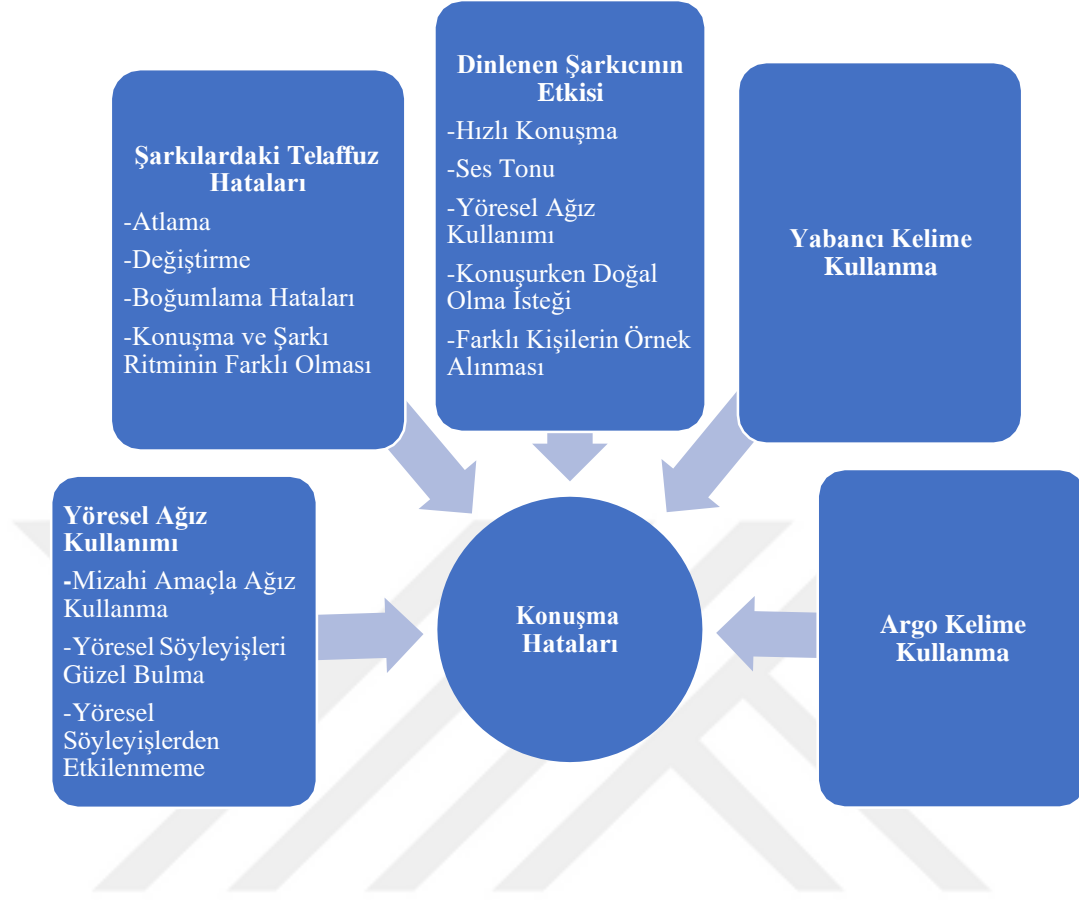
Oluşturulan son alt temada, şarkıların kelime öğrenimine herhangi bir katkısı olmadığını ifade eden 2 (iki) öğrencinin görüşlerine yer verilmiştir. Orhan, değişik türde şarkılar dinlemediğini; Ege ise şarkıda duyduğu kelimeleri araştırmadığını belirterek şarkılar aracılığıyla kelime öğrenmediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerimizin görüşleri şu şekildedir:

“Ben, pek fazla öğrenmiyorum çünkü ben genelde tek bir şarkıyı dinliyorum. Bir şarkı kulağıma güzel gelirse sürekli onu dinlerim. Farklı, değişik şarkıları dinlemeyi sevmem (Orhan).”

“Genellikle hayır. Sürekli rap (rep) dinliyorum. Rap (rep) müzikte sürekli Türkçe kelimeler kullanılıyor. Bazen bir, iki İngilizce kelime var ama hiç anlamlarına bakma ihtiyacı duymadım. Arkadaşlarıma falan soruyorum genelde çok fazla rap (rep) dinleyen olduğu için (Ege).”

İkinci Tema: Konuşma Hataları

Katılımcıların, şarkı ve konuşma becerisi ilişkine dair deneyimlerini belirlemek amacıyla öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan ikinci ana tema “konuşma hataları” temasıdır. Konuşma hataları; “yöresel ağız kullanımı”, “şarkılardaki telaffuz hataları”, “dinlenen şarkıcının etkisi”, “yabancı kelime kullanma” ve “argo kelime kullanma” olmak üzere 5 (beş) alt temada incelenmiştir. Ulaşılan alt temalar şekil 5’ te sunulmuştur.

Şekil 5. Konuşma Hataları Temasına İlişkin Ulaşılan Alt Temalar ve Kategoriler

Yöresel ağız kullanımı

Konuşma hataları bağlamında, şarkı ve konuşma becerisi ilişkisine dair öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan ilk alt tema “yöresel ağız kullanımı” alt temasıdır. Öğrencilerin şarkılardaki yöresel ağız unsurlarına (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu vb.) ilişkin görüşleri “mizahi amaçla ağız kullanma”, “yöresel söyleyişleri güzel bulma” ve “yöresel söyleyişlerden etkilenmeme” şeklinde 3 (üç) kategoriye ayrılarak incelenmiştir.

Mizahi amaçla ağız kullanımı

Bazı öğrenciler; şarkılardaki ağız unsurlarını günlük hayatlarına, akran iletişimi sırasında ya da bir olaya tepki verirken şaka yapma amacıyla taşıdıklarını dile getirmiştir. Örneğin Ebru, Karadeniz ağzının aile bireyleri arasında mizahi

amaçla konuşulduğunu belirtmiş ve bahsi geçen konuyu yaşadığı şu somut durumla ilişkilendirerek açıklamıştır:

“Evet, hatta dün oldu bu olay. Kardeşim Karadeniz türküleri dinlemeyi çok sever. O dinlerken ‘Uy uşağum!’ falan gibi bir şey kullanıyordu ve ben de ‘Uy uşağum!’ dedim. Onu kullanmıştım dün (Ebru).”

Cem, Öykü, Dilara, Buse ve Melisa da benzer düşünceleri dile getirmişlerdir. Bu öğrencilerimizin görüşleri şu şekildedir:

“Bazı kelimeleri -Karadeniz müziklerinde oluyor bu- kullanıyorum bazılarını. (Örnek verebilir misin?) Bir tane var; ‘uy aha!’ diye. Şaşırınca şaka olarak kullanıyorum (Cem).”

“Etkileniyorum ama hayatta kullanmıyorum. Bazen arkadaşlarımla çok şakalaştığımızda oluyor (Öykü).”

“Karadeniz türküleri hoşuma gittiği için onları dinliyorum. Şaka amaçlı veya arkadaşlarla -Karadenizli arkadaşlarım da var- onlarla şaka amaçlı şive kullanıyorum (Dilara).”

“Ciddi olarak kalıcı değil ama şaka yoluyla oluyor sadece. Şarkıya göre değişiyor bazen. Mesela ‘gari’ var, ‘gari’ kelimesini kullanıyorum (Buse).”

“Karadeniz’ den oldu. ‘Hayde gidelum.’ şaka olarak (Melisa).”

Yukarıda görüşlerine yer verilen öğrenciler, şarkılardaki yöresel ağız unsurlarından (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu vb.) yalnızca mizahi amaçla etkilendiklerini dile getirmişlerdir.

Yöresel söyleyişleri güzel bulma

Şarkılardaki yöresel söyleyişleri güzel bulmaları sebebiyle yöresel ağız unsurlarından (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu vb.) etkilendiğini ifade eden öğrencilerimizin görüşleri ise şu şekildedir:

“Evet, hatta taklit etmeye çalışıyorum. Daha çok Karadeniz oluyor. ‘Gidelum’ kelimesini falan kullanıyorum mesela (Gülçin).”

“Oldu, tabii ki oldu yani. Dinlediğim özellikle bu İngilizce ve Karadeniz şarkılarında oluyor bu durum. Mesela Karadeniz şarkılarında, ‘Koyverdun gittun beni.’ diyor mesela. Konuşurken söylüyorum (Ali).”

“Bazen. Bir tane Karadeniz şarkısı vardı öğretmenim Ekin Uzunlar’ ın. Adı şeydi ya... İşte onu dinlemiştim, onu çok sevdim öğretmenim. Sürekli öyle söyleyip durdum (Murat).”

“Yani daha çok Ege tarzı... (Peki bunda şarkının etkisi var mı?) Var, insanın diline sürekli takılıp duruyor şarkı bir süre sonra. O yüzden oluyor (Leyla).”

“Karadeniz şivesi vardır, hani böyle: ‘Napaysun?’ gibi, söylemeye çalışırım. İzlediğim dizi de var. Hoşuma gidiyor onların konuşmaları (Fatma).”

“Oluyor bazen böyle konuştuğum zaman. ‘Geldun mi?’ diyorum mesela ‘idu’ diyorum. Böyle değişik değişik şeyler söylüyorum. (Özellikle Karadeniz ağzından mı etkileniyorsun?) Evet. Onların şarkılarını daha çok seviyorum. Daha güzel oluyor onların şarkıları, daha duygulu söylüyorlar (Şermin).”

Özellikle Karadeniz ağzından yoğun şekilde etkilendiğini dile getiren bir başka öğrencimiz Güzide, ölçünlü dille konuşmak için gayret göstermesine rağmen dinlediği Karadeniz şarkılarının etkisiyle istemeden de olsa bu ağza öykündüğünü şu şekilde ifade etmiştir:

“Genel olarak pek Türkçemi bozmamaya çalışıyorum ama yani bozduğum zamanlarda oluyor. Kendi şeyimden uzaklaştığımda oluyor. Karadeniz, Karadenizliler gibi konuşmayı çok istiyorum mesela. Şarkılardan duyup onları söylüyorum. (Özeniyor musun yani?) Evet, onlar çok güzel konuşuyor böyle! Ben de çok istiyorum. Keşke konuşabilsem ama konuşamıyorum. Kelimeleri çok güzel kullanıyorlar, insanın hoşuna gidiyor böyle! (Güzide).”

Görüşlerine yer verilen öğrenciler, Ege ağzının yoğun şekilde konuşulduğu İzmir’ in Ödemiş ilçesinde yaşamaktadır. Fakat buna rağmen daha çok Karadeniz ağzından etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum; öğrencilerin Karadeniz

ağzını, mizahi ve güzel bulmalarının yanı sıra Karadeniz şarkılarını yoğun şekilde dinlemeleriyle açıklanabilir.

Konu ile ilgili düşüncelerine yer verilen öğrenciler, şarkılardaki yöresel ağız unsurlarını (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu vb.) günlük yaşamlarına aktaracak derecede etkilendiklerini ve bu söyleyişleri taklit ettiklerini belirtmiştir. Bilindiği üzere Türkçe derslerinde, konuşma becerisine ilişkin verilen eğitimin amaçlarından biri de öğrencilerin standart Türkçe ile konuşmalarını sağlamaktır. Öğrencilerin dinledikleri şarkılardaki yöresel söyleyişleri, konuşmalarına yansıtıyor olmaları düzeltilmesi gereken bir konuşma sorunudur. Bu noktada Türkçe derslerinde, öğrencileri ölçünlü dille konuşmaya teşvik eden çalışmalara yer verilmesi büyük önem taşımaktadır.

Yöresel söyleyişlerden etkilenmeme

Katılımcıların bir bölümü ise şarkılardaki yöresel ağız unsurlarından (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu ağız vb.) etkilenmediklerini dile getirmiş ve bu durumu aşağıdaki şekilde gerekçelendirmişlerdir:

Çevrenin etkisi

Merve, Zeynep ve Buğra bazen yöresel ağızla konuştuklarını belirtmiş fakat bu durumu dinledikleri şarkılarla ilişkilendirmemişlerdir. Zaman zaman yöresel ağızla konuşuyor olmalarında, doğdukları ve yetiştikleri coğrafyanın etkili olduğunu belirten üç öğrencimizin görüşleri şu şekildedir:

“Türkçe şarkı dinlemediğim için şarkılardaki yöresel özelliklerden etkilenmiyorum ama İzmirli olduğum için çok fazla ‘gari’ kelimesini çok kullanıyorum. Bazen de ‘Allah seni gahretmesin!’ falan diyorum. Onun dışında çok fazla şey yok (Merve).”

“Öyle şarkılar dinliyorum. Zaten ben de Karadenizliyim. (Yöresel ağızla konuşuyor musun peki?) Evet, bazen köye gittiğimizde böyle yansıtıyorum fakat oralı olmamla alakalı bir şey. Şarkıyla bir ilgisi yok (Burak).”

“Genelde şaka yoluyla oluyor. Arkadaşlarımla dalga geçerken falan oluyor. Ege ağzından etkileniyorum fakat şarkıdan dolayı değil çünkü burada hep öyle konuşuluyor (Zeynep).”

Katılımcılardan üçü de konuşmalarında yöresel ağız kullandıklarını belirtmekle beraber bunu nüfus özellikleriyle ilişkilendirmiş, şarkıların herhangi bir etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Türkçe şarkı dinlememe

Ayla, İpek, Merve, Cemre ve Nilay Türkçe şarkı dinlemedikleri için şarkılardaki yöresel ağız unsurlarından (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu ağızı vb.) etkilenmediklerini belirtmişlerdir. Örnek olarak Ayla' nın konuya ilişkin düşünceleri şu şekildedir:

“Türkçe şarkı dinlemiyorum. Dinleseydim de ağız özelliklerinden etkileneceğimi sanmıyorum (Ayla).”

Yalnızca şarkıya eşlik ederken ağız kullanma

Şarkılardaki yöresel ağız unsurlarını (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu ağızı vb.) konuşmalarına yansıtmadığını belirten iki öğrencimiz ise yalnızca ilgili şarkıya eşlik ederken ağız kullandıklarını birbirine benzer cümlelerle dile getirmiştir. Öğrencilerimizin görüşleri şu şekildedir:

“Yok, yansıtıyorum ama o şarkıyı söylemeye çalışırken olur (Arda).”

“(…) Karadeniz falan şarkılarını öyle söylüyorum. Ama gündelik hayatımda bir etkisi olmuyor (Hakan).”

Bu bulgulara göre sadece yabancı şarkı dinlediğini ifade eden öğrenciler, Türkçe şarkı dinlememeleri nedeniyle şarkılardaki yöresel ağız unsurlarından (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu ağızı vb.) etkilenmediklerini dile getirmiştir. Merve, Zeynep ve Buğra zaman zaman yöresel ağızla konuşuyor olmalarında şarkıların değil doğdukları ve büyüdüğü çevrenin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Arda ve Hakan ise yalnızca ilgili şarkılara eşlik ederken yöresel ağız kullandıklarını belirtmişlerdir.

Şarkılardaki telaffuz hataları

Konuşma hataları bağlamında, şarkı ve konuşma ilişkisini değerlendirmek üzere araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda oluşturulan ikinci alt tema “şarkılardaki telaffuz hataları” alt teması olmuştur. Bazı öğrenciler, dinledikleri şarkıların etkisiyle birtakım konuşma bozukluğu yaptıklarını

belirtmiştir. Bu doğrultuda şarkıdaki söyleniş kusurlarından etkilendiğini ifade eden öğrencilerin görüşleri “atlama”, “değiştirme” ve “boğumlama hataları” şeklinde gruplandırılmıştır. Bunun yanında bazı öğrenciler ise “şarkı ve konuşma ritminin farklı olması” sebebiyle konuşurken şarkıların söyleniş şekline etkilendiklerini ifade etmiştir.

Atlama, değiştirme ve boğumlama hataları

Öğrencilerimizin bazıları, günlük hayatlarında konuşurken kelimeleri şarkılarda duydukları şekliyle seslendirdiklerini ifade etmiştir. Bu durum; onların bazı sesleri atlamasına, değiştirmesine ve yanlış boğumlamasına neden olmaktadır. Konuya ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Mesela ‘gitçez’ kelimesi... Ebru Gündeş’in bir tane şarkısıydı ama ismini hatırlamıyorum. ‘Yapalım’ yerine ‘yapçaz’ diyorum mesela. ‘Yatçaz, kalkcaz; yatçaz, kalkcaz’ şarkısı da var mesela (Melisa).”

“Şimdi şarkılarda hızlı söylenmeler oluyor. Mesela annem bana böyle seslendiği zaman ‘Bakkala git!’ diyor. Bende ona ‘Tamam, gitçem.’ falan diyorum. (Peki, bu şarkının etkisiyle mi oluyor?) Evet, yani şarkı dinlediğim zaman aklımda kalıyor. Şarkıyı da söylerken böyle daha çok dilime dolanıyor yani. Ne biliyim konuşurken onu kullanma isteği gibi bir şey oluyor (Şermin).”

“Yani, evet oluyor bazen ama yani bu şarkılarda... Bu ‘Biladerim İçin’ şarkısında falan oluyor. Mesela şey diyor: ‘Dedim bakcam, paso bana sarcan.’ Arkadaşlarımdan falan da duyuyorum böyle durumlar. Ama bu şarkıları hayat felsefesi olarak algılamak yanlış bence. ‘Şu şöyle yapıyor, ben de onu yapayım. Bu şarkıda mesela çok hızlı konuşuyor, ben de hızlı konuşayım.’ gibi şeyler yanlış bence. Ama yani oluyor, oluyor; olmuyor değil! (Ali).”

“Evet, Rusça şarkılar dinliyorum, Rusyayı veya Rusçayı çok sevdiğim için. Ruslar mesela ‘r’ leri çok baskılı söyler ve ‘r’ leri baskılı söylemek hoşuma gidiyor. Bazen ‘r’ leri çok baskılı söylüyorum (Ebru).”

Atlama, sık rastlanan konuşma bozukluklarından biridir. Öğrencilerimizin görüşleri incelendiğinde şarkıların etkisiyle bazı sesleri atladıkları gözlenmiştir.

Melisa, “gideceğiz” kelimesini “gitçez”, “yapacağız” kelimesini de “yapcaz” şeklinde; Şermin ise “gideceğim” kelimesini “gitçem” şeklinde telaffuz ettiğini ifade etmiştir. Özellikle Ali’ nin ifadeleri son derece dikkat çekicidir. Konuya dair farkındalık düzeyi oldukça yüksek olan Ali, yalnızca dinlenen sanatçının veya şarkının etkisinde kalarak kelimelerin şarkılarda duyulduğu şekliyle seslendirilmesinin yanlışlığına deyinmiş fakat bu yanlışlığı kendisinin de yaptığını dile getirmiştir. Öyle ki “bakacağım” kelimesini “bakçam”, “saracaksın” kelimesini de “sarcan” şeklinde telaffuz ederek bazı sesleri atlayan Ali’ nin, “Biladerim İçin” şarkısının etkisiyle konuşmasında “değiştirme” hatası yaptığı da gözlenmiştir. Ebru ise dinlediği şarkıların etkisiyle “r” sesini olması gerekenden daha baskılı söylediğini belirtmiştir. Bu durum da “r” ünsüzünün yanlış boğumlandırılması ile ilişkilidir.

Şarkı ve konuşma ritminin farklı olması

Bazı öğrenciler ise şarkıların seslendirilmesinde belirleyici olan unsurun “ritim” olduğunu ifade etmiş ve şarkı söyleme ile konuşma ritminin birbirinden farklı olması sebebiyle, konuşma bağlamında şarkılardan etkilenmediklerini dile getirmişlerdir. Örneğin Leyla ve Arda’ nın konuya ilişkin düşünceleri şu şekildedir:

“Hayır ama o şarkıyı söylerken öyle yaptığım oluyor. Mesela şarkıyı dinlerken bir yandan eşlik edince öyle oluyor ama gündelik hayatta kullanmıyorum. Bence saçma olur. Demin dinledim, Duman’ın ‘Yürekten’ şarkısı hani ‘Aaayrı!’ şeklinde yapıyor ya mesela! Şarkıyı söylerken aynı şekilde söylüyorum ama ben gündelik hayatımda kelimeleri söylerken o şarkıyı dinlemeden önce de o şekilde konuşuyordum (Arda).”

“Şarkılarda ritim olduğu için o ritme göre vurgu ve tonlama yaptıkları için günlük yaşamdaki konuşmama pek fazla yansıtıyorum (Leyla).”

Dinlenen şarkıcının etkisi

Konuşma hataları başlığı altında, araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda oluşturulan üçüncü alt tema “dinlenen şarkıcının etkisi” olmuştur. Bazı öğrenciler; şarkılarını dinledikleri kişi veya kişilerden “ses tonu”, “hızlı konuşma” ve “yöresel ağız kullanımı” yönüyle etkilendiğini dile getirirken bazı öğrenciler ise “konuşurken doğal olma isteği” ve “örnek aldıkları kişilerin farklı

olması” gerekçesiyle etkilenmediğini ifade etmiştir. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan tüm kategoriler aşağıda incelenmiştir.

Hızlı konuşma

Öğrencilerimizin çoğu, dinledikleri kişi veya kişilerin etkisiyle hızlı konuştuklarını ifade etmiştir. Örneğin Güzide ve Ege, konuşma hızlarının fazla olduğunu belirtmiş ve bu durumu şu şekilde açıklamışlardır:

“Mesela Reynmen’ i çok sık dinliyorum. ‘Yalan söyleme, gözlerime bak.’ (Şarkıyı söylüyor.) Orada ‘yalan’ kısmını çok hızlı söylüyor. Ben de artık birine ‘yalancı’ falan derken ‘yalan’ yapıyorum böyle! Kısacık söylüyorum o kelimeyi (Güzide).”

“Evet, daha hızlı konuşuyorum ve hızlı konuşanları da anlayabiliyorum. (Bunun sebebi ne?) Ceza dinlemem (Ege).”

Ses tonu

Dinlediği şarkıcının ses tonundan etkilendiğini ifade eden Hakan düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır:

“Şimdi bir örnek vereyim: Onurcan Özcan’ı biliyorsunuzdur, duymuşsunuzdur belki. ‘Yaramızda Kalsın’ diye bir şarkısı var. Hatta şuan Merve Özbey cover (kavır) ını yaptı diye biliyorum. O rahmetli oldu şu an, bir tekneyle denize geziye çıkıyor ve fırtınada hayatını kaybediyor. Onun sesinde bir hastalık vardı mesela. ‘İki yalnız bir doğru edebilirdik.’ (Şarkıyı söylüyor.) Şarkının aslı yani söylenmesi gereken şekli böyle ama o, şurasında bir rahatsızlık var. (Boğazını gösteriyor.) ‘İki yalnız bir doğru edebilirdik.’ (Şarkıyı söylüyor.) diye boğuk şekilde söylüyor. Söylemesi de çok zor bunu, böyle söylüyordu. Ya ben de bunu örnek almaya çalışıyordum konuşurken ama şimdi onun sesinde böyle bir hastalık olduğundan şan dersi veren bir öğretmen internette: ‘Böyle kullanmayın sesinizi, çok zarar verirsiniz.’ demişti. Ondan sonra normal konuşmaya başladım (Hakan).”

Müzikle yoğun şekilde ilgilenen Hakan, dinlediği şarkıcının yaşamı ve eserine ilişkin detaylı bilgiler paylaşmış ve söz ettiği şarkıcıdan yoğun şekilde etkilendiğini dile getirmiştir. Öğrencimizin bahsettiği şarkıcı, “disfoni” diye

adlandırılan ses kısıklığı problemi yaşamıştır. Öyle ki sanatçının ses tellerindeki rahatsızlığa dair bilgisi olan Hakan, buna rağmen konuşurken sesini onun gibi çıkarmaya çalıştığını ifade etmiş fakat daha sonra sesine zarar vereceği endişesi ile bu durumdan vazgeçtiğini belirtmiştir.

Yöresel ağız kullanımı

İbrahim, dinlediği şarkıcıdan yöresel ağız kullanımı yönüyle etkilendiğini belirtmiştir. Öğrencimizin görüşü şu şekildedir:

“Evet, kesinlikle sağlıyor. ‘Ezhel’ Ankaralı olduğu için bir şarkısını böyle okumuştum ve bende çok etkisi olmuştu (İbrahim).”

Öğrencimizin görüşleri son derece dikkat çekicidir. Çünkü onun için şarkıdaki yöresel ağız unsurundan çok şarkıyı seslendiren kişi önemlidir. Şarkıcının farklı bir ağızla şarkı söylemesi durumunda o ağızdan etkilenmesi de olasıdır.

Üç öğrencimizin görüşlerini incelediğimizde, öğrencilerin dinledikleri şarkıcılardan etkilendiklerini ve bu durumun etkisiyle bazı konuşma sorunları yaşadıkları gözlenmiştir. Güzide ve Ege hızlı konuşma, Hakan ses tonunun yanlış kullanımı, İbrahim ise yöresel ağız kullanımı yönüyle dinledikleri şarkıcılardan etkilenmektedir.

Konuya ilişkin tüm bulgular incelendiğinde ise öğrencilerin dinledikleri şarkıcılardan en çok hızlı konuşma yönüyle etkilendiği gözlenmiştir. Bu duruma öğrencilerin rap (rep) şarkıları yoğun şekilde dinlemelerinin neden olduğu söylenebilir. Bunun yanında Hakan ses tonu, İbrahim ise yerel ağız kullanımı noktasında dinledikleri şarkıcılardan etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

Konuşurken doğal olma isteği

Bazı öğrencilerimiz de doğal halleriyle konuşmayı tercih etmeleri nedeniyle şarkılarını dinledikleri kişilerden etkilenmediklerini dile getirmiştir. Konuya ilişkin bazı görüşler şu şekildedir:

“Bence o kelimeyi kendi, öz doğal halimizle kullanmamız gerekiyor. Bazen etkilendiğimizde daha kötü bir kelime gibi geliyor bana ama bazen de o kelime değiştiğinde daha iyi bir kelime gibiymiş de gelebiliyor. O zaman o şekilde söylediğim de oluyor (Buse).”

“Hayır. Ben kendi dilimde konuşurum genellikle. Başkasının ne yaptığını örnek almam. Normal dilimle... Bazen ‘gari’ derim bazen de ‘k’ leri ‘g’ diye söylerim. (Bunda başkasının etkisi yok ama değil mi?) Yok (Çağdaş).”

“Hayır etkilenmiyorum. (Neden peki?) Bilmiyorum ki öğretmenim, kendi konuşma stilimi hep hayatımda kullanıyorum (Murat).”

Örnek alınan kişilerin farklı olması

Katılımcılardan Dilara ise farklı kişileri örnek alıyor olması sebebiyle şarkılardaki söyleniş özelliklerinden etkilenmediğini ifade etmiştir. Dilara’ nın görüşü de şu şekildedir:

“Yok etkilemiyor. (Bunun sebebi ne peki?) Örnek aldığım kişilerin farklı olması olabilir (Dilara).”

Yukarıdaki bulgular göre öğrencilerimizin bazıları, konuşurken doğal olmayı tercih ettiklerini ifade etmiştir. Yalnızca Dilara ise farklı kişileri örnek alıyor olması nedeniyle şarkılarını dinlediği kişilerden etkilenmediğini belirtmiştir.

Yabancı kelime kullanma

Şarkı ve konuşma ilişkisini değerlendirmek üzere araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, konuşma bozuklukları bağlamında oluşturulan dördüncü alt tema “yabancı kelime kullanma” alt teması olmuştur. Beş öğrencimizin, dinledikleri şarkıların etkisiyle konuşmalarında yabancı kelimelere yer verdiği gözlenmiştir. Bu öğrencilerimizin görüşleri şu şekildedir:

“ ‘Biladerim İçin’ şarkısında şey diyor mesela: ‘Hem sert hem funny, sen dert ben money.’ Konuşurken bir şey oluyor mesela ‘funny’ demeye falan başladım (Ege).”

“Geçen radyoda dinlemiştim. ‘Bay bay’ diye bir şarkı sonra onu dinledim konuşurken falan hep onu dediğimi fark ettim (Oktay).”

“(…) ‘Rap (rep) tarlasına maydonoz ektin. Pespayesiniz hep disconnected.’ Ceza’ nın şarkısıydı. O şarkıda ‘disconnected’ kelimesini duydum (İbrahim).”

“Mesela: ‘Mekânın sahibi geri döndü, bebeleri pistten alalım, alalım.’ diyor. Ben ‘pist’ kelimesini pek Türkçemde kullanmazdım genelde ‘alan, sahne’ falan derdim. Artık yani, ilgili bir olay oldu mu ‘pist’ demeye başladım (Güzide).”

“Şimdi bir örnek vereyim: Onurcan Özcan’ ı biliyorsunuzdur, duymuşsunuzdur belki. ‘Yaramızda Kalsın’ diye bir şarkısı var. Hatta şuan Merve Özbey ‘cover’ (kavır) ını yaptı diye biliyorum(...) (Hakan).”

Yukarıdaki ifadelerde de görüldüğü üzere Ege “funny”, Güzide “pist”, İbrahim “disconnected” kelimelerini dinledikleri rap şarkılar aracılığıyla duyduklarını ve günlük hayatta konuşurken bu ifadelere yer verdiklerini belirtmişlerdir. Hakan ise dinlediği pop müzik türüne ait bir şarkıdan söz ederken sevdiği şarkının, başka bir şarkıcı tarafından yeniden düzenlenerek seslendirilmesine ilişkin olarak “cover” ifadesini kullanmıştır. Orhan ise “bay bay” sözcüğünü muhtemelen dinlediği şarkıyla öğrenmemiş fakat dinlediği şarkının etkisiyle günlük hayatında sürekli bu sözcüğe yer verdiğini belirtmiştir.

Türkçe derslerinde öğrencilere verilen konuşma metinlerinin içerik ve nitelik yönünden zengin metinler olmasına özen gösterilmelidir. Özellikle dilimizde karşılığı olan yabancı kelimelerin kullanılmaması ile ilgili olarak öğrencilerde gerekli dil bilinci oluşturulmalıdır.

Argo kelime kullanma

Konuşma bozuklukları bağlamında, öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan beşinci alt tema “argo kelime kullanma” alt temasıdır. Bu alt temada üç öğrencimizin, dinledikleri rap (rep) şarkıların etkisiyle argo olarak nitelendirilen kelimeleri kullandıkları gözlenmiştir. Öğrencilerimizin görüşleri şu şekildedir:

“Ben öğreniyorum hocam ama yani şimdi aklımda... (Aklına gelen herhangi bir örnek olabilir.) Ama rap (rep) diyince işin içine hip-hop falan da giriyor ve bu tarzların hepsinde küfür ve argo da karışık var. Kalıyor akılda ama şimdi aklıma gelmiyor (Arda).”

“Mesela: ‘Mekânın sahibi geri döndü, ‘bebe’ leri pistten alalım, alalım.’ diyor. Ben ‘pist’ kelimesini pek Türkçemde kullanmazdım genelde ‘alan,

sahne' falan derdim. Artık yani ilgili bir olay oldu mu 'pist' demeye başladım (Güzide)."

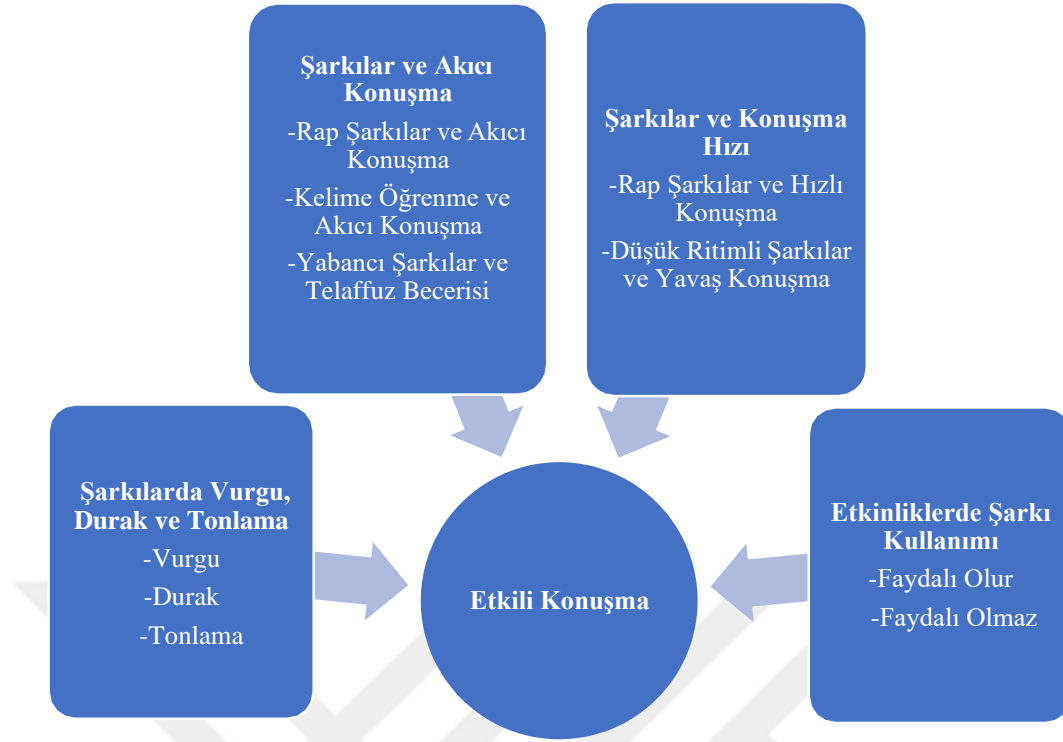
" 'Ezhel' dinliyorum. Dinlediğim diğer şarkıcılar da var. Orada harmana düştüm, moralimi bozamadı hiçbir 'gebeş!' diyor. Harman ve 'gebeş' mesela olur bence (Çağdaş)."

Yukarıdaki ifadelere göre üç öğrencimiz de aynı müzik türüne ait şarkılar dinlemektedir. Arda dinlediği şarkıların hemen hepsinde küfür ve argo sözcük bulunduğunu ve bunların aklında yer ettiğini ifade etmiştir. Güzide' nin ifade ettiği "bebe" kelimesi ile Çağdaş' ın ifade ettiği "gebeş" kelimeleri de argo olarak nitelendirilen kelimeler arasındadır.

Argo kelime kullanımı, hayatın içinde kabul edilen bir olgu olarak kabul edilse bile bireyler arasında iletişime zarar veren, insan ilişkilerini olumsuz etkileyen bir durumdur. Özellikle konuşma eğitimi bağlamında, öğrencilerin kendilerini argodan arınmış kelimelerle ifade etmesi sağlanmalı ve iletişim becerileri geliştirilmelidir.

Üçüncü Tema: Etkili Konuşma

Konuşma becerisini geliştirmeye yönelik verilen eğitimin en önemli amacı, dilin etkili şekilde konuşulmasını ve buna bağlı olarak kişinin kendini anlaşılabilir biçimde ifade etme yeterliliğine ulaşmasını sağlamaktır. Katılımcıların, şarkı ve konuşma becerisi ilişkine dair deneyimlerini belirleme amacıyla öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan üçüncü ana tema "etkili konuşma" temasıdır. Etkili konuşma teması; "şarkılarda vurgu, durak ve tonlama", "şarkılar ve akıcı konuşma", "şarkılar ve konuşma hızı" ve "etkinliklerde şarkı kullanımı" olmak üzere 4 (dört) alt temada incelenmiştir. Oluşturulan alt temalar şekil 6' da sunulmuştur.

Şekil 6. Etkili Konuşma Temasına İlişkin Ulaşılan Alt Temalar ve Kategoriler

Şarkılarda vurgu, durak ve tonlama

Etkili konuşma temasına ilişkin olarak oluşturulan ilk alt tema “şarkılarda vurgu, durak ve tonlama” alt teması olmuştur. Öğrencilerin bazıları, şarkılardaki konuşma unsurlarından (vurgu, durak ve tonlama) etkilendiklerini ifade etmiştir. Bu nedenle, bu alt temaya ilişkin “vurgu”, “durak” ve “tonlama” kategorileri oluşturulmuştur. Konuya ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Ya böyle nasıl desem? Bölük bölük konuştuğumuzda böyle durmanı anlayabiliyorsun mesela İngilizce ya da Türkçe şeylerde. Rap (rep) söylerken bir insanın nefes alıp öyle devam etmesi lazım oluyor. Onu anlıyorsun sen de dinledikten sonra ve kendi konuşmanda daha akıcı olabiliyor, anlaşılır bir halde. (...) Böyle rap (rep) müzik dinlerken arada bir duraksama oluyor orada nefes aldığını anlıyorsun. Durakladığında nefes aldığını anlıyorsun ve kendin de uygulayabiliyorsun bunu (Buğra).”

"(...) Rock (rak) müziklerde yükseğe çıkan şarkılar oluyor ya! O yüzden yükseğe çıkarken falan tonlamayı etkiliyor. Mesela topluluğa falan bir şey anlatırken bunları kullanabiliyoruz (Zeynep)."

"Şarkı böyle yavaş yavaş gider sonra bir anda duygu yükselişi falan yaşanır. Bir konuşma yaparım; insanlar sıkılmaya başlar ya da dinlememeye başlar, yükseltirim ses tonumu falan. Birini dinlerken sürekli aynı şekilde konuşursa falan ben sıkılırım. Önemli yerlere geldiği zaman vurgulaması hoşuma gider. Çünkü insanlar beş dakika dinler, on dakika dinler; sonrasında sıkılmaya başlar. Bu beş dakika, on dakika sonunda falan biraz daha ses tonunu yükselterek konuşsa ya da hüzünlü bir yere gelince üzgün konuşsa... Ben öyle düşünüyorum (Fatma)."

"Evet. Bazen şarkı söylerken sanki onlarla aynı anda sözlerin vurgulama ve benzeri şeyleri yaptığım için muhtemelen yansıyor olabilir (Leyla)."

"Evet yansıtıyorum. Mesela şiir okurken vurgu, durak ve tonlamaya çok yardımcı oluyor. Şarkı söylerken özellikle rap (rep) müzik söylerken hızlı söylediğimiz için kitap okurken de hızlı okuyoruz (Cem)."

Özellikle dinlediği müzik türünün, konuşma becerisine sağladığı katkıları dile getiren Buğra, bu durumu konuşma unsurlarından "durak" kavramı ile ilişkilendirmiştir. Burak'ın rap (rep) şarkı ile akıcı konuşmayı ilişkilendirme biçimi son derece önemlidir. Öğrencimiz, dinlediği rap (rep) şarkılarda sanatçıların şarkı sözlerini daha akıcı seslendirmek ve nefesini kontrol edebilmek adına bazı duraklamalar yaptığını belirtmiştir. İlgili durumu kendi konuşmasına uyarladığını belirten Burak, daha akıcı konuşabildiğini ifade etmiştir.

Zeynep; dinlediği şarkıların bazı bölümlerinin daha sakin, bazı bölümlerinin ise daha coşkulu söylenmesi ile konuşma unsurlarından "tonlama" kavramı arasında ilişki kurmuştur. Bilindiği üzere tonlama, konuşmayı sıradanlıktan kurtaran önemli bir konuşma unsurudur. Dinlediği şarkıların coşku yerlerinin - nakarat bölümünün- daha yüksek sesle söylendiğini ifade eden öğrencimiz, özellikle topluluk önündeki konuşmalarda doğru tonlamanın önemine değinmiştir. Fatma ise dinlediği şarkılarda duygu yükselişlerinde yapılan vurgu ve tonlamaya dikkat çekmiştir. Öğrencimiz, duygunun doğru şekilde aktarılması ve konuşmanın

sıkıcılıktan kurtarılması için mutlaka uygun yerde tonlama yapılarak konuşmanın tekdüzelikten kurtarılması gerektiğini belirtmiştir.

Dinlediği şarkılardaki “vurgu” unsurundan etkilendiğini ifade eden Leyla’nın yanı sıra Cem de şarkılardaki vurgu, tonlama, durak unsurlarından etkilendiğini belirtmiş ve bu durumun şiir okurken sağladığı katkıyı dile getirmiştir.

Bu bulgulara göre araştırmada bazı öğrencilerin; dinledikleri şarkılarda sanatçı tarafından yapılan vurgu, durak ve tonlamalardan etkilendiği gözlenmiştir.

Şarkılar ve akıcı konuşma

Etkili konuşma bağlamında, şarkı ve konuşma becerisine ilişkin öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan ikinci alt tema “şarkılar ve akıcı konuşma” alt teması olmuştur. Katılımcıların bazıları; dinledikleri şarkıların, akıcı konuşmaya katkı sağladığı yönünde görüş belirtmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin dinledikleri şarkılar ile akıcı konuşmaları arasındaki ilişki incelenmiştir. Konuya ilişkin öğrenci görüşleri “rap şarkılar ve akıcı konuşma”, “kelime öğrenimi ve akıcı konuşma” ve “yabancı şarkılar ve telaffuz becerisi” şeklinde kategorilendirilmiştir.

Rap şarkılar ve akıcı konuşma

Bazı öğrenciler; rap şarkıların etkisiyle daha hızlı konuşabildiklerini ve bu hızın da zamanla akıcı konuşmaya katkı sağladığını belirtmiştir. Konuya ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Kesinlikle, getiriyor! Yani, nasıl direk bir şarkıyı hızlıca okuyabiliyorsa ben de hızlıca konuşabiliyorum. (Peki, hızlı konuşmak; akıcı konuşmak mı demektir?) Hızlı konuşmak, kelimeleri hızlı söylemektir; akıcı konuşmaksa karşısındakine anlatarak konuşmaktır. Bende gayet verimli konuşmamdan insanların anladığını düşünüyorum yani. Hızlı konuşa konuşa artık daha iyi konuşmaya başlayabiliyorsun bence (Güzide).”

“Rap (rep) biraz daha konuşmaları böyle hızlandırıyor. Hızlı söylemeye çalıştıkça bir yerden sonra söyleyemediğin kelimeleri söyleyebiliyorsun (Cem).”

Güzide ve Cem için rap (rep) şarkıların, sözlü kültür unsurlarından biri olan tekerlemeler ile benzer görevi üstlendiği düşünülebilir. Bilindiği üzere konuşma

becerisini geliştirmek adına, konuşma organlarını daha hareketli hale getirerek sözcüklerin daha iyi boğumlandırılması için tekerleme çalışmaları yapılmaktadır. Özünde anlamsız olan benzer seslerin tekrarlanması esasına dayanan tekerleme çalışmaları, akıcı konuşmaya katkı sağlamaktadır. Yukarıda görüşlerine yer verilen iki öğrenci de dinlediğı rap (rep) şarkıların etkisiyle daha hızlı konuşabildiklerini ve bu hızın ise süreç içerisinde daha akıcı konuşabilmelerine katkı sağladığını ifade etmiştir.

Kelime öğrenme ve akıcı konuşma

Bazı öğrencilerimiz de akıcı konuşma ve şarkı arasındaki ilişkiyi, yeni kelime öğrenimi üzerinden açıklamıştır. Konuya ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Evet sağlıyor, git gide yani. Az önce de söylemişim, kelime dağarcığım geliştiğinde o öğrendiğim kelimeleri cümlemin içine de katıyorum. Konuşmamın geliştiğine inanıyorum (Buse).”

“Evet, rap (rep) müzik; hızlı söylenen bir müzik ve içerisinde –bütün sanatçılar yapıyordur bunu- bir sürü bilmediğimiz kelimeler oluyor. Onları da günlük hayatımızda söylerken daha önce söylediğim gibi sözcüklerden veya cümledeki anlamlarından anlamını bulabiliyoruz. Fazla kelime öğrenince daha akıcı konuşabiliriz (Zeynep).”

“Evet, çünkü yeni kelime öğreniyorsun hocam ve bir de hocam mesela onların ağız hareketlerini yaparak daha dinleyiciyi sıkmadan konuşuyorlar şarkıya göre. Mesela ben de öyle konuşuyorum (Murat).”

Görüldüğü gibi bazı öğrenciler, dinledikleri şarkıların kelime öğrenmelerini sağlaması ve konuşma hızlarını etkilemesi sebebiyle akıcı konuşmalarına katkı sağladığı yönünde görüş belirtmiştir.

Yabancı şarkılar ve telaffuz becerisi

Bu kategoride görüşlerine yer verilen öğrencilerin tümü, ağırlıklı olarak yabancı şarkı dinlediğini ifade etmiştir. Yabancı şarkı dinlediğini ifade eden öğrenciler, bu şarkıların etkisiyle telaffuz becerilerinin geliştiğini belirtmiştir. Bu öğrencilerimizin, konuya ilişkin fikirleri şu şekildedir:

“Bir keresinde bir şarkı vardı, tam hatırlamıyorum ne dediğini. Kelimeyi farklı telaffuz ediyordu. Ben de bir iki ay boyunca o kelimeyi yanlış telaffuz etmişim. Hiç farkına bile varmadım. Tamamen o şarkının etkisiyle öğrendim yanlış olduğunu (Ayla).”

“Türkçe şarkılarda pek olmuyor ama bunun içine İngilizce telaffuzumu geliştirmek girerse elbette dinlediğim şarkıların bunun üzerinde etkisi çok. Hatta Amerikan veya İngiliz İngilizcesi ile bile konuşmaya çalışıyorum (Cemre).”

“Özellikle İngilizce konuşurken telaffuzum ve biraz da akıcı konuşmamın geliştiğini söyleyebilirim (İnci).”

“İngilizce şarkılar çok kazandırıyor. Dinleye dinleye alıştıyorsun, ezberliyorsun sonra onları örnek almaya başlıyorsun bir süre sonra. Bunun da sana katkısı çok büyük oluyor (Merve).”

“Evet, kelimeyi böyle direk söyleyebiliyorsun. Şarkıdan da olsa aklına geliyor (Nilay).”

“Evet, mesela böyle yabancı bir şarkı dinlediğim zaman hızlı hızlı söylüyorum. Bazen hızlı hızlı giriveriyorum böyle konuya yani ya da böyle modern bir tane şarkı söylediğim zaman böyle ne bileyim çok lüks biriymişim gibi konuşuyorum (Şermin).”

Yukarıdaki bulgulara göre ağırlıklı olarak yabancı şarkı dinleyen öğrenciler, akıcı konuşma bağlamında Türkçe şarkılardan faydalanmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu öğrencilerimiz, yabancı şarkıların özellikle telaffuz becerisini geliştirdiğini ve bu sayede öğrendikleri yabancı dili daha akıcı şekilde konuşabildiklerini ifade etmiştir.

Şarkı ve konuşma hızı

Bazı öğrenciler dinlediği şarkılarla etkili konuşma arasındaki ilişkiyi, dinledikleri şarkıların konuşma hızlarına etkisi üzerinden açıklamıştır. Bu nedenle etkili konuşma teması bağlamında oluşturulan üçüncü alt tema, “şarkı ve konuşma hızı” alt teması olarak belirlenmiştir. Bu alt temaya ait öğrenci görüşleri, “rap şarkı ve hızlı konuşma” ve “düşük ritimli şarkılar ve yavaş konuşma” şeklinde kategorilendirilmiştir.

Rap şarkı ve hızlı konuşma

Özellikle rap (rep) müziğin akıcı konuşmaya katkı sağladığı yönünde görüş belirten öğrencilerin, bu şarkılardaki hız unsurunu konuşmalarına da yansıttıkları ayrıca hızlı konuşmayı, akıcı konuşma olarak değerlendirdikleri gözlenmiştir. Konuya ilişkin bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Sağlıyordur çünkü şarkılarda hızlı ilerliyor söylemeler falan. Söylerken biz de onlara eşlik ediyoruz daha çok. Onun için daha hızlı olduğunu düşünüyorum konuşmamın (Ceylin).”

“Evet, akıcı konuşmayı etkiliyor. Çünkü rap dinlediğim için ben hızlı konuşabiliyorum (İbrahim).”

Görüldüğü gibi öğrenciler, rap (rep) şarkı dinledikleri için hızlı konuştuklarını ifade etmiş ve hızlı konuşmayı akıcı konuşma olarak değerlendirmişlerdir. Bu noktada şu ayrıma dikkat etmek gerekir: Akıcı konuşma, konuşma hızı ile ilgili bir kavram olsa da hızlı konuşmak demek değil uygun hızda konuşmak demektir. Şöyle ki hızlı konuşma, konuşmadaki yüksek -hatta çoğunlukla anlaşılabilirliği olumsuz derecede etkileyen- tempodur. Akıcı konuşma ise anlaşılır bir hızda konuşurken konuşmanın vurgu, durak, tonlama ve ulama gibi konuşmanın birçok unsurunu uygun şekilde gerçekleştirmek demektir. Kuramsal bilgi eksikliğinden kaynaklanan bu kavram karışıklığı, toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından yaşanmaktadır. Öyle ki toplum içinde akıcı konuşmak isteyen bireylerin sık sık bu hatayı yaparak hızlı konuştukları görülmüştür. Bu nedenle yukarıda ismi geçen öğrencilere ait görüşler, “rap şarkı ve hızlı konuşma” ilişkisi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Rap şarkılar ve hızlı konuşmayla ilgili olarak Leyla ve Melisa da sırayla aşağıdaki görüşleri dile getirmişlerdir:

“(…) Ben rap (rep) şarkı dinlediğim için daha hızlı konuşuyorum diğerlerine göre. Öğretmenlerim de biraz yavaş oku diyorlar. O yüzden rap (rep) in biraz etkisi var hızlı konuşmamda (Leyla).”

“Rap (rep) şarkılar zaten söylerken hızlı geçiyor. Rap (rep) şarkıları olsun, normal şarkılar olsun... Onları söylerken hızlı söylerken geçtiği için ben de onların hızında konuştuğum için daha iyi oluyor konuşurken. Hızlı şarkılar, rap (rep) şarkılar... Hatta ben hızlı konuşuyorum ve ailem bunu

hep dile getiriyor. Ama normal şarkılar, akıcı şarkılarda normal konuşma seviyesinde oluyor (Melisa).”

Her iki öğrencimiz de dinlediği rap (rep) şarkıların hızlı konuşmalarına neden olduğunu belirtmiş fakat bu durumu akıcı konuşmayla ilişkilendirmemiştir. Öyle ki hızlı konuşmaları ile ilgili olarak İlayda öğretmenlerinden; Melike ise ailesinden birtakım uyarılar aldığını dile getirmiş ve iki öğrenci de bu durumu düzeltilmesi gereken bir konuşma sorunu olarak algıladıklarının mesajını vermiştir. Rap şarkılar ve hızlı konuşma arasındaki ilişkiye farklı bir açıdan bakan Ali’ nin düşünceleri ise aşağıdaki gibidir:

“Yani mantıken kazandırması gerekir ama orada mesela ne kadar çok kelime hızlı şekilde söyleniyorsa yani kelimenin yani verimlilik durumu azalıyor yani. Boş kelimeler çoğalıyor öyle rap (rep) lerde. Çünkü ne kadar çok kelime olursa o kadar boş kelime oluyor yani. Şimdi bizim tabi, bizim rap müzik dinleyince konuşma hızımız artabilir ama bu konuşma hızımızın verimli olarak artması önemli. Mesela boş kelimelerle benim kardeşim de hızlı konuşabilir böyle ama güzel kelimelerle, hoş kelimelerle konuşmak kitaplarla olur bence (Ali).”

BİLSEM’ de öğrenci olan ve müzikle yoğun şekilde ilgilenen Ali, rap (rep) şarkıların konuşmaya hız kazandırdığını fakat bu hıza anlamsız kelimelerin de eşlik etmesinden dolayı konuşmayı olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Rap (rep) şarkılarda, hız ve uyumu sağlamak adına söylenen anlamsız sözlerin konuşmaya bir katkı sağlamadığını dile getiren öğrencimiz, akıcı konuşmak için yararlanılması gereken kaynağın kitaplar olduğunu belirtmiştir.

Düşük ritimli şarkılar ve yavaş konuşma

Dinlediği şarkıların konuşma hızını yavaşlattığını ifade eden iki öğrencimizin görüşleri ise aşağıdaki gibidir:

“Şu dönemde bakarsak ben önceden kendimi çok iyi ifade edemezdim, çok şarkı da dinlemezdim. Ama şu anda ifade yeteneğimin bayağı iyi geliştiğini düşünüyorum. İnsanlarla sakin konuşabiliyorum. Dinlediğim şarkıların yavaşlığına bakarsak sakinliğimde yani kişiliğimde etkisi olduğunu düşünüyorum. Ben yavaş konuşan bir insanım öyle hızlı konuşamam. Etkili olduğunu düşünüyorum (Fatma).”

“Bence akıcı konuşmamızı sağlar. Çünkü örneğin: Böyle yavaş bir şarkı dinlediğimde; o şarkı diyelim ki aklımda, konuştuğunda o şarkı tarzında konuşabiliyorsun bazen aklında kaldığı kadarıyla. Genellikle benim öyle oluyor. Bence farklı bir şey değil, aynı şey (Ebru).”

Dinledikleri düşük ritimli şarkıların, konuşma hızlarını da düşürdüğünü belirten iki öğrenci de bu sayede daha anlaşılabilir şekilde konuştuklarını ifade etmiştir. Bu bulgunun hem ilginç hem de diğer öğrencilerin görüşlerini destekleyici nitelikte olduğu düşünülebilir. Çünkü öğrencilerin önemli bölümü, doğası gereği hızlı bir ritme sahip olan rap (rep) şarkıların etkisiyle hızlı konuştuklarını belirtmişlerdi. Ebru ve Fatma ise dinledikleri düşük ritimli şarkıların etkisiyle daha yavaş konuşarak anlaşılabilirlik düzeylerinin arttığını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak bu tema altında görüşlerine yer verilen öğrenciler, dinledikleri şarkıların konuşma hızlarına etki ettiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Etkinliklerde şarkı kullanımı

Etkili konuşma bağlamında, şarkı ve konuşma becerisi ilişkisine dair oluşturulan bir diğer alt tema ise “etkinliklerde şarkı kullanımı” alt teması olmuştur. Bu bölümde öğrencilerin daha etkili konuşabilmeleri adına, Türkçe derslerinde konuşma becerisi etkinliklerinde şarkılara yer verilmesine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu; bu durum hakkında olumlu yönde görüş belirtirken altı öğrencimiz ise şarkıların konuşma becerisi etkinliklerinde kullanılmasının, herhangi bir yarar sağlamayacağı yönünde görüş belirtmiştir. Buradan hareketle bu alt temadaki öğrenci görüşleri “faydalı olur” ve “faydalı olmaz” şeklinde iki kategoride incelenmiştir.

Faydalı olur

Genel olarak öğrenciler; Türkçe derslerinde konuşma etkinliklerinde şarkı kullanımının, konuşma becerisini olumlu yönde etkileyeceğine dair görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin önemli çoğunluğu, derslerin bu şekilde daha ilgi çekici ve daha eğlenceli hale geleceği şeklinde görüş belirtmiştir. Konuya ilişkin bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Dikkatimi çeker çünkü ben günlük hayatta fazla şarkı dinlediğimi düşünüyorum. Bazı şarkılardan etkilenerек konuşmamızı düzeltebiliriz, diye düşünüyorum (Zeynep).”

“Bence öğrencilerin dikkatini daha fazla çeker, öğrenme şeyi daha fazla artar, daha çok ilgi çeker, böyle daha eğlenceli olur yani. Normal okumaktansa şarkıyla birlikte dinlemek daha iyi olur (Leyla).”

“Güzel olur bence çünkü şarkı daha eğlenceli olur daha da öğretici olur. Ben hem şarkı söylemeyi seven biriyim. Sesim de bence güzel. Arkadaşlarım da öyle diyor hep. Bence güzel olur yani (Şermin).”

Görüldüğü gibi öğrenciler; Türkçe derslerinde, konuşma becerisi etkinliklerinde şarkı kullanımının dersi daha eğlenceli hale getireceği yönünde görüş belirtmişlerdir. Başka bir öğrencimiz Ali, şarkı dinlemeyi çok sevdiğini fakat Türkçe derslerini ise sevmediğini belirtmiştir. Bu nedenle Türkçe derslerinde şarkı kullanımının kendisini motive edeceğini belirten öğrencimiz, düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Çok faydalı olur hatta. Türkçe derslerini ben çok sevmiyorum açıkçası. Kendi dilimiz olduğu için saçma geliyor Türkçe dersleri benim açımdan. Müzikle verilirse benim dikkatimi kesinlikle çeker (Ali).”

Arkadaşları gibi konuşma becerisi etkinliklerinde şarkı kullanımının, dersi daha eğlenceli hale getireceğini belirten Melisa; konuşma anında bilinçsizce çıkarılan seslerin önüne geçmek için şarkılardan faydalanmanın etkili sonuçlar verebileceğini dile getirmiştir. Öğrencimizin düşünceleri şu şekildedir:

“Olabilir. Zaten şöyle bir şey var: Hem Türkçe derslerinin eğlenceli geçmesi için hem de bazı arkadaşlarımız sınıfta da var, konuşurken ben de yapıyorum. Demin fark ettim ‘uu...’ ‘uu...’ yapıyor arada ı’ lıyoruz. Şarkı dinlediğimiz zaman, şarkıyla bir onun önüne geçebiliriz (Melisa).”

Konuşma etkinliklerinde şarkı kullanımının ezber yeteneğini geliştireceğini ifade eden Güzide, buna bağlı olarak hafızanın da gelişeceğini belirtmiştir. Şarkı aracılığıyla kelime ezberlenmesine ve kelimelerin farklı şekilde kullanılmasına bağlı olarak kelime dağarcığının da gelişeceğini ifade eden öğrencimizin görüşleri şu şekildedir:

“Aslında öyle olsa çok mantıklı olur çünkü şarkılar insanın aklında kalıcı bir yer ediyor. İnsanların ezber yeteneklerini geliştiriyor, hafızasını geliştiriyor, kelime dağarcığını geliştiriyor. Gerçekten şarkıların, insanların hayatında çok özel bir yeri olduğunu düşünüyorum. Konuşma eğitimi de öyle verilse gerçekten eğlenceli olur (Güzide).”

Konuya farklı bir pencereden bakan Fatma ise konuşma etkinliklerinde şarkı kullanımının “kekemelik” problemi yaşayan kişiler üzerinde etkili olabileceğini şu şekilde ifade etmiştir.

“Ben faydalı olacağını düşünüyorum. Özellikle kekemelere hızlı şarkılar söyletsek falan kekemelikleri geçebilir belki (Fatma).”

Yukarıda görüşlerine yer verilen öğrenciler, Türkçe derslerinde şarkı kullanımının birçok nedenden dolayı konuşma becerisine katkı sağlayacağını ileri sürmüştür.

Faydalı olmaz

Şarkılar ve etkili konuşma arasındaki ilişkiye dair görüşleri alınan öğrencilerin bir bölümü; etkili konuşmanın sadece kitap okuyarak sağlanacağı, şarkı söylemek ile etkili konuşmanın farklı kavramlar olduğu ve şarkıların konuşmalarını olumsuz yönde etkilediği gerekçesiyle konuya ilişkin olumsuz yönde fikir beyan etmişlerdir. Örneğin Dilara, akıcı konuşmayı yalnızca kitap okuma ile ilişkilendirdiğinden şarkıların konuşmasına herhangi bir katkı sağlamadığını dile getirmiştir. Öğrencimizin görüşleri şu şekildedir:

“Bence akıcı konuşma şarkı ya da herhangi bir teknolojik aletle değil kitap okumayla ilgilidir. Bunun için pek bir yararı olduğunu düşünmüyorum (Dilara).”

Müzikle yakından ilgilenen ve birçok farklı türde şarkı dinlediğini ifade eden Hakan, şarkı dinlemek ve akıcı konuşmayı farklı kavramlar olarak değerlendirmiş ve görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Rock (rak) dinliyorum, pop dinliyorum bazen Türk sanat müziği dinliyorum, rap (rep) dinliyorum. Zaten rap (rep) müziğin temeli şiirin üstüne yazılmış bir melodi ve onun hızlı konuşu gibi geliyor bana. Ama konuşmama akıcılık kazandırmıyor. (Peki sebebi ne olabilir?) Ben akıcı

konuştuğumu düşünüyorum zaten. Dinlediğim şarkıların onun üstüne bir akıcılık kazandırdığını düşünmüyorum (Hakan).”

Yoğun şekilde şarkı dinleyen öğrencimiz, zaten akıcı şekilde konuştuğunu ifade etmiş ve şarkıların konuşmasına ayrıca bir katkı sağlamadığını belirtmiştir. Bir diğer öğrencimiz Gülçin ise konuya ilişkin düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır:

“Olabilir şarkının sözleriyle ilgili ama bence şarkı dinlemek ve akıcı konuşmak farklı şeyler (Gülçin).”

Öğrenciler tarafından yoğun şekilde dinlenen rap (rep) şarkılar, öğrencilerin önemli bir bölümü tarafından hızlı ya da akıcı konuşma ile ilişkilendirmişti. Arda ise diğer katılımcılardan farklı olarak düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Hayır. Mesela rap (rep) dinlediğim zaman hızlı söylemeye çalıştığım zaman kelimeleri tam söyleyemiyorum. Bence işe yaramıyor, dinlediğim şarkılar. Ama birazcık işe yarıyor olabilir, birazcık ama! (Arda).”

Yoğun şekilde rap (rep) şarkı dinleyen öğrencimiz, bu şarkıların etkisiyle hızlı konuştuğunda kelimeleri anlaşılır şekilde söyleyemediğini ve konuşmasının olumsuz yönde etkilendiğini belirtmiştir. Öğrencimiz konuşmasının devamında ise şarkıların akıcı konuşma üzerindeki etkisine dair *“Birazcık işe yarıyor olabilir, birazcık ama!”* diyerek konuya dair yaşadığı tereddütü de dile getirmiştir.

Dinlediği şarkıların gün içinde sık sık aklına gelmesinin konuşmasını olumsuz yönde etkilediğini belirten Oktay’ın ise görüşleri şu şekildedir:

“Hayır, aksine daha kötü konuşuyorum. Çünkü olmadık yerlerde aklıma geliyor sözler (Orhan).”

Ege ise konuşma etkinliklerinde, şarkı kullanımının dersi daha eğlenceli hale getirmekle beraber, sınıftaki disiplin ortamını ise olumsuz yönde etkileyeceğini dile getirmiştir. Öğrencimizin görüşleri şu şekildedir:

“Şarkılarla olsa daha eğlenceli olur ama ders civır, civıtlır yani. Bence faydalı olmaz (Ege).”

Yukarıdaki bulgulara göre Dilara, Hakan, Gülçin, Arda, Oktay ve Ege bahsettikleri gerekçelerden dolayı şarkıların konuşma etkinliklerinde kullanılmasının, konuşmalarına katkısının olmayacağını belirtmişlerdir.

Dördüncü Bölüm

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Alan yazında, öğrencilerin dinledikleri şarkıların nitel araştırma yöntemi kullanılarak incelendiği pek çok araştırma bulunduğu fakat bu araştırmalarda şarkıların dil ve içerik yönüyle incelendiği gözlenmiştir (Kır, 2016; Kök, 2019; Doğan, 2019; Eryılmaz, 2019; Bilgen ve Zeytin 2019). Şarkıların, temel dil becerileri ile ilişkisini inceleyen araştırmalara ise yabancı dil öğrenimi kapsamında hazırlanan çalışmalarda rastlanmaktadır (Kömür, Saraç ve Şeker, 2005; Yener Gökşenli, 2010; Köse, 2012; Güngör, 2015; Gümüş, 2019 ve Kahraman, 2019). Bu araştırmada, 7. Sınıf öğrencilerinin şarkıların konuşma becerisini geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşleri incelenmiş ve öğrencilerin görüşleri “kelime öğrenimi”, “konuşma hataları” ve “etkili konuşma” temaları altında gruplandırılmıştır. Aşağıda öğrenci görüşleri çerçevesinde oluşturulan üç temaya ilişkin sonuçlar ayrı ayrı incelenmiş ve bu incelemeler doğrultusunda birtakım önerilerde bulunulmuştur.

“Kelime Öğrenimi” Temasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın, şarkı ve kelime öğrenimi ilişkisine dair bulguları alan yazındaki diğer araştırmalarla tutarlılık göstermektedir. Araştırmada, öğrencilerin çoğu dinlediği Türkçe şarkılar aracılığıyla kelime öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Nitekim Çelikkol (2007) da 6. ve 7. sınıflarda öğrenim gören 87 öğrenci ile Türkçe derslerinde kelime kazanımında müziğin etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada; müziğin kullanılmasının kelime kazanımında, klasik yöntemle göre başarıyı arttırdığını nicel verilerle ortaya koymuştur. Benzer şekilde Ertek, Babeç ve Yıldız (2018) çalışmalarında, müziğin çocukların hem kelime dağarcığını arttırması hem de ritmik ve melodik beceriler geliştirmesi sebebiyle dil becerilerini de geliştirebileceği sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgulardan hareketle şarkıların, Türkçe kelime öğreniminde önemli bir materyal görevi üstlendiği söylenebilir.

Araştırmada şarkılar aracılığıyla kelime öğrendiğini ifade eden öğrencilerin önemli bölümü, bu kelimeleri sözlükten bakarak öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadeleri, bilinmeyen kelimeleri şarkı sözlerinin bağlamından hareketle tahmin ettiğini ve aile bireylerine sorarak öğrendiğini belirten öğrenci görüşleri izlemektedir. Yaman, (2010) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sözlük kullanma alışkanlıklarını araştırmış ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun, bilmedikleri kelimelerin anlamlarını ilk önce metnin bağlamından tahmin ederek öğrenmek yerine kelimelerin anlamlarına sözlükten bakarak ulaştıkları sonucunu elde etmiştir.

Araştırmada; şarkılar aracılığıyla kelime öğrendiğini ifade eden tüm öğrenciler, öğrendikleri kelimelerin kalıcı olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durumun gerekçesini ise şarkılardaki kafiye, ritim, müzik ve tekrar unsuru ile açıklamışlardır. Batur (2008) yaptığı çalışmada; ana dil eğitiminde ezgili ürünlerin, (şiir, bilmece, mani, türkü, şarkı vb.) kalıcı kelime öğrenimine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada sekizinci sınıfa giden ve Türkçe ders başarısı aynı olan 30 öğrenciyi iki gruba ayırmıştır. İlk gruba kelimelerin sözlük anlamları verilerek geleneksel yöntemlerle ders yapılırken diğer grupta ise kelime öğrenimi, ezgileştirilerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda ezgili ürünlerin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Talşık (2013) da kendisi tarafından bestelenen şarkıları İlkokul Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi derslerinde kullanarak öğrencilerin bilişsel ve tutumsal gelişimleri üzerindeki etkisini deneysel yöntemle incelemiştir. Araştırmacının ulaştığı sonuçlardan biri de Türkçe derslerinde şarkılarla gerçekleşen öğrenmelerin, geleneksel yöntemlerle gerçekleşen öğrenmelerden daha kalıcı olduğudur.

Öğrencilerin bazıları ise “ana dillerinin Türkçe olması”, “sadece yabancı müzik dinlemeyi tercih etmeleri” ve “Türkçe şarkıların anlamını bildikleri kelimelerden oluşması” sebebiyle Türkçe şarkıların kelime öğrenmelerine katkı sağlamadığını ifade etmiştir. Bu öğrenciler, kelime öğrenimi noktasında yabancı şarkılardan yararlandıklarını dile getirmişlerdir. Kömür, Saraç ve Şeker (2005), Köse (2012), Güngör (2015), Gümüş (2019) ve Kahraman (2019) da yaptıkları araştırmalarda; yabancı dil öğreniminde şarkılarla kelime öğrenmenin, geleneksel yöntemlere göre daha etkili sonuçlar doğurduğuna ulaşımlardır.

Araştırmaya katılan 2 öğrenci ise şarkıların kelime öğrenmelerine herhangi bir katkı sağlamadığını ifade etmiştir. Öğrencilerden birisi farklı türde şarkılar dinlemediğini ifade etmiş; diğer öğrenci de şarkıda duyduğu kelimeler hakkında herhangi bir araştırma yapmadığını belirtmiştir. Bu noktada, sürekli aynı şarkıyı dinlediğini ve bilmediği kelimeleri araştırmadığını ifade eden iki öğrencinin, şarkılar aracılığıyla kelime öğrenmemesi son derece olağan karşılanmıştır. Benzer duruma ilişkin olarak Yılmaz ve Doğan, (2014) 7. sınıfa gitmekte olan öğrencilerin Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerde anlamını bilmedikleri kelimeleri tespit etmeye çalışmışlardır. Sözü edilen konuya ilişkin 30 Türkçe öğretmeninden görüş alınmış ve bazı öğretmenler, öğrencilerde araştırma ve inceleme merakının olmaması nedeniyle sorun yaşadıklarını ifade etmiştir.

Sonuç olarak öğrencilerin şarkı ve kelime öğrenimi ilişkisine dair görüşleri farklılık göstermekle birlikte önemli bölümü, dinledikleri şarkılar aracılığıyla yeni kelimeler öğrendiklerini ve bu kelimelerin kalıcı olduğunu belirtmişlerdir.

“Konuşma Hataları” Temasına İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin, dinledikleri şarkılardan “konuşma hataları” bağlamında etkilendikleri gözlenmiştir. Araştırmada “konuşma hataları” teması; “yöresel ağız kullanımı”, “şarkılardaki telaffuz hataları”, “dinlenen şarkıcının etkisi”, “yabancı kelime kullanma” ve “argo kelime kullanma” şeklinde alt temalara ayrılarak incelenmiştir.

Araştırmada öğrenci görüşleri sonucunda elde edilen bulgular; bazı öğrencilerin şarkılardaki yöresel ağız unsurlarından (Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu vb.) mizahi amaçla ya da yöresel söyleyişleri güzel bulma nedenleriyle etkilendiğini göstermiştir. Karakoç Öztürk (2012) ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretmenlerinin konuşma eğitimine yönelik görüşlerini ve konuşma eğitiminde karşılaştıkları sorunları ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında, 10 Türkçe öğretmeni ile görüşmüştür. Araştırmada nitel veri toplama tekniği kullanılmış ve yapılan görüşmeler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre elde edilen bulgulardan bir tanesi de konuşma eğitiminde karşılaşılan en önemli sorunlardan birinin yerel ağız kullanımı olduğu yönündedir.

Konuya ilişkin görüşlerini paylaşan öğrencilerin, dinledikleri şarkıların etkisiyle konuşmalarında yabancı sözcüklere yer verdikleri ayrıca özellikle rap

(rep) şarkıların etkisiyle bazı argo kelimeler öğrendikleri gözlenmiştir. Kök (2019) rap (rep) şarkılardaki argo kullanımına ilişkin olarak yaptığı araştırmada, 4 rap (rep) müzik sanatçısının 8 şarkısını incelemiştir. Araştırmasında, şarkılarda kafiye ve uyumu sağlamak adına argo kelimelere yer verildiğini belirtmiştir. Kır (2016) ise yaptığı çalışmada, Eskişehir’ de alt kültür müziği temsilcisi olarak en fazla dinlenen 3 rap (rep) sanatçısının 9 parçasını içerik analizi yöntemiyle incelemiştir. Araştırmacı; incelediği rap (rep) şarkılarda cinsiyetçi yaklaşımın, özellikle de erkek egemen dilin küfürlü sözlere yer verilmesine neden olduğu bulgusunu elde etmiştir. Bu noktada, araştırmadan elde edilen bulguların diğer araştırma sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

Bazı öğrencilerin de dinledikleri şarkıların etkisiyle telaffuzla ilgili birtakım konuşma hatası yaptığı gözlenmiştir. Bu durumun sebeplerinin başında dinlenen şarkılardaki konuşma hatalarının yanı sıra dinlenen şarkıcının etkisi de gelmektedir. Öyle ki öğrenciler özellikle ses tonu, yöresel ağız kullanımı ve konuşma hızı yönleriyle şarkılarını dinledikleri kişi veya kişilerden etkilendiklerini belirtmişlerdir. Yıldırım Bilgen ve Meral Zeytin, (2019) 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencileri tarafından en çok dinlenen 15 şarkıyı içerik ve dil bakımından analiz etmiştir. Araştırmada öğrencilerin dinledikleri şarkıların çoğuna egemen olan duygunun karamsarlık ve umutsuzluk olduğu, özellikle rap (rep) şarkılarda cinsellik, kaba sözler, zararlı maddeler ve isyan gibi öğrencilerin gelişimlerine uygun olmayan unsurların yer aldığı ve şarkılarda dili kullanmada özensiz davranıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Doğan (2019) da öğrencilerin en fazla dinlediği düşünülen 20 Türkçe pop şarkısını dil estetiği açısından değerlendirmek üzere 53 Türkçe öğretmeni ile görüşmüştür. Araştırmacı, bu şarkıların dil kullanımı noktasında yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Eryılmaz (2019) yaptığı araştırmada; 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 yıllarında pop müzik türüne ait en çok dinlenen ve indirilen şarkıları içerik analizi ilkelerine göre analiz etmiştir. Kodlama işlemi sonucunda elde edilen verilere göre ilgili şarkıların; kalıplaşmış söz kullanımı ve kelime dağarcığını geliştirme bakımından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca şarkılarda yabancı kelime, küfür, hakaret ve argo kullanımına geniş yer verildiği belirtilmiştir. Bu araştırmada da öğrencilerin çoğunun müzik tercihleri, rap (rep) ve pop müzikten yanadır. Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda; şarkılardaki dilin kullanımına ilişkin yapılan değerlendirme, diğer

araştırmalarda yapılan değerlendirmelerle örtüşmekte ve öğrencilerin geneli tarafından dinlenen şarkılarda dilin özensiz kullanıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Efe ve Sonsel (2019) tarafından yapılan araştırmada, incelenen şarkılar arasında tür açısından en fazla dinlenen şarkıların pop ve rap (rep) müzik türüne ait şarkılar olduğu gözlenmiştir. Araştırmaya göre dinleyici kitlesinin rap (rep) müziğe eğilim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya göre rap (rep) müzik, alt kültür müziği olarak tanımlanmış ve yeni dönemde kendisine daha geniş bir zemin bulacağı sonucuna ulaşılmıştır. Hem Türkiye’deki hem de dünyadaki insanların dinlediği şarkı türlerine ilişkin veriler incelendiğinde en çok dinlenen şarkı türlerinin yine pop, hip-hop ve rap (rep) müzik türündeki şarkılar olduğu gözlenmiştir. Şenel (2014) çalışmasında bireylerin müzik seçimlerinde yaş, cinsiyet, etnik köken, psikolojik durum, medya etkisi gibi pek çok durumun etkili olduğunu belirtmiştir. Ergenlik döneminde bulunan 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun dinledikleri şarkıların pop ve hip-hop/ rap (rep) türünde şarkılar olduğunu ifade etmiştir. Bu araştırmada da öğrenciler tarafından dinlenen müzik türleri, diğer araştırmalarla benzerlik göstermektedir.

Bu doğrultuda insanların, Türkiye’de ve dünyada en fazla dinlediği şarkı türlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Küreselleşen dünyada gelişim gösteren teknoloji ve medya araçlarıyla beraber, müzik dinleme alışkanlıkları gün geçtikçe artış göstermektedir. Bugün dünyada en çok dinlenen şarkı türlerinin; genel olarak pop ve rap (rep) müzik olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Türkiye’de de en çok dinlenen şarkı türlerinin genel olarak pop ve rap müzik olduğu tespit edilmektedir. Bu şarkı türlerinin, bireyler üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise müzik ve bireyin etkileşim halinde olmasıdır. Dinleyiciler; şarkılara kolaylıkla erişmekte ve şarkılar, bu yolla kendi dinleyici kitlesini oluşturmaktadır. Şarkılar ve şarkı türleri, bilgi sahibi olunmak istenen toplumla ilgili bilgi sunabildiği için toplumsal zeminde önem arz etmektedir.

Sonuç olarak özellikle teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, çeşitli medya araçlarıyla birlikte müzik dinleme alışkanlığının da artmasına sebep olmuştur. Bunun sonucu olarak öğrenciler hem konuşma becerisine hem de değerler eğitimine dair içerisinde olumlu ve olumsuz örnek teşkil edecek pek çok şarkı ile karşılaşmaktadır. Araştırmada bazı öğrenciler, dinledikleri şarkılardan “konuşma hataları” bağlamında etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Öte yandan araştırmada;

“doğal Şekilde konuşmayı tercih etmeleri” ve “ornek aldıkları kişilerin farklı olması” nedenleriyle Şarkılardaki sœyleniŐ özelliğinden etkilenmediğini ifade eden œđrenciler de bulunmaktadır.

“Etkili Konuşma” Temasına İlişkin SonuÇlar

“Etkili konuşma” teması; “Şarkılarda vurgu, durak ve tonlama”, “Şarkılar ve akıcı konuşma”, “Şarkılar ve konuşma hızı” ve “etkinliklerde Şarkı kullanımı” olmak üzere 4 (dœrt) alt temada incelenmiştir.

Araştırmada bazı œđrenciler, dinledikleri Şarkılarda yapılan vurgu, tonlama ve durak unsurlarından olumlu yœnde etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Çerçi, (2013) 7. sınıflarda œđrenim gœren 73 œđrenciyle yaptığı ŐalıŐmada dinleme destekli œđretimin konuşma eğitimine etkisini araŐtırmıŐtır. Araştırmacı; Tœrkœe derslerinde konuşma eğitiminin vurgu, tonlama ve durak konularının œđretilmesinde dinleme destekli materyallerle yapılan œđretimin, dil bilgisi kuralları œerœevesinde hazırlanan yazılı materyallere gerœekleŐen œđretime gœre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ertuğrul (2006) tarafından yapılan ŐalıŐmada da Şarkı sœylemenin temel œđelerinden birisi olan diksiyonun; ses eğitimi bakımından œnemi, mœzik eğitimi, ses eğitimi, konuşma eğitimi ve dil mœzik ilişkileri ele alınmıştır. GerœekleŐtirilen ŐalıŐma sonucunda diksiyon eğitiminin yalnızca gœzel konuşmaya yœnelik bir ders olarak gœrœlmemesi gerektiği, ses eğitimi iœinde de bu eğitime konuşma eğitimi olarak yeterince yer verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

œđrencilerin œođu daha akıcı konuşabilmeleri adına, Tœrkœe derslerinde konuşma becerisi etkinliklerinde Şarkılara yer verilmesine ilişkin olumlu yœnde gœrœŐ belirtmiştir. Derslerin bu Şekilde daha ilgi œekici ve daha eğlenceli hale geleceğini ifade eden œđrenciler; ezber yeteneklerinin gelişmesinde, daha kalıcı œđrenmeler sağlanması, konuşurken œıkarılan gereksiz seslerin ve kekemelik sorununun œnœne geœilmesinde etkinliklerde Şarkı kullanılmasının faydalı olabileceği yœnœnde gœrœŐ belirtmişlerdir. Aycan, (2017) ses eğitimi derslerinin interaktif Şekilde iŐlenmesinin dersleri daha eğlenceli hale getirdiğini ve œđrencilerin dikkat seviyelerini arttıarak daha kalıcı œđrenmeler sağladığını belirtmiştir. Őœkaya (2018) da kekemeler ile yaptığı ŐalıŐmada, mœzik terapisinin konuşma ve dil gelişimi noktasında olduğu olumlu sonuÇlar verdiğini belirtmiştir.

Bir dilde öğrenilen kelime sayısı arttıkça o dili konuşma becerisi de gelişecektir. Bu nedenle yeterli bir sözcük dağarcığı, etkili ve güzel konuşabilmenin temelini oluşturur. Araştırmada öğrenciler, dinledikleri şarkılar aracılığıyla kelime hazinelerini geliştirdiklerini ve konuşmalarının daha akıcı hale geldiğini belirtmişlerdir. Özbay ve Melanlıoğlu (2008) öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için kelime hazinelerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Akıcı konuşma bağlamında, rap (rep) şarkı dinleyen öğrencilerin bir bölümü; rap (rep) şarkıların seslendirilmesi sırasında meydana gelen hızlı konuşma çabasının, konuşma organlarını daha hareketli hale getirdiğini ve bu sayede daha akıcı konuşabildiklerini ifade etmişlerdir. Yani rap (rep) şarkı dinleyen bu öğrenciler için dinledikleri müzik türünün, akıcı konuşmaya katkı noktasında bir anlamda tekerleme görevi gördüğü söylenebilir. Çakan ve Gül (2018) konuşma bozukluklarının tedavisi sürecinde bireyin vücudunu gerginlikten kurtarmak amacıyla nefes egzersizleri, ses kaslarını çalıştırmak amacıyla ses egzersizleri, ritimsel bozuklukların giderilmesi amacıyla da ritim ve vurgu çalışmaları yapıldığını belirtmişlerdir. Araştırmacılar konuşma bozukluklarının tedavisinde nefes-ses egzersizleri ve şarkı söyleme çalışmalarının olumlu sonuçlar ortaya çıkardığını ifade etmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen başka bir bulgu ise yabancı şarkı dinleyen öğrencilerin, bu şarkıların etkisiyle telaffuz becerilerini geliştirdiği yönündedir. Batdı (2012) araştırmasında şarkıların yabancı dil becerilerini geliştirmedeki rolüne ilişkin öğrenci görüşlerine yer vermiş ve şarkıların dil becerileri, kelime öğretimi ile telaffuz becerileri noktasında önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Kömür, Saraç ve Şeker (2005), Köse (2012), Güngör (2015), Gümüş (2019) ve Kahraman (2019) yaptıkları araştırmalarda; sürekli şarkı dinlemenin, şarkıları tekrarlamamanın yabancı dil öğrenimine sağladığı katkıları dile getirmişlerdir. Araştırmalarında şarkılar aracılığıyla yabancı dil öğreniminin, geleneksel yöntemlere göre daha verimli olmasının yanı sıra günlük konuşma dilini öğrenme becerisini de geliştirdiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmada rap (rep) şarkı dinleyen öğrencilerin bir bölümünün, hızlı konuşmayı akıcı konuşma olarak değerlendirdikleri gözlenmiştir. Bu öğrenciler, rap (rep) şarkıların etkisiyle hızlı konuşabildikleri için aynı zamanda akıcı konuşabildiklerini de ifade etmişlerdir. Akıcı konuşmayı, konuşmadaki

anlaşılabilirlik düzeyi ile ilişkilendiren iki öğrenci ise düşük ritimli şarkılar dinlemeyi tercih etmeleri nedeniyle konuşma hızlarının da yavaş olduğunu belirtmiş ve bu sayede konuşmalarının anlaşılabilir seviyede olduğunu ifade etmişlerdir. Görüldüğü üzere öğrencilerin akıcı konuşma ve dinledikleri şarkılar arasındaki ilişkiyi değerlendirme biçimleri farklılık göstermektedir. Fakat bu öğrenciler için ortak nokta şudur: Öğrenciler, dinledikleri şarkıların konuşma hızlarını şekillendirdiğini ifade etmektedirler. Öğrencilerin dinledikleri şarkılardaki ritmin, konuşma hızlarını etkilediğini ifade etmesi bu araştırmada elde edilen önemli bulgulardan bir tanesidir.

Toplam altı öğrenci ise dinledikleri şarkılar ile etkili konuşma arasında bir ilişki bulunmadığını ifade etmiştir. Bu öğrenciler; “akıcı konuşmanın kitap okumayla sağlanacağı”, “şarkılardaki söyleyiş bozukluklarının konuşmalarını olumsuz etkilediği” ve “şarkı dinleme ile akıcı konuşmanın farklı kavramlar olduğu yönünde” görüş belirtmişlerdir.

Öneriler

Öğrencilerin dinlediği şarkıların konuşma becerilerini geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmada -içeriğinde öğrencilerin gelişim süreçlerini olumsuz yönde etkileyecek herhangi bir ögenin bulunmaması koşulu ile şarkıların konuşma eğitiminde kullanılmasına ilişkin ilgililere katkı sağlayacağı düşünülen şu önerilerde bulunulmuştur:

- İşitsel materyal kullanımının, konuşma becerisini geliştirme sürecinde yazılı materyallere göre daha etkili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Türkçe derslerinde, konuşma becerisine yönelik kazanımlar aktarılırken içerisinde şarkıların yer aldığı dinleme destekli materyaller kullanılabilir.
- Yapılan görüşmelerde öğrencilerin çoğu, şarkılar aracılığıyla kelime öğrendiklerini ve bu kelimelerin; şarkılardaki ritim, kafiye, müzik ve tekrar unsurlarının etkisiyle kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Buradan hareketle öğrencilerin, kelime hazinelerini geliştirebilmeleri için şarkılardan faydalanılabilir.
- Konuşma eğitimine dair ilke ve kurallar, öğrenciler tarafından en çok dinlenen rap (rep) ve pop müzik türüne ait şarkıların melodileri üzerine yazılıp bestelenerek öğrencilere aktarılabilir.

- Bilindiği üzere konuşma becerisini geliştirmek adına yapılan artikülasyon çalışmalarında, özellikle dudak tembelliğinin önüne geçmek için tekerleme çalışmalarından yararlanılmaktadır. Öğrencilerin severek dinlediği ve doğası gereği hızlı söylenen rap (rep) şarkılar, konuşma organlarını daha hareketli hale getirebilmek için tekerlemelerle benzer görevde kullanılabilir.
- Türkçe öğretmenleri, öğrenciler tarafından en çok dinlenen müzik türlerini araştırıp içlerinde Türkçenin etkili ve güzel şekilde kullanıldığı örneklerle konuşma becerisini geliştirmeye yönelik birtakım çalışmalar yapabilir.
- Araştırmada, yöresel ağızla söylenen şarkılardan etkilendiğini ifade eden öğrencilerin de bulunduğu gözlenmiştir. Sınıfta yöresel ağızla konuşan öğrencilere, ölçünlü dil ile söylenen şarkılar dinletilebilir.
- Araştırma İzmir ilinin Ödemiş ilçesi ve 7.sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Bu noktada Türkçe öğretimi bağlamında, öğrencilerin dinledikleri şarkılar ile konuşma eğitime ilişkin araştırmaların sayısı artırılabilir.

Kaynakça

- Akgül, G. (2010). *İlköğretim Türkçe (6, 7, 8 Sınıflar) 2006 öğretim programında yer alan okuma, dinleme, konuşma, yazma öğrenme alanlarındaki kazanımların bütünsel beyin modeline göre analiz edilmesi, sınıflandırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antakya.
- Aksoy, N., ve Ertuğrul, U. S. T. A. (2020). Ortaokul öğrencilerinin eğitim bilişim ağı (EBA) sistemindeki dijital rozet kullanımına ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 5(1), 59-74.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2012). *Karşılaştırmalı araştırma teknikleri doktora dersi ödevi kitap özeti: sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Altunkaya, H. (2017). Konuşma ile ilgili temel kavramlar. İçinde A. Akçay, ve S. Baskın (Ed). *Etkinliklerle hafta hafta konuşma eğitimi* (s. 25-56). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Angı, Ç. E. (2013). Müzik kavramı ve Türkiye’de dinlenen bazı müzik türleri. *İdil*, 2(10), 59-81.
- Ataseven, F. (1998). Değişen sınıf içi öğretim ortamları ve şarkılarının yabancı dil öğretiminde araç olarak kullanılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 189 -198.
- Aycan, K., (2017). Hareket, konuşma ve şarkı söyleme odaklı elementer ses eğitimi uygulamaları. *Turkish Studies*, 12(14), 1-18.
- Babaç, E. E. ve Yıldız, G. (2018). Dil gelişiminde müziğin yeri. *Mehmet Akf Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 13(3), 10-22.
- Bağcı Ayrancı, B. (2016). Konuşma, konuşma eğitimi ve Türkçe programlarındaki yeri, *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 4, 15-24.

- Balaban, Y. (2014). *Canlandırma filmlerinde kültür bağlamında beden dili kullanımı: Disney ve Miyazaki filmlerinin incelenmesi* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Banguoğlu, T. (1990). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Barın, M. (2018). Konuşma becerisi: konuşma ve yazı dili. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 1903-1913.
- Başaran, M. ve Erdem, İ. (2009). Öğretmen adaylarının güzel konuşma becerisi ile ilgili görüşleri üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 743-754.
- Batdı, V. (2012). Yabancı dil öğretiminde eğitsel oyunların kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 317-324.
- Berk, R. A. (2008). Music and music technology in college teaching: *Classical to hip hop across the curriculum*. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 4(1), 45-67.
- Biber Öz, N. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 101-106.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2018). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri. (25. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çakan, M., ve Gül, G. (2018). Ses eğitimine kullanılan nefes ve ses egzersizlerinin konuşma bozukluklarının giderilmesinde kullanılabilirliği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 4(8), 50-63.
- Çelikkol, Ö. (2007). *Kelime kazanımında müziğin etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çerçi, A. (2013). *Konuşma eğitiminin telaffuz, vurgu ve tonlama konularının dinleme destekli öğretimi* (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çevik, N. (2002). *Konuşma tekniği*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Çintaş Yıldız, D. (2015). Etkileşimli öğretim stratejisinin Türkçe eğitimi ana bilim dalı öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14-43.

- Çintaş Yıldız, D. ve Yavuz, M.(2012). Etkili konuşma ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 319-334.
- Çotuksöken, Y. (2013). *Uygulamalı Türkçe yazılı ve sözlü anlatım*. İstanbul: Papatya.
- Çuhadar, C. H. (2007). Toplumsal yaşamda müziğin yeri ve önemi. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 38. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, 10-15 Eylül 2007, Ankara, *Bildiriler İçinde* (195-210).
- Demircan, Ö. (2015). *Türkçenin dizimi*. İstanbul: Der Yayıncılık.
- Develi, H. (2011). *Dil doktoru dile ve Türkçeye dair yazılar*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Dinar Dizdar, T. (2018). *Kişilerarası iletişimde beden dilinin iknaya etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, T. (2019). *Türkçe pop şarkılarının dil estetiği açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Efe, M. ve Sonsel, Ö. B. (2019). Türkiye'de dinlenen popüler müziklerin incelenmesi: Spotify örneği. *İdil*, 60, 975–983
- Eken, N. T. (2017). Diksiyon. İçinde A. Akçay, ve S. Baskın (Ed). *Etkinliklerle hafta hafta konuşma eğitimi* (s. 103-130). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekici, T. (2016). Müzik öğretmeni yetiştirmede konuşma eğitiminin önemi. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 15(58), 9-37.
- Engin, E. Z. (2010). *Ses telleri hastalıklarının sayısal görüntü işleme yöntemleri ile tanınması* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ercan, H. (2014). *Klasik Batı müziği eğitimi veren devlet konservatuvarı müzik lisans öğrencilerinin müzikal beğenileri ve müzik dinleme alışkanlıklarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Erdem, İ. (2017). Diksiyon. İçinde F. Temizyürek, İ. Erdem, ve M. Temizkan. *Konuşma Eğitimi Sözlü Anlatım* (s. 93-132). Ankara: Pegem Akademi.

- Eren Şengül, M. (2019). *Sözlü iletişim becerilerinde karşılaşılan sorunlar: Fransızca öğretmen adayları örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ergenç, İ. (1995). *Konuşma dili ve Türkçenin söyleyiş sözlüğü*. Ankara: Simurg.
- Ertuğrul, A. (2006). *Mesleki müzik eğitimi veren konservatuarlardaki diksiyon eğitiminin niteliği* (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Eryılmaz, R. (2019). Türkçe eğitiminin genel hedefleri çerçevesinde popüler Türkçe şarkıların içerik analizi. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 11(3), 87-102.
- Firdaus, E. A. (2013). Textual meaning in song lyrics. *Passage*, 1(1), 99-106.
- Fletcher, L. (2017). *Konuşma sanatı*. (Çev. Ş. Filiz). İstanbul: Omega Yayınları.
- Giray, Ü. (2017). *Türkçeyi güzel konuşma ve okuma kılavuzu*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Göçen, G. (2011). *Televizyonun konuşma becerisine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gökşenli, E. Y. (2012). Yabancı dil olarak İspanyolca öğretiminde müziğin öğretim aracı olarak kullanımı. *Dergi Park Akademik Dergisi*, 6, 13-43.
- Güler, E. ve Hengirmen, M. (2005). *Ses bilimi ve diksiyon*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Gümüş, S. (2019). *Çocuklara yabancı dil olarak Fransızca'nın öğretiminde şarkı destekli kelime öğretiminin önemi ve başarıya etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gün, M. (2017). *Beden Dili ve Hitabet*. İçinde A. Akçay, ve S. Baskın (Ed.). *Etkinliklerle Hafta Hafta Konuşma Eğitimi* (s. 57-94). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güneş, F. (2017). *Türkçe öğretimi yaklaşımı ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güngör, Z. (2015). Yabancı dil öğretiminde şarkıların kullanımı: Fransız dili eğitimi bölümü öğrencileriyle bir uygulama. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (4), 141-151.
- Gürhan, D. (2013). *Ses eğitimi çalışmalarının politikacıların konuşma becerilerine etkisi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Gürzap, C. (2017). *Söz söyleme ve diksiyon*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Herman, T. (2019). *K-Pop Ranked as One of the Most Popular Genres in the World, According to IFPI 2019 Music Listening Report*. Retrieved from <https://www.billboard.com/articles/columns/k-town/8531464/k-pop-most-popular-genres-world-ifpi-music-listening-report#:~:text=K%2Dpop%20is%20one%20of,Industry's%20Music%20Listening%202019%20report>.
- İzğören, A. Ş. (2019). *Dikkat vücudunuz konuşuyor!* Ankara: Elma Yayınevi.
- Kahraman, H. (2019). *Şarkı ve müziğin yabancı dil öğretiminde yeri ve önemi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kahyaoğulları Aksoy, S. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin beden dili kullanış amaçları ile öğrencilerin algılayışları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler* (33. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kıbrıs, İ. (2011). *Türkçe 2 sözlü anlatım güzel konuşma diksiyon*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kır, B. (2016). *Alt kültür müziği olarak rap şarkı sözleri üzerine bir inceleme* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kıymaz, M. S. (2017). *Konuşma hataları*. İçinde A. Akçay, ve S. Baskın (Ed.). *Etkinliklerle hafta hafta konuşma eğitimi* (s. 154-187). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Koç-Başaran, Y. (2017). *Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı*. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47), 480-495.
- Kolat, P. (2018). *Flüt eğitiminde diyafram nefesi öğretimi ve doğru nefes kullanımı ile diyaframdan üfleme çalışmaları* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

- Kök, J. (2019). *Popüler Batı müziği şarkı sözlerinde argo kullanımı ve dil bilimsel analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Kömür, Ş., Saraç, G. ve Şeker, H. (2005). Şarkılarla İngilizce öğretimi (Muğla örneği). *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 109-120.
- Köse, B. (2012). *Yabancı dil öğretiminde şarkının kullanımı* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (13) 287-309.
- Kurudayıoğlu, M. (2013). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Kriter Yayıncılık.
- Melanlıoğlu, Y . (2012). *Dinleme becerisinin geliştirilmesinde ailenin rolü*. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi , 7 (29) , 65-77
- Navarro, J., & Karlins, M. (2019). *Beden dili*.(Çev. T. Taftaf). İstanbul: Alfa.
- Okur, S. (2013). *Diksiyon güzel ve etkili konuşma sanatı*. İstanbul: Öteki Adam Yayınları.
- Onan, B. (2005). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde dil yapılarının anlama becerilerini (okuma / dinleme) geliştirmedeki rolü* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Onan, B. ve Akgül, G. (2012). İlköğretim ikinci kademe Türkçe programındaki kazanımların Ned Hermann' ın bütünsel beyin modeline göre değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 36 (1) , 111-139 .
- Oyman Özorak, Ö. (2019). *Çocuk şarkılarının otizmli çocuklardaki konuşma problemlerine etkileri* (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Özbay, M. ve Çetin, D. (2011). Dinleme becerisinin geliştirilmesinde prozodik farkındalığın önemi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26), 155-175.
- Özdemir, E. (2016). *Konuşma sanatı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özkırımlı, A. (2001). *Türk dili dil ve anlatım*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Padem, H., Göksu, A., ve Konaklı, Z. (2012). *Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sarajevo: International Burch University Publication.
- Ratnasari, H. (2007). *Songs to improve the students' achievement in pronouncing English words* (A Final Project). Semarang State University, Indonesia.
- Richter, F. (2018). *The World's Favorite Music Genres* [Fotoğraf]. Retrieved from <https://www.statista.com/chart/15763/most-popular-music-genres-worldwide/>
- Sallabaş, M. E. (2011). *Aktif öğrenme yönteminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sevim, O. (2017). Konuşma ilkeleri ve konuşmacı özellikleri. İçinde A. Akçay, ve S. Baskın (Ed.).*Etkinliklerle hafta hafta konuşma eğitimi* (s. 236-255). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Shen, C., (2009). Using English songs: an enjoyable and effective approach to ELT.*English Language Teaching*, 2,1, 88-94.
- Silver, D., Lee, M. and Childress, C. C. (2016). Genre complexes in popular music.*PloS ONE*,11(5), 1-23.
- Şenbay, N. (2018). *Söz ve diksiyon sanatı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Talışık, E. (2013). *İlkokul Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi derslerinde öğretim materyali olarak şarkıların kullanılmasının öğrencilerin başarı ve tutum gelişimleri üzerindeki etkisi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taşer, S. (2015). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Pegasus Yayıncılık.
- Temizkan, F. (2017). Sözsüz iletişim ve beden dili. İçinde F. Temizyürek, İ. Erdem, ve M. Temizkan. *Konuşma eğitimi sözlü anlatım* (s. 17-25). Ankara: Pegem Akademi.
- Thompson, W. F. ve Russo, F. A. (2004). The attribution of emotion and meaning to song lyrics. *Polskie Forum Psychologiczne*, 9 (1), 51-62.
- Topçuoğlu, F., ve Özden, M. (2012). *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6(24), 543- 559.
- Tüzemen, T. (2016). *Akademik çelişki tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisi* (Yükseklisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Uluçay, T. (2018). Lise öğrencilerinin dinledikleri müzik türlerinin şiddet eğilimlerine etkisi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 41, 135-153.
- Uygur, N. (2018). *Yaşama felsefesi*. Ankara: Yapı Kredi Yayınları.
- Üçkaya, F. (2018). *Müzik terapisinin kekemelik tedavisindeki yeri* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Ünsal, F., ve şahin, H. (2015). *Spikerlik ve Türkçenin kullanımı*. Ankara: TRT Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- Üstünel, G. (2011). *Etkili iletişim becerileri ve beden dili* (Yüksek Lisans Tezi). Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Yaman, H. (2010). Öğrencilerin sözlük kullanma alışkanlıkları üzerine bir değerlendirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 735-751.
- Yangil, K., ve Topçuoğlu, F. Ü. (2019). İkne etme tekniğinin konuşma tutumu üzerindeki etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi* , 7(2), 321- 336.
- Yavuzer, H. (2018). *Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle çocuğunuzun ilk 6 yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım Bilgen, D. ve Meral Zeytin, ř. (2019). 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin dinledikleri şarkıların içerik ve dil yönünden incelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks (Türk Dünyası Dergisi)*, 11, 2, 319-340.
- Yıldız, C. (2010). Konuşma öğretimi. İçinde C. Yıldız (Ed.). *Yeni öğretim programına göre Türkçe öğretimi* (s. 155- 178). Ankara: Pegem Akademi.

Yılmaz, H. ve Semerci, S. Y. (2017). Dil ve konuşma bozuklukları. İçinde A. Akçay, ve S. Baskın (Ed). *Etkinliklerle hafta hafta konuşma eğitimi* (s. 190-203). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yılmaz, T. ve Doğan, Y. (2014). 7. sınıf öğrencilerinin anlamını bilmedikleri kelimeler ve Türkçe ders kitaplarındaki kelime çalışmaları bağlamında kelime öğretimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 279- 295.

Ekler

Ek-1: Araştırma İzin Dilekçesi

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİNE

10/12/2019

BAŞVURU NO	201912102941779990
ÜNİVERSİTE ADI	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
ENSTİTÜ ADI	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
BÖLÜM ADI	
ÜNVAN	Öğrenci
TC KİMLİK NUMARASI	
KONU	7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ŞARKILARIN KONUŞMA BECERİSİNİ GELİŞTİRMEDEKİ ROLÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ -BİR OLGU BİLİM ÇALIŞMASI-
ARAŞTIRMA TÜRÜ	Yüksek Lisans Tezi
ÖRNEKLEM GRUBU	Öğrenci,
KAPSAMI	Okul/Kurum,
İLLER	İZMİR
KURUM TÜRLERİ	Resmi Ortaokul, Özel Ortaokul, Resmi Bilim Sanat Merkezi,
İLETİŞİM BİLGİLERİ	

Yukarıda bilgileri bulunan proje uygulamaları için Milli Eğitim Bakanlığından gerekli izinlerin alınması hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

Ek listesi

Tez Önerisi

Ek-2: Araştırma İzni

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.24711705
Konu : Araştırma İzni (Serkan ÖZDEMİR)

12.12.2019

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

- İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b) Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 02/12/2019 tarihli ve 92527314-044-E.8848 sayılı yazısı.
c) Valilik Makamının 12/12/2019 tarihli ve 12018877-604.01.02-E.24688301 sayılı Onayı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Serkan ÖZDEMİR'in "7.sınıf öğrencilerinin şarkıların konuşma becerisini geliştirmek rolüne ilişkin görüşleri-Bir olgu bilim çalışması" konulu anket çalışmasını İlimiz Ödemiş İlçesinde bulunan ortakul 7.sınıf öğrencilerine uygulama isteği ilgi (c) onay ile uygun görülmüştür.

Araştırmacı tarafından yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde Araştırmanın Teslimine İlişkin Taahhütname Tutanağı doldurulup, araştırmanın CD'ye aktarılması sağlanarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize ve gereğini arz ederim.

İlker ERARSLAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Ek:

- 1- Valilik Onayı (1 sayfa)
- 2- Araştırma Değerlendirme Formu
- 3- Anket Formları
- 4- Taahhüt Formu

Aslı ile aynı
5070 sayılı
elektronik olarak imzalanmıştır.
13 Aralık 2019

Adres: Fevzi Paşa Mah.452 Sok No:15 Konak-İZMİR
Elektronik Ağ: izmir.meb.gov.tr
e-posta: arge35@meb.gov.tr

Bilgi için: F.KARAÜNLÜ(Şef)
Tel: 0 (232) 280 37 85
Faks: 0 (232) 280 38 47

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1d90-f500-32d2-974b-9ff3 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.24688301
Konu : Uygulama Yapabilme Talebi
(Serkan ÖZDEMİR)

12/12/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 355862610.06-E.12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b)Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 02/12/2019 tarihli ve 92527314-044-E.8848 sayılı yazısı.

Kütahya İli Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Serkan ÖZDEMİR'in "7. sınıf Öğrencilerinin Şarkıların Konuşma Becerisini Geliştirmedeki Rolüne İlişkin Görüşleri- Bir Olgu Bilim Çalışması" konulu anket çalışmasını İlimiz Ödemiş İlçesinde bulunan ortaokul 7. sınıf öğrencilerine uygulama isteği ilgi (b) yazı ile belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulanmasının, İlimiz Ödemiş İlçesinde bulunan 7. sınıflarda 2019-2020 Eğitim öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Ömer YAHŞI
Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Araştırma Değerlendirme Formu
- 2-Anket Formları

OLUR
12/12/2019

Erhan GÜNAY
Vali a.
Vali Yardımcısı

**ARAŞTIRMA TAMAMLANDIKTAN SONRA, ARAŞTIRMANIN TESLİMİNE
İLİŞKİN TAAHHÜTNAME TUTANAĞI**

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	
Bağlı bulunduğu Üniversite/Kurum	
Araştırmanın konusu
Teslim edilen araştırma örneği türü ve sayısı Adet elektronik ortamda CD / Basılı materyal
Araştırmayı teslim alan kurum	İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Yukarıda yazılı araştırma örneğini İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne teslim ettim.

...../...../201.

Teslim Eden

.....
.....

Teslim Alan

.....
.....

UYGUNDUR

...../...../201...

Ek-3: Anket Formu ve Görüşme Soruları

ANKET FORMU

Saygıdeğer Katılımcı;

Bu araştırmanın amacı; 7.sınıf öğrencilerinden şarkıların konuşma becerisini geliştirmedeki rolüne ilişkin görüşlerini alıp ilgili görüşlerden yola çıkarak konuya ilişkin kuramsal bir temel oluşturmaya çalışmaktır. Lütfen, aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyarak, her ifadenin sizin durumunuzu yansıtırma derecesini karşısındaki seçeneklerden uygun olanı işaretleyerek belirtiniz. Sizden, her ifadeyi (maddeyi) cevaplarken sizin duygu ve düşüncelerinizi (durumunuzu) yansıtmaya özen göstermeniz beklenmektedir. Burada önemli olan sizin görüşlerinizdir. Yapacağınız işaretlemelerde göstereceğiniz samimiyet ölçme aracının başarısını yükseltecektir.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Yük. Lis. Öğr. Serkan ÖZDEMİR

1. Cinsiyetiniz.
Kız Erkek
2. Okul öncesi (anaokul) eğitimi aldınız mı?
Evet Hayır
3. Annenizin eğitim durumu nedir?
Okuryazar değil Sadece okuryazar İlkokul mezunu
Ortaokul mezunu Lise mezunu Yüksekokul mezunu (2-3 yıllık)
Üniversite mezunu
4. Babanızın eğitim durumu nedir?
Okuryazar değil Sadece okuryazar İlkokul mezunu
Ortaokul mezunu Lise mezunu Yüksekokul mezunu (2-3 yıllık)
Üniversite mezunu
5. Anneniz çalışıyor mu?
Evet Hayır
6. Babanız çalışıyor mu?
Evet Hayır
7. Ailenizin aylık geliri hangi aralıktadır?
1000 TL ve altı 1001 TL-1500 TL 1501 TL-2000 TL
2001 TL-3000 TL 3001 TL-4000 TL 4001 TL ve Daha Üstü
8. Aşağıdaki yerleşim yerlerinden hangisinde yaşıyorsunuz?
Köy İlçe
9. Akademik ortalamanız?
.....
10. Günlük televizyon izleme süresi
0-1 Saat 1-2 Saat 2 Saat ve Üzeri

11. Günlük kitap okuma süresi

0-1 Saat 1-2 Saat 2 Saat ve Üzeri

12. Günlük internet kullanımı süresi

0-1 Saat 1-2 Saat 2 Saat ve Üzeri

13. Günlük müzik dinleme süresi

0-1 Saat 1-2 Saat 2 Saat ve Üzeri

14. Kardeş sayısı

1 2 3 ve Üzeri

15. Dinlediğiniz müzik tarzı

Pop Müzik Rap Müzik Rock Müzik

Türk Halk Müziği Arabesk Diğerleri

16. Çalabildiğiniz bir müzik aleti varsa yazınız.

17. Dinlediğiniz şarkıları neye göre seçersiniz.

18. Sizce şarkıların önemi nedir?

19. Okulda üye olduğunuz sosyal kulübü yazınız.

20. Okul dışında müzik eğitimi alıp almama durumunuz nedir?

Var Yok

21. Ailenizdeki bireylerin müzikle ilişkisi nedir?

22. En çok dinlediğiniz beş şarkıyı yazınız.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

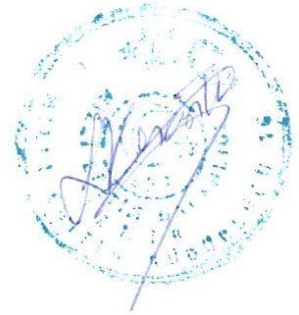

. Dinlediğiniz şarkılar yeni kelime öğrenmenizi sağlıyor mu? Örneklerle açıklayınız.

. Dinlediğiniz şarkılarda geçen şive özelliklerini konuşmanıza yansıtıyor musunuz? Örneklerle açıklayınız.

. Dinlediğiniz şarkılar akıcı konuşmanızı sağlıyor mu? Sebepleriyle açıklayınız.

. Dinlediğiniz şarkılarda geçen vurgu, tonlama, boğumlama vb. söyleyiş özelliklerini konuşmanıza yansıtıyor musunuz? Örneklerle açıklayınız.

Özgeçmiş

Serkan ÖZDEMİR 04.08.1991 tarihinde İzmir’de doğdu. Urla Hakan Çeken Anadolu Lisesini bitirdikten sonra Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi bölümünü kazandı ve 2014 yılında mezun oldu. 2016 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığında Türkçe öğretmeni olarak göreve başlayan ÖZDEMİR, şu an görevini müdür yardımcısı olarak sürdürmektedir.

